

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д.УШИНСЬКОГО**

УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА

Дієслівний концентр

СВІТЛАНА ЛАЗАРЕНКО

2026

ОДЕСА

УДК 811.161.2(075.8)

<https://doi.org/10.24195/LazarenkoUFL2026>

Друк за ухвалою вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського»
(протокол № 14 від 28 травня 2026 р.)

Рецензенти:

Марія ДРУЖИНЕЦЬ – доктор філологічних наук, професор кафедри української мови та мовної підготовки іноземців Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

Марія ЯКУБОВСЬКА – кандидат філологічних наук, доцент кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікації Національного університету «Одеська політехніка»

Лазаренко С. В.

Українська мова як іноземна. Початковий рівень. Частина II. Дієслівний концентр. Одеса: ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського», 2026. 163 с.

Складниками посібника є теоретичні блоки, вправи для формування практичних умінь і навичок, комп'ютерні тести для швидкої та об'єктивної діагностики навчальних досягнень, питання для самостійного оцінювання результатів навчання та виявлення прогалин. Навчальний посібник допоможе інофонам готуватися до практичних занять та опанувати українську мову в обсязі, що дозволяє ефективно комунікувати в україномовному середовищі в соціально-побутових і навчально-професійних ситуаціях. Для іноземців, які навчаються на підготовчих факультетах закладів вищої освіти України й вивчають українську мову на рівні А₁ – А₂.

ЗМІСТ

Передмова	4
ІНФІНІТИВ	5
КАТЕГОРІЯ ЧАСУ	8
Теперішній час	8
Минулий час	17
Майбутній час	19
<i>Самоперевірка 1</i>	25
КАТЕГОРІЯ СТАНУ	28
<i>Самоперевірка 2</i>	36
КАТЕГОРІЯ СПОСОБУ	40
Дійсний спосіб	40
Умовний спосіб	40
Наказовий спосіб	44
<i>Самоперевірка 3</i>	49
КАТЕГОРІЯ ВИДУ	52
<i>Самоперевірка 4</i>	72
ДІЄПРИКМЕТНИКИ	76
Активні дієприкметники	76
Пасивні дієприкметники	77
Дієприкметники в ролі означення і в ролі предиката	83
<i>Самоперевірка 5</i>	85
ДІЄПРИСЛІВНИКИ	88
<i>Самоперевірка 6</i>	96
ДІЄСЛОВА РУХУ БЕЗ ПРЕФІКСІВ	99
<i>Самоперевірка 7</i>	117
ДІЄСЛОВА РУХУ З ПРЕФІКСАМИ	121
<i>Самоперевірка 8</i>	152
ПІДСУМКОВИЙ ТЕСТ	156
ВІДПОВІДІ	160
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	162

ПЕРЕДМОВА

Навчальний посібник призначений для іноземних громадян, які навчаються на підготовчих факультетах закладів вищої освіти України і опановують українську мову на рівні А1 – А2.

На початковому етапі засвоєння дієслівної системи — від категоріальних значень до тонкощів вживання — стає фундаментом для формування складних когнітивно-мовленнєвих навичок. Серед усіх граматичних тем саме дієслівний концентр часто викликає найбільші труднощі: іноземці стикаються з проблемою розрізнення видів дієслова, опануванням семантичних відтінків префіксальних дієслів руху, а також розумінням специфіки вживання неособових форм (дієприкметників і дієприслівників). Проблема формування навичок правильного вибору дієслівної форми, розуміння просторових векторів руху та інтеграція цих форм у контекст є однією з головних у сучасній методиці викладання української мови як іноземної.

Лексичний і граматичний матеріал посібника відібраний відповідно до стандарту державної мови «Українська мова як іноземна. Рівні загального володіння А1 – С2» (2024 р.).

Посібник містить систему вправ, спрямованих на розвиток мовних, мовленнєвих і когнітивних компетенцій, необхідних для опису дій, переміщень у просторі та успішної комунікації в соціально-побутових і навчально-професійних ситуаціях. Послідовність викладення матеріалу визначена принципами комунікативної методики: засвоєння морфологічних категорій дієслова відбувається на синтаксичній основі, що активізує мовленнєву діяльність інофонів, розвиває їхні вміння продукувати зв'язні повідомлення в усній і письмовій формах.

Посібник містить комп'ютерні тести, що уможлиблює швидко та об'єктивно провести діагностику рівня засвоєння матеріалу, а також урізноманітнює навчальну роботу. Наприкінці кожної теми розміщені тести для самоконтролю, а в кінці посібника – ключі до них, що дозволяє інофонам самостійно оцінити свої досягнення та вчасно виявити прогалини в знаннях.

Навчальний посібник може бути використаний як під керівництвом викладача на аудиторних заняттях, так і під час самостійної роботи інофонів. Крім того, він стане надійним помічником під час систематизації знань про дієслово та вдосконалення граматичних навичок іноземців, які продовжують вивчати українську мову на рівні В1.

ДІЄСЛОВО

ІНФІНІТИВ

Інфінітив – початкова, незмінна форма дієслова, що називає дію або стан безвідносно до часу, особи, числа, способу.

Інфінітив відповідає на питання **ЩО РОБИТИ? ЩО ЗРОБИТИ?**

В українській мові дієслова в інфінітиві мають суфікси **-ТИ (ТЬ)**.

1. До кожного малюнка доберіть з довідки інфінітив (за потреби скористайтеся словником)

Довідка: писати, співати, стрибати, сидіти, прибирати, мити, пити, готувати, читати, танцювати, розмовляти, дивитися, прати, ремонтувати, малювати, гуляти.

2. З поданих іменників добери, що можна ЧИТАТИ, СЛУХАТИ, ПЕРЕВІРЯТИ, ГОТУВАТИ, ДИВИТИСЯ, РОЗВ'ЯЗУВАТИ

Фільм, борщ, зошити, передача, балет, радіо, опера, серіал, задачі, млинці, оповідання, газета, тести, приклади, новини, завдання, відповіді, суп, салат, м'ясо, рівняння.

3. Закінчіть фразу, використавши інфінітив з довідки (за потреби скористайтеся словником)

1. Це авто не працює. Його треба... 2. Щоб купити новий будинок, мені треба ... гроші. 3. Олена купує багато книжок. Вона дуже любить... 4. Щороку я відвідую нові країни. Мені подобається... 5. Коли викладач пояснює, треба уважно... 6. Я два роки вивчав англійську мову і зараз можу...англійською. 7.

Я хочу ... тебе в кафе і ... кавою. 8. Сьогодні ввечері наша улюблена футбольна команда грає на стадіоні. Я дуже хочу... 9. Якщо ти не розумієш нову граматику, попроси викладача ... тобі знову. 10. Після школи я хочу ... до університету. 11. Щоб ... піцу, нам треба ... інгредієнти. 12. Я не можу ... ці слова, чи можеш ти ... мені. 13. Щоб ... на наступний курс, студентам треба добре ... іспит. 14. Я закінчив музичну школу і тепер я вмю ... на гітарі. 15. Олена хоче ... художником, тому що вона любить ... 16. Після вулиці треба обов'язково ... руки. 17. Щоб бути здоровим і сильним, треба ... спортом. 18. На вулиці холодно, тому треба ... тепліше.

Довідка: ремонтувати, запросити, заробити, пояснити, спілкуватися, пригостити, читати, мити, подорожувати, малювати, перекласти, приготувати, перейти, слухати, подивитися, допомогти, вступити, купити, скласти, грати, стати, займатися, одягатися.

4. Прочитайте прислів'я, поясніть, як ви їх розумієте, знайдіть інфінитиви.

1. Що знати і вміти за плечима не носити. 2. Хочеш знати — не соромся питати. 3. Хочеш їсти калачі – не лежи на печі. 4. Грамоті вчиться — завжди пригодиться. 5. Краще сороці без хвоста літати, ніж письменному уміти читати, та не вміти писати. 6. Умієш помиляться, уміє і поправляється. 7. Грамоти вчиться — завжди пригодиться. 8. Хто хоче багато знати, тому треба мало спати. 9. Легко сказати, та важко зробити. 10. Краще переконувати словами, а не кулаками. 11. На красуню дивитися любо, а з розумною жити добре.

5. Прочитайте фразеологізми, запам'ятайте їхнє значення.

1. Пекти раків – соромитися, червоніти від сорому.
2. Водити за ніс – обманювати.
3. Брати бика за роги – діяти рішуче.
4. Кидати слова на вітер – говорити безвідповідально.
5. Товкти воду в ступі – займатися чимось непотрібним або безрезультатним, марно гаяти час.
6. Накивати п'ятами – втекти.
7. Літати в хмарах – втрачати зосередженість, перебувати в мрійливому стані.
8. Висіти на волоску – бути в небезпеці.
9. Розпускати вуха – слухати уважно, вірити всьому, що говорять.
10. Нам'яти вуха – побити.
11. Розпускати язика – багато говорити.

6. Закінчіть фрази, використавши фразеологізми з вправи 5.

1. Я завжди виконує те, що обіцяв. Я не люблю... 2. Ти маєш бути сказати мені правду. Не треба .... мене. 3. Якщо ти будеш ... на уроці, ти не зрозумієш нову тему. 4. Я вважаю, що Олена занадто багато говорить. Їй

треба навчитися не ... 5. Якщо ти хочеш виграти цей матч, тобі треба ... і швидше забирати м'яч у суперника. 6. Мені здається, що ти занадто довіряєш людям, а не треба завжди ... 7. Ми не можемо вирішити цю проблему. На мою думку, треба зупинитися, бо ми будемо ....

КАТЕГОРІЯ ЧАСУ ТЕПЕРІШНІЙ ЧАС

Теперішній час вживають на позначення дії, яка:

- відбувається зараз і є незавершеною: *Ми читаємо зараз. Він дивиться програму;*

- повторюється: *Вранці я завжди п'ю каву з молоком. Ми щодня робимо ранкову зарядку.*

Залежно від особових закінчень теперішнього часу (або майбутнього часу для дієслів доконаного виду) дієслова поділяють на дві групи: I дієвідміна і II дієвідміна.

Пригадаємо, як змінюються дієслова в теперішньому часі.

I ДІЄВІДМИНА

	ЧИТАТИ	НЕСТИ	МАЛЮВАТИ / ГОТУВАТИ
Я	ЧИТАЮ	НЕСУ	МАЛЮЮ / ГОТУЮ
МИ	ЧИТАЄМО	НЕСЕМО	МАЛЮЄМО / ГОТУЄМО
ТИ	ЧИТАЄШ	НЕСЕШ	МАЛЮЄШ / ГОТУЄШ
ВИ	ЧИТАЄТЕ	НЕСЕТЕ	МАЛЮЄТЕ / ГОТУЄТЕ
ВІН / ВОНА/ ВОНО/	ЧИТАЄ	НЕСЕ	МАЛЮЄ / ГОТУЄ
ВОНИ	ЧИТАЮТЬ	НЕСУТЬ	МАЛЮЮТЬ / ГОТУЮТЬ

1. Заповніть пропуски дієсловами у формі теперішнього часу.

ГУЛЯТИ

1. Після уроків ми ... 2. Я завжди ... в парку біля університету. 3. Олена ...по центральній вулиці. 4. Ви ... ввечері? 5. У тебе зараз урок. Чому ти ...? 6. Петро і Борис ... вздовж берега моря.

ПЕРЕКЛАДАТИ

1. Коли я ... незнайомі слова, я користуюся словником. 2. Що ти зараз ...? 3. Ви завжди ... тексти під час уроку? 4. Ми ... текст «Мій день». 5. Чому вони не ...правила?

ВЕЗТИ

1. Я ... сестру в школу на таксі. 2. Ця машина ... молоко. 3. Вони ... хліб. 4. Що ти ...? 5. Ми ... подарунки дітям.

ЛІЗТИ

1. Дивись, кіт ... вгору. 2. Ми ... на дерево. 3. Щоб собака мене не вкусила, я ... високо на дерево. 4. Якісь мурахи ... по моїй руці.

ПРАЦЮВАТИ

1. Моя мама ... в дитячому садочку. 2. Ми ... в банку. 3. Де ти ...? 4. Чому вона не ... на уроці? 5. Ви навчаєтеся чи ...?

ФОТОГРАФУВАТИ

1. Посміхайтесь, Борис ... нас. 2. Я ... гарні будівлі. 3. Що ти ...? 4. Чому ви ... нас? 5. Коли ми бачимо щось цікаве та незвичне, ми завжди ...

II ДІЄВІДМІНА

	ГОВОР ИТИ	РОБ ИТИ (Б, П, В, М, Ф)	КЛЕ ЇТИ	ВЧ ИТИ (Ж, Ч, Ш, Щ)
Я	ГОВОР Ю	РОБ ЛЮ	КЛЕ Ю	ВЧ У
МИ	ГОВОР ИМО	РОБ ИМО	КЛЕ ЇМО	ВЧ ИМО
ТИ	ГОВОР ИШ	РОБ ИШ	КЛЕ ЇШ	ВЧ ИШ
ВИ	ГОВОР ИТЕ	РОБ ИТЕ	КЛЕ ЇТЕ	ВЧ ИТЕ
ВІН / ВОНА/ ВОНО/	ГОВОР ИТЬ	РОБ ИТЬ	КЛЕ ЇТЬ	ВЧ ИТЬ
ВОНИ	ГОВОР ЯТЬ	РОБ ЛЯТЬ	КЛЕ ЯТЬ	ВЧ АТЬ

2. Заповніть пропуски дієсловами у формі теперішнього часу.

ВІРИТИ

1. Ти ... мені? 2. Я ..., що Олена грає в теніс добре. 3. Ми ... в те, що всі люди добрі. 4. Вони ... усьому, що їм говорять. 5. Ви ... в добро та справедливість?

ХВАЛИТИ

1. Викладач завжди ... мене. 2. Я ... брата, коли він допомагає мамі. 3. Ми ... дітей за будь-який гарний вчинок. 4. Дорослі завжди ... маленьких.

ЛЮБИТИ

1. Я ... подорожувати. 2. Батьки завжди ... своїх дітей. 3. Ти ... читати історичні оповідання? 4. Ви ... тварин: 5. Ми ... відвідувати цікаві місця.

ЛОВИТИ

1. Мій кіт не ... мишей. 2. Поліція ... правопорушника. 3. Діти ... повітряну кульку. 4. Я ... кожен її погляд.

КРОЇТИ

1. Олена ... сукню для мами. 2. Я ... новий костюм. 3. Що ви ...? 4. Вони ... , а ми вирізаємо. 5. Ми зараз ... вечірню сукню.

КРИЧАТИ

1. Олена ... на подругу. 2. Чого ви ...? 3. Я ... , тому що він не чує. 4. Люди ..., тому що пожежа. 5. Ми не ... в приміщенні.

Пригадайте!

	одягатися	розчісуватися	вчитися
я	одягаюся	розчісуюся	вчуся
ми	одягаємося	розчісуємося	вчимося
ти	одягаєшся	розчісуєшся	вчишся
ви	одягаєтесья	розчісуєтесья	вчитесья
він, вона	одягається	розчісується	вчитьсяся
вони	одягаютьсяся	розчісуютьсяся	вчатьсяся

3. Заповніть пропуски дієсловами у формі теперішнього часу

ОБІЙМАТИСЯ

1. Я завжди перед сном ... з мамою. 2. З ким ти...? 3. Коли ви зустрічаєте друга, ви .. з ним? 4. Ми завжди .... при зустрічі.

ВМИВАТИСЯ

1. Я ...завжди після тренування. 2. Чому ти не ...? 3. Кіт ... в куточку. 4. Діти ... після сну. 5. Ми ... холодною водою.

ОБРАЖАТИСЯ

1. Я ніколи не ... на сестру. 2. Діти іноді ... на батьків. 3. Олена ..., бо Петро не дає їй іграшку. 4. Ви ... на мене? 5. Чому ти...?

ЦЛУВАТИСЯ

1. Ганна ... з нареченим. 2. Ми ... з братом при зустрічі. 3. Батьки ..., тому що між ними щире кохання. 4. Маленька дівчинка ... з мамою. 5. Я не ... з незнайомцями.

ТРЕНУВАТИСЯ

1. Я ... вранці та ввечері. 2. Спортсмени щодня багато годин .... 3. Вона ... на стадіоні. 4. Де ти...? 5. Ви дуже сильний. Мабуть, ви багато ...

II ДІЄВІДМІНА

	висіти	лежати	стояти	сидіти	кричати	боятися
я	вишу	лежу	стою	сиджу	кричу	боюся
ми	висимо	лежимо	стоїмо	сидимо	кричимо	боїмося
ти	висиш	лежиш	стоїш	сидиш	кричиш	боїшся
ви	висите	лежите	стоїте	сидите	кричите	боїтесья
він, вона	висить	лежить	стоїть	сидить	кричить	боїться
вони	висять	лежать	стоять	сидять	кричать	бояться

4. Заповніть пропуски дієсловами ВИСІТИ, ЛЕЖАТИ, СТОЯТИ, СИДІТИ, КРИЧАТИ, БОЯТИСЯ у формі теперішнього часу.

1. Бабуся ... у кріслі та читає газету. 2. Моє пальто ... у шафі. 3. Речі ... у валізі. 4. Телевізор ... на стіні. 5. Лампи ... на столах. 6. Полиця... над ліжком. 7. Ти ... павуків? 8. Дивись! Дитина впала і ... від болю. 9. Кіт ...на дивані і спить. 10. Студенти ... в аудиторії. 11. Чого ви ...? Ви можете сідати. 12. Квіти ... у вазі. 13. Ти ... на своєму місці? 14. Коли мені боляче, я ... 15. Я ... темряви.

Пригадайте!

	я	ми	ти	ви	він / вона	вони
пити	п'ю	п'ємо	п'єш	п'єте	п'є	п'ють
жити	живу	живимо	живеш	живете	живе	живуть
їсти	їм	їмо	їси	їсте	їсть	їдять
брати	беру	беремо	береш	берете	бере	беруть
давати	даю	даємо	даєш	даєте	дає	дають
писати (С - Ш)	пишу	пишемо	пишеш	пишете	пише	пишуть
казати (З - Ж)	кажу	кажемо	кажеш	кажете	каже	кажуть
хотіти (Т - Ч)	хочу	хочемо	хочеш	хочете	хоче	хочуть
вести (СТ - Д)	веди	ведемо	ведеш	ведете	веде	ведуть
плести (СТ - Т)	плету	плетемо	плетеш	плетете	плете	плетуть
плакати (К - Ч)	плачу	плачемо	плачеш	плачете	плаче	плачуть
пекти (К - Ч)	печу	печемо	печеш	печете	пече	печуть
могти (Г - Ж)	можу	можемо	можеш	можете	може	можуть
бігти (Г - Ж)	біжу	біжимо	біжиш	біжите	біжить	біжать
чистити (СТ - Щ)	чищу	чистимо	чистиш	чистите	чистить	чистять
спати (СП - СПЛ)	сплю	спимо	спиш	спите	спить	сплять

Завдання.

5. Заповніть пропуски дієсловами з таблиці у формі теперішнього часу.

1. На уроках ми завжди ... диктанти. 2. Я ... каву з молоком. 3. Ти ... мені допомогти? 4. Олена ... зуби. 5. Ви ... пиріг з яблуками? 6. Я ... дитину в садок. 7. Ми не ... свинину. 8. Дівчата ... віночки з квітів. 9. Спортсмен ... до фінішу. 10. Петро..., тому що йому боляче. 11. Ми ... в Україні. 12. Ганна ... бути ветеринаром. 13. Ти завжди ... правду?

6. Заповніть пропуски потрібними займенниками.

1. ... працює на пошті. 2. ... хочу вивчати математику. 3. ... люблять співати українські народні пісні. 4.... питає, а ... відповідаємо. 5. ... навчаєтеся в академії? 6. ... готуєте м'ясні страви? 7. ... повторюємо граматику перед екзаменом. 8. ... чистять зуби. 9. ...можете допомогти мені підняти валізу? 10. ... фотографуємо природу. 11. Що ... вивчаєте? 12. Коли ... відпочиваєте? 13. ... спілкуюся з подругою. 14. Що ... готуєте? 15. З ким ... листується? 16. ... добре співає. 17. ... печуть тістечка. 18. ... боюся собак. 19. Що ... робиш?

7. Напишіть дієслова в теперішньому часі.

1. Я (пекти) пиріжки з вишнями. 2. Ми (ліпити) вареники з сиром. 3. Том (жити) в Америці. 4. Вона (хотіти) працювати перекладачем. 5. Діти (бігти) до викладача. 6. Галина (боятися) залишатися сама вдома. 7. Маленький хлопчик (плакати), тому що він впав. 8. Ми (складати) екзамен. 9. Викладач (перевіряти) наші зошити. 10. Я (розчісувати) волосся гребінцем. 11. Робітники (будувати) нову школу. 12. Інженер (проєктувати) будинок. 13. Дизайнер (малювати) сукню. 14. Дівчата (виступати) на сцені. 15. Ми (аполодувати) відомому актору. 16. Наша команда (грати) сьогодні ввечері. 17. Олена (дивитися) серіал. 18. Бабуся (лежати) на дивані. 19. Ми (спілкуватися) з викладачами. 20. Ви (продавати) будинок?

8. Заповніть пропуски дієсловами в теперішньому часі.

В університеті

Я (навчатися) в університеті вже два місяці. Кожного ранку я (йти) до університету пішки. Заняття (починатися) о дев'ятій годині. На заняттях ми (вивчати) українську мову. Викладач (пояснювати) нову тему, а ми уважно (слухати). Якщо ми не (розуміти), ми обов'язково (просити) викладача пояснити нам ще раз. Потім викладач (питати) нас, а ми (відповідати). Ми також (читати) тексти, (писати) вправи, (перекладати) нові слова. В кінці викладач (давати) нам тест, щоб перевірити наші знання. Ми (виконувати) тест 5-10 хвилин.

Після занять я (працювати) в бібліотеці. Там я (читати) книжки та (переглядати) статті в наукових журналах. Потім я (зустрічатися) з друзями. Ми (обідати) в їдальні, (спілкуватися) на різні теми українською мовою. Іноді ми (знайомитися) зі студентами інших факультетів. Мені дуже (подобатися) навчатися в університеті.

9. Складіть текст про ваш день в університеті, давши відповіді на такі питання:

1. В якому університеті ви навчаєтеся?
2. Що ви вивчаєте?
3. Який предмет вам подобається найбільше і чому?
4. О котрій годині починаються заняття?
5. Що ви зазвичай робите під час занять?

6. О котрій годині заняття закінчуються?
7. Що ви робите після занять?
8. Чи відвідуєте ви бібліотеку? Якщо так, то що ви робите в бібліотеці?
9. Чи відвідуєте ви університетську їдальню? Якщо так, то що ви робите в їдальні?
10. Що ви робите після занять?

10. Заповніть пропуски дієсловами в теперішньому часі.

Мій вихідний день

У неділю у мене вихідний. Я (прокидатися) пізно. Спочатку я (застеляти) ліжку, потім я (вмиватися), (чистити) зуби, (приймати) душ, (одягатися) та (розчісувати) волосся. Потім я (робити) ранкову гімнастику. Після цього я (готувати) сніданок. Зазвичай я (їсти) бутерброд з сиром або шинкою, (пити) чай або каву. Під час сніданку я (слухати) музику.

Якщо погода гарна, я (йти) на прогулянку. Я (гуляти) у парку або (ходити) вулицями міста. Інколи я (зустрічатися) з друзями. Ми разом (розмовляти) і (веселитися).

Після прогулянки я (повертатися) додому. Удома я (повторювати) домашнє завдання, (читати) книжки або (дивитися) фільм. Увечері я (готувати) вечерю. Якщо я дуже втомилася, то я (замовляти) готову їжу з ресторану. Я (вечеряти) з родиною. Перед сном я (перевіряти) телефон, (відповідати) на повідомлення від друзів і (лягати) спати.

11. Складіть текст про ваш вихідний день.

12. Складіть речення.

1. Олена / читати / книга / кімната.
2. Декан / розмовляти / викладач.
3. Актор / виступати / сцена.
4. Студенти / слухати / лекція / професор.
5. Діти / займатися / теніс / тренер / корт.
6. Ти / любити / їсти / рис / м'ясо.
7. Я / співати / пісня / весна.
8. Мама / читати / казка / син.
9. Іван / працювати / економіст / банк.
10. Ти / вивчати / анатомія / медичний університет.
11. Лікар / оглядати / старенька бабуся / кабінет.
12. Я / купляти / продукти / дідусь / супермаркет.
13. Щонеділі / я / отримувати / листи / брат / пошта.
14. Ви / любити / слухати / музика / Моцарт.
15. Я / запрошувати / подруга / ресторан.

13. Дайте відповіді на питання, використовуючи слова в дужках.

Зразок: Що Олена робить? (прибирати / кімната)

Олена прибирає кімнату.

1. Що ви зазвичай робите ввечері? (читати / книжки / дивитися / телевізор)
2. Що Оксана робить щопонеділка? (відвідувати / бабуся і дідусь)
3. Що викладач робить на перерві? (спілкуватися / студенти)
4. Що ваш друг робить у неділю ввечері? (гуляти / центр / місто)
5. Що діти роблять в садочку після обіду? (спати)
6. Що Аліна робить у суботу? (тренуватися / подруга / спортзал)
7. Що декан робить вранці? (перевіряти / студенти)
8. Що ви робите? (вибирати / подарунок / сестра)
9. Що мама робить? (готувати / суп / риба і картопля)
10. Що роблять інженери? (випробувати / новий пристрій)

14. Закінчіть речення, використовуючи дієслова в теперішньому часі.

Зразок: Я читаю, а мій друг...

Я читаю, а мій друг слухає.

1. Бабуся готує вечерю, а дідусь...
2. Мама миє посуд, а дочка...
3. Викладач пояснює граматику, а студенти...
4. Ви питаєте, а я ...
5. Тренер дивиться, як ми ...
6. Актори кланяються, а глядачі...
7. Ти працюєш, а він...
8. Олена читає брату казку, а він...
9. Я прибирає кімнату, а моя сестра...
10. Я не чую, як ти...
11. Я повторюю урок, а мій друг ... з кимось.
12. Максим фотографує, а Ірина...
13. Коли я розказую смішні історії, мої друзі...

15. Складіть речення за моделями.

Зразок: Хто – працювати – де?

Петро працює на пошті.

1. Хто – читати – як.
2. Хто – спілкуватися – про що.
3. Хто – грати – з ким.
4. Хто – питати – кого.
5. Хто – відповідати – кому – як.
6. Хто – писати – що – де.
7. Хто – купувати – кому – що.
8. Хто – розмовляти – з ким – про що.
9. Хто – гуляти – де – коли.
10. Хто – вивчати – що – де.

16. а) Прочитайте речення, зверніть увагу на значення дієслів.

ЗНАТИ – володіти інформацією (мати теоретичну базу)	<i>Я знаю українську мову.</i>
ВМІТИ – мати навички для виконання певної дії (мати практичну базу)	<i>Я вмю писати українською.</i>
МОГТИ – бути в силі або в стані щось робити; мати можливість виконати певну дію.	<i>Зараз я не можу говорити, бо у мене болить горло.</i>
БАЧИТИ – мати здатність сприймати зором.	<i>Я погано бачу, тому мені потрібні окуляри.</i>
ДИВИТИСЯ – спрямовувати погляд, прагнучи побачити когось або щось.	<i>Олена дивиться на Івана.</i>
ЧУТИ – сприймати звуки за	<i>Я не чую вас, тому що тут дуже</i>

допомогою органів слуху.	<i>шумно.</i>
СЛУХАТИ – спрямовувати слух на певні звуки, намагатися сприйняти щось органами слуху.	<i>Я слухаю музику.</i>

б) Оберіть потрібне дієслово.

1. Відійдіть, будь ласка, бо я нічого не ... (бачу – дивлюся).
2. Щосуботи ми з другом ходимо в кінотеатр і ... фільми (бачимо – дивимосся).
3. Олена стоїть і ..., як співають пташки на дереві (чує – слухає).
4. Ми любимо ... , коли мама читає казки (чути – слухати).
5. Говоріть голосніше, бо я погано... (чую – слухаю).
6. Я ... грати на піаніно, бо я закінчив музичну школу (вмію – знаю).
7. Катря ... історію добре (знає – може).
8. Бабуся погано себе почуває, вона не ... піднятися з ліжка (може – вміє).
9. Йому тільки 3 дні, він ще не ... ходити (знає – вміє).
10. Вибачте, я не ... сьогодні прийти на урок, бо в мене температура (можу – вмію).
11. Я завжди ..., коли викладач пояснює нову тему (чую – слухаю).
12. Він ховається за деревом і думаю, що я його не... (бачу – дивлюся).
13. Я багато читаю і добре ... українських письменників (знаю – можу).
14. Я вивчаю українську мову вже 3 місяці і я ... трохи розмовляти по-українськи (знаю – можу).
15. Мама показала мені, як варити борщ, тепер я ... готувати сама (знаю – вмію).
16. Олена не ... писати, бо в неї немає ручки (вміє – може).
17. Я хочу піти до окуліста, бо останнім часом я погано ... (бачу – слухаю).
18. Максим ... серіал (бачить – дивиться).
19. Ти так голосно говориш, що ми ... тебе за 2 кілометри (чуємо – слухаємо).
20. Декан зараз зайнятий і не ... прийняти вас (вміє – може).
21. Оксана зламала руку, тому вона не ...сьогодні грати в теніс (може – вміє).

Завдання.

17. Прочитайте діалоги, дієслова в скобках поставте у форму теперішнього часу.

- Добрий вечір, Петре.
- Добрий вечір, Ірино.
- Що ти (робити)?
- Я (перекладати) текст «Україна».
- А де Олена?
- Вона (сидіти) в сусідній кімнаті.
- А ти (знати), чим вона (займатися)?

- Звичайно, вона (повторювати) граматику. Ірино, а чому ти нічого не (робити)?

- Я (відпочивати).

- Маріє, ти (вчити) діалог?

- Ні, я (писати) вправу.

- А я (перекладати) текст, але я не (знати), що це слово (означати). Ти (могти) мені допомогти?

- Вибач, я зайнята. Подивись у словнику.

- Олю, чому ти не (виконувати) домашнє завдання?

- Я не (розуміти), що треба робити.

- Ти не (розуміти), тому що на уроці ти не уважно (слухати) викладача.

- Ні, просто він (говорити) дуже тихо, і я нічого не (чути).

- Олено, привіт. Ти (знати) Джона?

- Так, ми (навчатися) на одному факультеті. Він також (вивчати) філософію, як і я. Проте він (вчитися) на другому курсі, а я (вчитися) на першому.

- Ти (знати), що він (жити) в гуртожитку?

- Звісно, мої подруги (жити) поряд з ним. Після уроків вони (зустрічати) його на кухні. Вони (спілкуватися) з ним на різні теми. Іноді вони (запрошувати) мене в гості, я також (зустрічати) його.

18. а) Прочитайте текст, поставте дієслова в дужках у форму теперішнього часу.

Мій день

Зазвичай я (прокидатися) о восьмій годині. Я (вмиватися), (чистити) зуби, (робити) ранкову гімнастику, (одягатися), (розчісувати) волосся, (снідати). Коли я (снідати), то іноді я (слухати) радіо.

Я (виходити) о десятій годині. Мій університет (знаходиться) далеко від гуртожитку, тому я (їхати) на автобусі чи на трамваї. Я ніколи не (запізнюватися). Заняття (починатися) об одинадцятій годині. На уроках я завжди уважно (слухати) викладача, (виконувати) все, що він (говорити).

Коли викладач (питати), я (відповідати). Якщо я не (розуміти) слова, я (питати) викладача або (дивитися) у словнику. Іноді я (допомагати) моїм друзям. Ми (вивчати) українську мову. Ця мова дуже гарна і мелодійна. Хоча нам іноді складно, але ми вже (могти) розмовляти трохи по-українськи і ми дещо (розуміти), коли українці (спілкуватися) з нами.

Заняття (тривати) три години. Ми (закінчувати) о другій годині дня. Після занять я (обідати) в їдальні, а потім (зустрічатися) з друзями. Ми (гуляти) містом, (фотографувати) цікаві місця.

Додому я (повертатися) о шостій годині вечора. Удома я (відпочивати): (слухати) музику, (читати) книжки або (дивитися) улюблені телепередачі. Мої батьки (телефонувати) мені щовечора, ми (обговорювати) з ними різні проблеми, я (розповідати) їм про друзів, викладачів, університет. О восьмій годині я (вечеряти), потім (приймати) душ і (лягати) спати.

б) Дайте відповіді на питання за текстом.

1. О котрій годині студент прокидається?
2. Що він робить вранці?
3. Що він робить, коли снідає?
4. О котрій годині він виходить з дому?
5. Чому він їде в університет на автобусі чи на трамваї?
6. О котрій годині починаються уроки?
7. Чи запізнюється студент?
8. Що він робить на уроках?
9. Чи може він спілкуватися українською?
10. Скільки тривають заняття?
11. О котрій годині заняття закінчуються?
12. Що він робить після занять?
13. Що він робить ввечері вдома?
14. О котрій годині він лягає спати?

МИНУЛИЙ ЧАС

Минулий час вживають на позначення дії, яка відбувалася або відбулася до моменту повідомлення про неї (дія може бути завершеною: *Я прочитав дві книги*; або незавершеною: *Я читав книгу, але не дочитав її*).

Пригадайте творення форми минулого часу.

	ЧИТАТИ (I)	ГОВОРИТИ (II)	МИТИСЯ
я, ти, він 	ЧИТАВ	ГОВОРИВ	МИВСЯ
я, ти, вона 	ЧИТАЛА	ГОВОРИЛА	МИЛАСЯ
ВОНО	ЧИТАЛО	ГОВОРИЛО	МИЛОСЯ
ми, ви, вони 	ЧИТАЛИ	ГОВОРИЛИ	МИЛИСЯ

1. Напишіть дієслова в минулому часі за зразком

Зразок: писати – він писав, вона писала, вони писали.

Слухати, плавати, грати, сидіти, лежати, пояснити, пояснювати, вмиватися, обійматися, прокинутися, привітатися, попрощатися, навчатися.

2. Замість пропусків вставте дієслова в формі минулого часу

ЧИТАТИ

1. Учора я ... журнали та газети.
2. Ми ... цей текст раніше.
3. Мій тато...новини.
4. Студент ... книгу.
5. Олена ...оголошення в газеті.

ПЕРЕКЛАДАТИ

1. Ганна ... текст правильно.
2. Ми ... нові слова.
3. Я ... діалоги.
4. Петро ...повідомлення від американського друга.

ЖИТИ

1. Раніше я ... в селі. 2. Студенти ... в гуртожитку № 1. 3. Марія ... з батьками. 4. Олесь ... в Києві. 5. Де ви ... раніше?

НАВЧАТИСЯ

1. Ольга ... на економічному факультеті. 2. Вони ... в академії. 3. Мій брат ... в Одесі. 4. Ми ... разом. 5. Два роки тому Борис ... на першому курсі.

3. Закінчіть речення, вживаючи слова в дужках у формі минулого часу.

1. Олена (виступати) в театрі вчора. 2. Ми (співати) українські народні пісні на концерті. 3. Діти (грати) біля будинку. 4. Ми (повторити) правила, а потім (відповідати) на питання викладача. 5. Цей літак (вилетіти) дві години тому. 6. Батько (відремонтувати) автомобіль. 7. Ти (купити) квитки на концерт? 8. Що ви (робити) вчора ввечері? 9. Оксана (пошити) нову сукню. 10. Марина (взяти) книги в бібліотеці. 11. Ми (тренуватися) вранці.

4. Замініть у реченнях форму теперішнього часу формою минулого часу.

Зразок: Я читаю книгу – Я читав / читала книгу.

1. Ми пишемо диктант. 2. Олена слухає музику. 3. Діти відпочивають. 4. Що ти робиш? 5. Я думаю про екзамен. 6. Вони п'ють каву. 7. Бабуся сидить в кріслі. 8. Батьки працюють на городі. 9. Викладачка перевіряє роботи студентів. 10. Ми повторюємо правила. 11. Олена розмовляє з Томом. 12. Ми обговорюємо проєкт. 13. Я готую борщ. 14. Хлопець сперечається з сестрою. 15. Коли ти виступаєш?

5. Прочитайте діалоги, поставивши дієслова в дужках у форму минулого часу.

- Привіт, Олено. Як справи?
- Привіт, Андрію, дякую, усе добре.
- Що ти (робити) вчора?
- Я (виконувати) завдання вчителя: (читати) діалоги, (писати) вправи, (перекладати) текст, (вчити) нові слова. Я дуже (втомитися) і (лягти) спати рано.
- А я (чекати) на тебе. Ти ж (обіцяти) піти в кінотеатр. Ми (хотіти) подивитися новий фільм.
- Вибач, Андрію, але я не (могти) прийти.

- Юрію, де ти (бути) вчора?
- Вдома. Я (прибирати) кімнату, (готувати) обід, (відпочивати), (дивитися) телевізор. А ти, Ірино?
- А я (бути) в театрі і (дивитися) балет. Потім я (зустріти) Максима, він (запросити) мене в кафе. Ми (пити) каву, (їсти) тістечка і (розмовляти) про наш університет. Ми (телефонувати) тобі, але ти не (відповідати).
- Вибач, я не (чути), коли ви (телефонувати)

6. Перепишіть текст, замінюючи дієслова теперішнього часу дієсловами в формі минулого часу.

Мій день в університеті

Я Олена. Я навчаюся в педагогічному університеті на першому курсі та живу в гуртожитку недалеко від університету. Щодня я прокидаюся о сьомій годині, вмиваюся, приймаю душ, чищу зуби, одягаюся, розчісую волосся, а потім готую сніданок. На сніданок я зазвичай їм кашу з молоком і п'ю каву. О восьмій годині я виходжу з дому.

Університет знаходиться недалеко, тому я йду пішки. Я ніколи не запізнююся. Урок починається о дев'ятій годині, а я вже сиджу в аудиторії о пів на дев'яту та чекаю одногрупників і викладача.

На заняттях я дуже уважна та активна. Я слухаю викладача, записую нові слова, перекладаю незнайомі слова та фрази, виконую всі завдання. Іноді я питаю викладача, коли не розумію.

Заняття закінчуються о дванадцятій годині. Я зустрічаю свою подругу біля університету, а потім ми разом гуляємо по центральній вулиці. Ми обідаємо в кафе, спілкуємося на різні теми.

О шостій годині вечора я повертаюся додому, роблю домашнє завдання, потім дивлюся телевізор, або читаю книги, або листуюся з друзями. О дев'ятій годині я миюся і лягаю спати.

7. Розкажіть про ваш учорашній день.

Завдання.

МАЙБУТНІЙ ЧАС

Майбутній час вживають на позначення дії, яка відбудеться або буде відбуватися після повідомлення про неї (дія може бути завершеною: *Я прочитаю дві книги*; або незавершеною: *Я буду читати книгу, але сумніваюся, що прочитаю її всю*).

Майбутній час дієслів недоконаного виду має дві форми творення: складна: **інфінітив + суфікс –М-** + **закінчення** та складена: **допоміжне дієслово-зв'язка БУТИ + інфінітив**.

Пригадайте ці форми.

**АНАЛІТИЧНА (СКЛАДЕНА) ФОРМА МАЙБУТНЬОГО ЧАСУ
ДІЄСЛІВ НЕДОКОНАНОГО ВИДУ**

	ЧИТАТИ (I)	ГОВОРИТИ (II)	МИТИСЯ
Я	БУДУ ЧИТАТИ	БУДУ ГОВОРИТИ	БУДУ МИТИСЯ
МИ	БУДЕМО ЧИТАТИ	БУДЕМО ГОВОРИТИ	БУДЕМО МИТИСЯ
ТИ	БУДЕШ ЧИТАТИ	БУДЕШ ГОВОРИТИ	БУДЕШ МИТИСЯ
ВИ	БУДЕТЕ ЧИТАТИ	БУДЕТЕ ГОВОРИТИ	БУДЕТЕ МИТИСЯ
ВІН, вона, ВОНО	БУДЕ ЧИТАТИ	БУДЕ ГОВОРИТИ	БУДЕ МИТИСЯ
ВОНИ	БУДУТЬ ЧИТАТИ	БУДУТЬ ГОВОРИТИ	БУДУТЬ МИТИСЯ

**СИНТЕТИЧНА (СКЛАДНА) ФОРМА МАЙБУТНЬОГО ЧАСУ
ДІЄСЛІВ НЕДОКОНАНОГО ВИДУ**

	ЧИТАТИ (I)	ГОВОРИТИ (II)	МИТИСЯ
Я	ЧИТАТИМУ	ГОВОРИТИМУ	МИТИМУСЯ
МИ	ЧИТАТИМЕМО	ГОВОРИТИМЕМО	МИТИМЕМОСЯ
ТИ	ЧИТАТИМЕШ	ГОВОРИТИМЕШ	МИТИМЕШСЯ
ВИ	ЧИТАТИМЕТЕ	ГОВОРИТИМЕТЕ	МИТИМЕТЕСЯ
ВІН, вона, ВОНО	ЧИТАТИМЕ	ГОВОРИТИМЕ	МИТИМЕТЬСЯ
ВОНИ	ЧИТАТИМУТЬ	ГОВОРИТИМУТЬ	МИТИМУТЬСЯ

1. Напишіть речення, замінивши складену форму майбутнього часу складною.

Зразок: Олена буде писати вправи завтра.

Олена писатиме вправи завтра.

1. Ми будемо сидіти в партері. 2. Я буду складати іспит влітку. 3. Ми будемо прибирати кімнату завтра. 4. Олесь буде працювати інженером. 5. Діти будуть грати в теніс післязавтра. 6. Батьки будуть перевіряти мій щоденник ввечері. 7. Що ти будеш робити в п'ятницю? 8. Ви будете готувати вечерю? 9. Викладач буде питати студентів на уроці. 10. Ми будемо обговорювати цю проблему на конференції. 11. Вони будуть ремонтувати наш гуртожиток. 12. Я буду жити з моєю сестрою. 13. Том буде відпочивати біля океану. 14. Ви будете замовляти салат? 15. Ми будемо відпочивати завтра.

2. Напишіть речення в майбутньому часі.

1. Олена (вивчати) анатомію. 2. Тренер (займатися) з дітьми завтра. 3. Я (слухати) музику на перерві. 4. Викладачі (збиратися) після занять. 5. Ми (виступати) в театрі в суботу. 6. Оксана (переселятися) в іншу кімнату. 7. Батьки (продавати) нашу машину. 8. Про що Ви (говорити) на зустрічі? 9.

Вони (писати) твір на уроці. 10. Я (повторювати) правила до уроку. 11. Марина (плавати) в басейні. 12. Люди (аплодувати) цьому співаку після концерту. 13. Коли ти мене (малювати)? 14. О котрій годині вони (зустрічатися)? 14. Я більше ніколи не (сперечатися) з батьками.

3. Напишіть речення в потрібному часі.

1. Ми вчора (працювати), а завтра (відпочивати). 2. Олесь зараз (повторювати) правила, а потім (писати) вправу. 3. Раніше ми (вивчати) тільки українську мову, а зараз (мати) багато інших предметів. 4. Діти вчора весь час (засмагати) на сонці, а зараз вони не (вилазити) з води. 5. Зараз я (писати) домашнє завдання, а потім (зустрічатися) з другом. Ми разом (гуляти) в центрі міста. 6. Вони зараз (читати) текст, а потім (відповідати) на питання. 7. У минулому році я (жити) в Америці, у цьому році я (жити) в Китаї, а наступного року я (повертатися) в Україну. 8. Минулого року ми (купити) машину, а зараз ми (планувати) придбати мотоцикл. 9. Учора викладач (перевірити) наші тести, через 10 хвилин він (оголошувати) оцінки. 10. На минулому уроці Олена (відповідати), а зараз я (хотіти) відповідати.

4. Перепишіть речення в майбутньому часі.

Зразок: Максим читає журнали

Максим читатиме журнали.

1. Студенти уважно слухають, коли викладач пояснює. 2. Ми перекладаємо нові слова. 3. Марина вчить діалог. 4. Вони розповідають про свої пригоди. 5. Я снідаю в ресторані. 6. Мати працює в городі. 7. Діти бігають на стадіоні. 8. Олена пише лист додому. 9. У неділю ми дивимося фільм про тварин. 10. Мій брат знає англійську мову. 11. Лікар працює в понеділок. 12. Бабуся слухає новини. 13. Богдан грається з сестрою. 14. Ми лежимо на березі моря. 15. Варя креслить трикутник.

5. Перепишіть речення в майбутньому часі.

Зразок: Я зустрічався з Олегом.

Я зустрічатимуся з Олегом.

1. Після перерви ми відпочивали. 2. Ввечері ми писали вправи, перекладали тексти, повторювали правила. 3. У неділю ми відвідували музеї міста. 4. Діти малювали пейзаж. 5. На уроці ми обговорювали різні питання. 6. Щонеділі я зустрічався з ними біля гуртожитку. 7. Я переселився в інший гуртожиток. 8. Олена купували продукти лише в цьому магазині. 9. Ми розв'язували приклади. 10. Що ти робив після обіду? 11. З ким ви листувалися? 12. Про кого вони розповідали? 13. В університеті був концерт. Наші студенти виступали. Олесь співав пісні, Марина грала на гітарі, а Юрко і Тетяна танцювали.

Завдання.

Завдання.

6. Прочитайте діалоги, поставивши дієслова в потрібну форму.

У кафе

- Привіт, Марко! Ти вже (зробити) замовлення?
- Ні, я ще не (замовити). Я (чекати) офіціанта.
- А що ти (хотіти) взяти?
- Я (хотіти) каву і тістечко.
- А я (пити) сік і (їсти) салат.

Плани на вихідні

- Ірино, що ти (робити) наступної суботи?
- Наступної суботи я (мати) вихідний і (відвідувати) моїх друзів у Львові.
- О, ти часто (їздити) туди?
- Так, минулого місяця я теж (бути) у Львові, ми весело (провести) час: (відвідати) театр, (сфотографуватися) біля пам'яток архітектури, (покуштувати) відомі львівські круасани з кавою.
- Гарної поїздки! Сподіваюся, ти (насолоджуватися) часом у Львові.

На роботі

- Ганно, ти вже (писати) звіт?
- Так, Юрію, я (закінчити) його вчора ввечері.
- Чудово! Коли ти (відправляти) його директору?
- Я (хотіти) (відправити) після обіду.
- Добре, тоді я (перевірити) звіт зараз.

7. Прочитайте текст, поставивши дієслова в потрібну форму.

Зустріч друзів

Учора я (зустріти) своїх друзів у центрі міста. Ми давно не (бачитися), тому дуже (радіти) зустрічі. Спочатку ми (бути) у маленькому кафе. Там ми (замовити) каву і тістечка. Ми багато (говорити) про роботу та навчання. Мій друг Андрій (розказати) про свою нову роботу. Він (почати) працювати там два місяці тому. Марія (сказати), що цього року вона (закінчувати) магістратуру і наступного року (працювати) перекладачем в українському посольстві в Польщі. Вона (вчити) польську мову вже пів року.

Після кафе ми (вирішити) піти до парку. Погода (бути) дуже гарна, і сонце яскраво (світити). Ми (гуляти) близько двох годин. Потім ми (зробити) кілька світлин. Друзі (пообіцяти), що ми ще у наступному році ми (зустрічатися) частіше. Я думаю, що наші наступні зустрічі (бути) ще цікавішими.

Після прогулянки я (повернутися) додому дуже щасливий. Це (бути) чудовий день для всіх нас.

8. Дайте відповіді на питання.

1. Що ви будете робити наступного четверга? 2. Що ви будете робити наступного вівторка? 3. Що ви будете робити після закінчення університету? 4. Що ви будете робити після уроку? 5. Що ваші батьки робитимуть влітку? 6. Що ваші друзі робитимуть на вихідних? 7. Коли ви відпочиватимете? 8. О котрій годині ви лягатимете спати сьогодні? 9. Як довго ви вивчатимете українську мову? 10. Як довго ви житимете в Україні?

9. Складіть речення за моделлю.

1. Хто – писатиме – що – кому. 2. Хто – займатиметься – чим – з ким – де. 3. Хто – купуватимуть – що – де. 4. Хто – обиратиме – що – кому. 5. Хто – запитуватиме – кого – про що. 6. Хто – телефонуватиме – кому. 7. Хто – перевозитиме – що – куди. 8. Хто – забиратиме – що – звідки. 9. Хто – сидітиме – де – з ким. 10. Хто – слухатиме – кого – де.

10. Прочитайте текст і виконайте завдання до нього.

Випадок у банку

Два тижні тому я виявив, що загубив банківську картку. А вже через два тижні я планую їхати в Польщу. Мені обов'язково треба зробити нову картку, щоб користуватися нею закордоном. Тому вранці я прийшов у банк, щоб відкрити новий рахунок. Я часто користуюся банківськими послугами і довіряю цьому банку.

Зараз я стою в черзі й чекаю, поки над столом менеджера з'явиться мій номер. Люди розмовляють і обговорюють свої справи. Працівники швидко працюють і відповідають на запитання клієнтів.

Я обиратиму зручний тариф і відкриватиму картку преміум класу, оскільки картки цього класу надають багато переваг. Консультант пояснює мені умови та розповідає, які

документи потрібні і скільки часу триває процедура. Я уважно слухаю і ставлю кілька запитань. Незабаром я підписуватиму договір і заповнюватиму анкету.

Менеджер говорить, що моя картка працюватиме вже завтра. Я активуватиму її через мобільний додаток і перевірятиму баланс за допомогою телефону.

Також я відкриватиму рахунок для заощаджень. Протягом наступного року я регулярно поповнюватиму його і зберігатиму гроші на подорож. Я впевнений, що цей рахунок допомагає людям краще планувати витрати. Якщо все буде добре, я рекомендуватиму цей банк своїм друзям.

1) знайдіть дієслова та визначте, у формі якого часу їх вжито.

2) дайте відповіді на питання до тексту:

1. Коли герой виявив, що загубив банківську картку?
2. Куди він планує їхати через два тижні?
3. Чому йому потрібно зробити нову картку?
4. Де він зараз?
5. Що роблять люди навкруг нього?
6. Що роблять працівники банку?
7. Яку картку він планує відкривати і чому?
8. Як герой активуватиме картку?
9. Який додатковий рахунок він хоче відкрити і для чого?

3) позначте, які з наведених тверджень є істинними, а які – ні.

	так	ні
Герой загубив банківську картку два тижні тому.		
Через два тижні він планує їхати до Німеччини.		
Йому потрібно зробити нову картку для поїздки за кордон.		
Він рідко користується банківськими послугами.		
Зараз герой сидить у кафе і чекає на друга.		
Люди в банку розмовляють і обговорюють свої справи.		
Працівники банку не відповідають на запитання клієнтів.		
Герой обиратиме тариф звичайний.		
Наступного тижня він підписуватиме договір і заповнюватиме анкету.		
Менеджер сказав, що картка працюватиме вже післязавтра.		
Герой планує регулярно поповнювати рахунок для заощаджень.		

Якщо все буде добре, він рекомендуватиме цей банк своїм друзям.

САМОПЕРЕВІРКА 1

1. У якому рядку всі дієслова теперішнього часу?
  - А) читаю, писатиме, знають, вивчив
  - Б) робимо, спілкувався, малюватиме, навчається
  - В) розмовляємо, чистять, мию, п'є

2. У якому рядку всі дієслова минулого часу?
  - А) снідав, дивилися, перекладали, розчісуємо
  - Б) співала, грали, різав, відпочивав
  - В) чекав, зустрічала, спілкуємося, сидить

3. У якому рядку всі дієслова майбутнього часу?
  - А) писатиме, гратимуть, прибиратимемо, зустрічатимуся
  - Б) навчатимуся, замовляємо, прибиратиме, викладаю
  - В) митимете, вітатиме, говорили, розповідає

4. У якому реченні немає помилок?
  - А) Учора ми співаємо українські пісні.
  - Б) Зараз бабуся чекає на лікаря.
  - В) Післязавтра студенти складали екзамен.

5. У якому реченні немає помилок?
  - А) Дивись! Діти бігатимуть на стадіоні.
  - Б) Раніше ми жити в Україні.
  - В) Наступного тижня ми писатимемо тест.

6. У якому реченні немає помилок?
  - А) Раніше я працював на пошті.
  - Б) Зараз ми прибиратимемо кімнату.
  - В) Після канікул студенти відпочивати.

7. У якому реченні немає помилок?
  - А) Раніше я вивчав українську мову, а зараз я вивчав ще й англійську мову.
  - Б) Раніше мені подобалося малювання, а зараз мені подобатиметься плавання.
  - В) Раніше ми любили грати в теніс, а зараз нам подобається кататися на велосипедах.

8. У якому реченні немає помилок?

А) Минулого року я закінчив школу, а зараз я навчаюся в консерваторії.

Б) Наступного року я навчався в академії, а зараз я навчаюся в школі.

В) Зараз я навчаюся на першому курсі, а наступного року я навчаюся на другому курсі.

9. Яке питання треба поставити до виділеного слова: *Олена розповідала про Одесу.*

А) Що Олена робить?

Б) Що Олена робитиме?

В) Що Олена робила?

10. Яке питання треба поставити до виділеного слова: *Батьки купуватимуть нову машину.*

А) Що батьки роблять?

Б) що батьки робитимуть?

В) Що батьки робили?

11. Яка правильна відповідь на питання: *Що ти робитимеш завтра?*

А) Я готую вечерю для друзів.

Б) Я буду готувати вечерю для друзів.

В) Я готував вечерю для друзів.

12. Яка правильна відповідь на питання: *Що студенти робили на екзамені?*

А) На екзамені вони читають текст, розповідають про себе, пишуть тест.

Б) На екзамені вони читатимуть текст, розповідатимуть про себе, писатимуть тест.

В) На екзамені вони читали текст, розповідали про себе, писали тест.

13. ... *цей завод виготовляв деталі для побутової техніки.*

Який прислівник треба написати замість пропуску?

А) зараз

Б) раніше

В) потім

14. ... *Україна експортує різні товари в Європу.*

Який прислівник треба написати замість пропуску?

А) зараз

Б) раніше

В) потім

15. *Раніше Олесь не надто ... про навчання, проте зараз він старанно ... українську мову, тому що наступного року він ... в університет.*

Які дієслова треба написати замість пропусків?

- А) думати, вивчати, вступати
- Б) думає, вивчає, вступатиме
- В) думав, вивчає, вступатиме

16. *Коли я ... малим, мені ... .. народні пісні.*

Які дієслова треба написати замість пропусків?

- А) бути, подобатися, слухати
- Б) є, люблю, слухаю
- В) був, подобалося, слухати

17. *У мене нежить, тому я ... прийти на зустріч.*

Яке дієслово треба вжити замість пропуску?

- А) не хочу
- Б) не можу
- В) не знаю

18. *Олені тільки 4 тижні, вона ще ... розмовляти.*

Яке дієслово треба вжити замість пропуску?

- А) не може
- Б) не хоче
- В) не вміє

19. *Ви стоїте занадто далеко, тому я вас ...*

Яке дієслово треба вжити замість пропуску?

- А) не слухаю
- Б) не знаю
- В) не чую

20. *Ми любимо ... спортивні програми.*

Яке дієслово треба вжити замість пропуску?

- А) бачити
- Б) чути
- В) дивитися

КАТЕГОРІЯ СТАНУ

Категорія стану – дієслівна категорія, яка виражає відношення дії або стану до суб'єкта (виконавця дії або носія стану) і об'єкта (того, на кого або на що спрямована дія або стан).

Здебільшого виокремлюють два основні стани:

активний – дія спрямована від суб'єкта на об'єкт / суб'єкт є виконавцем дії:

Студент читає книгу.

$S \longrightarrow v \longrightarrow O$

пасивний – дія спрямована на об'єкт, який в цьому випадку є пасивним суб'єктом / (у цьому випадку суб'єкт (виконавець дії) невідомий або неважливий, а увага зосереджена на самій дії або на її результаті):

Урок починається.

$O \longleftarrow v \longleftarrow (S???)$
↓

Одним із засобів репрезентації пасивності є постфікс –СЯ.

1. Прочитайте речення, визначте в них суб'єкт і об'єкт, зверніть увагу на стан дієслів.

Активний стан дієслів	Пасивний стан дієслів
Інженер пропонує проект замовникам. Люди будують школу. Діти прибирають кімнати. Адміністрація ремонтує гуртожиток. Учитель починає заняття. Продавець зачиняє магазин. Мама варить яйця. Бабуся смажить картоплю. Ми запікаємо м'ясо. Електрик вимикає світло. Я використовую словник на уроці.	Проект пропонується замовникам. Школа будується. Кімнати прибираються. Гуртожиток ремонтується. Заняття починається. Магазин зачиняється. Яйця варяться. Картопля смажиться. М'ясо запікається. Світло вимикається. Словник використовується на уроці.

2. Прочитайте речення, визначте стан дієслів: активний чи пасивний.

1. Двері в аудиторію відчинилися, і зайшов декан. 2. Олена перекладала текст українською. 3. Документи загубилися під час подорожі. 4. Марина поливала квіти щодня. 5. Ці машини випускаються в Японії. 6. Гроші заощаджуються на картці. 7. Олесь запам'ятовує нові слова. 8. Сцена готується для вечірнього шоу. 9. Квитки на концерт закінчуються. 10. Каси театру зачиняються о сьомій вечора. 11. В аеропорту валізи здаються до посадки на літак. 12. Митник перевіряє документи. 13. Анкета заповнюється українською. 14. Машина зупинилася біля школи. 15. Я прочитав книгу за день.

Завдання.

3. Заповніть речення, обравши необхідне дієслово.

1. Коли іспит ..., ми ... виконувати завдання.
2. Коли ви ... вивчати українську мову?
3. Концерт ... о 9 вечора. На сцену вийшов співак і ... співати.
4. Перерва ... вчасно.
5. Екзамени... 20 червня.
6. Коли ми склали всі екзамени, у нас ... канікули.
7. Марина впала і ... плакати.
8. Після перерви лекція.... Викладач ... пояснювати нову тему.
9. Нарешті літо...
10. Ми написали тест, і викладач ... перевіряти.
11. Перша дія вистави тривала 40 хвилин, а після цього антракт ...
12. У мене ... боліти живіт.
13. Минулого року канікули ... 25 червня.
14. Пасажири сіли в автобус, і водій .. рух.
15. Дощ ... раптово.

почати – початися

4. Заповніть речення, обравши необхідне дієслово.

1. Вистава ... після антракту.
2. Перерва закінчилася, студенти ... заняття.
3. Після паузи ми ... розмову.
4. Олена випила води і ... розповідати.

продовжити –
продовжитися

5. Через погодні умови канікули ...до 20 березня.
6. Футбольний матч ...після 18.00.
7. Декан пішов, а ми ... заняття.
8. Ми вийшли, а автобус ... свій маршрут.

5. Заповніть речення, обравши необхідне дієслово.

1. Урок ... о п'ятій годині вечора.
2. Ми ... писати вправи.
3. Декан ... розмову і вийшов.
4. Розмова ... швидко.
5. Термін дії мого паспорта ... два тижні тому.
6. Директор ... промову.
7. Контракт ... у травні 2026 року.
8. Будівництво ... три роки тому.
9. Мерія ... будівництво школи три роки тому.
10. Перерва ..., і всі пішли працювати.
11. Коли Максим ... працювати, він пішов у парк.
12. Прогулянка ... у центрі міста.
13. Лекції ... за розкладом.
14. Актори ... виступ і попрощалися з глядачами.
15. О котрій годині вчора ... фільм?

закінчити –
закінчитися

Завдання.

6. Заповніть речення, обравши потрібне дієслово.

1. Студент (відчинити – відчинитися) двері і зайшов в аудиторію.
2. Двері (відчинити – відчинитися), і зайшов Олег.
3. Учора кіт (розбити – розбитися) вазу.
4. Ваза впала на підлогу і (розбити – розбитися).
5. Машина під'їхала до будинку та (зупинити – зупинитися).
6. Поліція (зупинити – зупинитися) правопорушника.
7. Катря (почати – початися) вивчати анатомію.
8. Курс анатомії (почати – початися) минулого року.
9. Цей завод (випускати – випускатися) дорогі автомобілі.
10. Верховна рада України (обговорювати – обговорюватися) новий проєкт закону.
11. Новий закон активно (обговорювати – обговорюватися) в суспільстві.
12. Компанія (відкрити – відкритися) новий філіал у Києві.
13. Поряд з університетом нове кафе (відкрити – відкритися).
14. На конференції науковці (розглядати – розглядатися) актуальні питання екології.
15. Статті (друкувати – друкувати) 4 рази на рік.
16. Усі статті (перевіряти – перевірятися) на плагіат.
17. Рецензент (перевірити – перевіритися) статтю.
18. Цей метод активно

(використовувати – використовуватися) в медицині. 19. Цей лікар (використовувати – використовуватися) засоби народної медицини. 20. Після ремонту квартири дуже (змінити – змінитися). 21. Олена (змінити – змінитися) зачіску.

7. Змініть речення, змінивши стан дієслів.

Зразок: На першому курсі студенти вивчають психологію.

На першому курсі вивчається психологія.

1. У нашому районі мерія відкриває нову школу. 2. В актовому залі наш факультет проводить благодійний ярмарок. 3. Перед Різдвом ми роздаємо подарунки дітям. 4. У цьому журналі редакція друкує статті лише про медицину. 5. О шостій годині вечора компанія запрошує співробітників на святковий концерт. 6. В університеті щомісяця студенти організують зустрічі з видатними науковцями. 7. Зазвичай декан проводить збори студентів після занять. 8. У цьому магазині продавці продають книжки для дітей. 9. Зараз на нашому факультеті студенти готують виставку одеських художників. 10. Незабаром в університеті викладачі проведуть заняття англійською мовою. 11. 2 місяці в Україні люди обговорюють це питання. 12. На цьому каналі компанія транслюватиме футбольний матч. 13. На роботу компанія запрошує інженерів і дизайнерів. 14. Банк зберігає коштовні документи в спеціальних сейфах. 15. Я зберігаю гроші на банківській картці.

Постфікс – СЯ вживається не лише у дієсловах пасивного стану. У межах дієслів **активного стану** є особливий розряд – **ЗВОРОТНІ ДІЄСЛОВА**, які теж мають у структурі постфікс –СЯ.

У цьому курсі ми розглянемо такі розряди зворотних дієслів:

власне-зворотні – дія спрямована від суб'єкта на самого себе (тобто суб'єкт одночасно є і об'єктом):

Дівчина вмивається

S $\longleftrightarrow$ v

взаємно-зворотні – дія відбувається між кількома суб'єктами, які одночасно є і об'єктами цієї дії:

Брат займається з сестрою.

S $\longrightarrow$ v $\longrightarrow$ O

S $\longleftarrow$ v $\longleftarrow$ O

S $\longrightarrow$ v $\longrightarrow$ O

Сестра займається з братом.

загально-зворотні – безоб'єктний стан суб'єкта:

Студент хвилюється.

(дієслово **ХВИЛЮЄТЬСЯ** називає стан суб'єкта (студента), який виникає безвідносно до об'єкта)

1. Прочитайте речення, визначте, до якого розряду належать дієслова: **власне-зворотний, взаємо-зворотний, загально-зворотний.**

1. Хлопчик умивається холодною водою. 2. Олена довго обіймалася з подругою після зустрічі. 3. Мати хвилюється за сина. 4. Діти весело сміються на подвір'ї. 5. Студенти готуються до іспиту. 6. Сестра свариться зі мною через дрібницю. 7. Спортсмен розминається перед змаганнями. 8. Я часто листуюся з друзями. 9. Бабуся турбується про онуків. 10. Актор перевдягається за лаштунками. 11. Ми привіталися з сусідами зранку. 12. Учень зосереджується на завданні. 13. Мама милується сином. 14. Я одягаюся. 15. Микола зустрічається з братом.

2. Прочитайте речення, зверніть увагу на їхню синтаксичну структуру.

Мати миє сина. Я одягаю доньку. Дівчинка купає ляльку. Бабуся витирає обличчя. Тато вмиває дитину.	Син миється. Донька одягається. Дівчинка купається. Хлопчик витирається. Тато вмивається.
--	---

3. Оберіть потрібне дієслово.

1. Мати (вдягає – вдягається) маленьку дитину перед прогулянкою. 2. Перед дзеркалом актор швидко (гримує – гримується). 3. Медсестра (купає – купається) немовля. 4. Після уроку фізкультури учні (переодягають – переодягаються). 5. Бабуся (розчісує – розчісується) перед виходом з дому. 6. Старша сестра (взуває – взувається) брата. 7. Перед виступом співачка (налаштовує – налаштовується) на концерт. 8. Спортсмен (розминає – розминається) м'язи перед змаганнями. 9. Після дощу хлопчик (втирає – втирається) рушником. 10. Мама (миє – миється) посуд після обіду. 11. Турист швидко (одягає – одягається), бо надворі холодно. 12. Учитель (готує – готується) матеріали до уроку. 13. Батько (заколісує – заколісується) дитину перед сном. 14. Марко (голить – голиться) бороду.

4. Заповніть речення, обравши необхідне дієслово.

1. Я (мити – митися) руки. 2. Олеся (вмивати – вмиватися) холодною водою. 3. Я (одягати – одягатися). 4. Перед їжею треба (мити – митися) руки. 5. Сестра (накрити – накритися) брата ковдрою. 6. Було холодно, тому я (накрити – накритися) теплою ковдрою. 7. Я (заплітати – заплітатися) косу сестрі. 8. Оленка (заплітати – заплітатися). 9. Бабуся (роздягати – роздягатися) онучку. 10. Ми (роздягти – роздягтися) в холі та пішли в залу. 11. Дарина (втирати – втиратися) рушником. 12. Діти (втирати – втиратися) руки. 13. Щодня Борис (одягати – одягатися) костюм в офіс. 14. Марина (одягти – одягтися) за 5 хвилин. 15. Коли ми відпочивали в Одесі, ми щодня (купати – купатися) в морі. 16. Батьки (купати – купатися) дитину щовечора.

5. Прочитайте речення, зверніть увагу на їхню синтаксичну структуру.

Олена зустрічає Максима. Я бачив подругу. Батько сварив сина. Тренер готував спортсмена до змагань. Юрко знайомив дівчину з мамою. Олена радила сестрі вивчати історію.	Олена зустрічається з Максимом. Я бачився з подругою. Батько сварився з сином. Тренер готувався зі спортсменом до змагань. Юрко знайомився з дівчиною. Олена радилась з сестрою.
--	---

6. Оберіть потрібне дієслово.

1. Учора в парку я (зустрів – зустрівся) друга. 2. Ми (зустріли – зустрілися) з ним пізно ввечері. 3. Олена давно не (зустрічала – зустрічалася) з подругою. 4. Дарина написала, що вона (зустріне – зустрінетесь) мене на вокзалі. 5. Викладач сказав, що декан може (зустріти – зустрітися) зі мною під час перерви. 6. Завтра я хочу (зустріти – зустрітися) з вами після занять. 7. Ми (познайомити – познайомитися) з ними минулого року. 8. Олег (познайомив – познайомився) з Ольгою під час екскурсії. 9. Зараз я хочу (познайомити – познайомитися) вас з новим студентом. 10. Коли ти (познайомиш – познайомишся) батьків з друзями? 11. Де ви (познайомили – познайомилися) з нею? 12. Батько (радить – радиться) мені вступати на економічний факультет. 13. Я завжди (раджу – раджуся) з батьками. 14. Лікар (порадив – порадився) жінці приймати ліки. 15. Я хочу (порадити – порадитися) з тобою. 16. Сестра (порадила – порадилася) мені подивитися цю виставу. 17. Я давно не (бачив – бачився) його. 18. Останній раз ми (бачити – бачитися) Олега 2 роки тому. 19. Викладач (бачив – бачився), як студенти списували під час екзамену. 20. Ми часто (бачимо – бачимося) з ним.

7. Заповніть речення, обравши необхідне дієслово.

1. Я не можу пригадати, де я (бачити – бачитися) цього чоловіка. 2. Ви часто (бачити – бачитися) з друзями? 3. Олена давно не (бачити – бачитися) брата. 4. Учора студенти (бачити – бачитися) з викладачем на конференції. 5. Ми (бачити – бачитися) Олену в коридорі. 6. Учора Оксана (зустріти – зустрітися) з подругою після занять. 7. Діти завжди вітаються, коли вони (зустрічати – зустрічатися) вчителів. 8. Ігор часто (зустрічати – зустрічатися) з другом під час обідньої перерви. 9. Олена (зустріти – зустрітися) подругу, і вони разом пішли в театр. 10. Я хочу (познайомити – познайомитися) з твоїми друзями. 11. Учора викладач (познайомити – познайомитися) нас з новим ректором. 12. Марина щодня (знайомити – знайомитися) з новими людьми. 13. Мені треба (порадити – порадитися) з лікарем. 14. Я не знаю, що (порадити – порадитися) тобі. 15. Батьки (радити –

радитися) синові займатися спортом. 16. Я (порадити – порадитися) з тренером, і ми вирішили поїхати на змагання.

8. Прочитайте дієслова, що називають стан людини. За допомогою словника з'ясуйте їхнє значення.

А) Емоційний стан: тішитися, хвилюватися, турбуватися, непокоїтися, боятися, соромитися, сердитися, гніватися, ображатися, дивуватися, засмучуватися, тривожитися, розгублюватися, пишатися, усміхатися.

Б) Фізичний стан: почуватися, втомлюватися, знесилюватися, задихатися.

В) Психічний внутрішній стан: сумніватися, вагатися, надіятися, сподіватися, захоплюватися, цікавитися.

9. Розгляньте таблицю.

дієслово	керування	приклад
тішитися	ким? чим?	<i>Вона тішиться оцінкою.</i>
хвилюватися	за кого? за що?	<i>Мати хвилюється за сина.</i>
турбуватися	про кого? про що?	<i>Мати турбується про сина.</i>
непокоїтися	за кого? за що? через що? (причина)	<i>Мама непокоїться за сина через хворобу.</i>
боятися	кого? чого?	<i>Дитина боїться темряви.</i>
соромитися	кого? чого?	<i>Дитина соромиться помилки.</i>
сердитися	на кого? на що?	<i>Оля сердиться на сестру.</i>
гніватися	на кого? на що? через кого? через що? (причина)	<i>Іван гнівається на керівництво через затримку зарплати.</i>
ображатися	на кого? на що?	<i>Петро ображається на Олю.</i>
дивуватися	кому? чому?	<i>Я дивуюся його силі.</i>
засмучуватися	через кого? через що?	<i>Студент засмутився через оцінку.</i>
тривожитися	за кого? за що?	<i>Мати тривожиться за сина.</i>
розгублюватися	від чого? (причина) перед ким? перед чим? (об'єкт)	<i>Він розгубився від страху. Він розгубився перед дівчиною.</i>
пишатися	ким? чим?	<i>Мати пишається сином.</i>
усміхатися	кому? чому?	<i>Вона усміхається другові.</i>
почуватися	як?	<i>Мати відчувається добре.</i>
втомлюватися	від чого?	<i>Я втомився від роботи.</i>
знесилюватися	від чого?	<i>Він знесилився від голоду.</i>
задихатися	від чого?	<i>Я задихаюся від спеки.</i>
сумніватися	у кому? у чому?	<i>Я сумніваюся в результаті.</i>
вагатися	у чому?	<i>Я вагаюся у виборі.</i>

	інфінітив	<i>Я вагаюся відповідати.</i>
надіятися	на кого? на що?	<i>Я надіюсь на допомогу.</i>
сподіватися	на кого? на що?	<i>Я сподіваюсь на перемогу.</i>
захоплюватися	ким? чим?	<i>Я захоплююся історією.</i>
цікавитися	ким? чим?	<i>Я цікавлюся спортом.</i>

10. Закінчіть речення.

1. Брат ображається (молодша сестра). 2. Марина хвилюється (старенька бабуся і старенький дідусь). 3. Спортсмен сподівається (швидка перемога). 4. Я цікавлюся (сучасна архітектура). 5. Ми сумніваємося (правильність) наших відповідей. 6. Вона соромиться (розмова). 7. Батьки пишаються (їхня дитина). 8. Я дивуюся (мій друг). 9. Викладач гнівається (наша група). 10. Ви задихаетесь (їдкий дим). 11. Олена знесиллася (важка праця). 12. Марина посміхається (найкраща подруга). 13. Дитина цікавиться (навколишній світ). 14. Марко тішиться (нова машина). 15. Я сподіваюся (гарний результат).

12. Складіть речення зі слів.

1. Я / хвилюватися / результат / іспит. 2. Вона / пишатися / перемога / брат. 3. Дитина / тішитися / подарунок / бабуся. 4. Він / сердитися / колега. 5. Учора вони / знесилитися / біг. 6. Ти / усміхатися / сусід. 7. Учора / екзамен / моя сестра / розгубитися / комісія. 8. Він / соромитися / помилка. 9. Батьки / турбуватися / здоров'я / дитина. 10. Вчитель / дивуватися / успіх / студентка. 11. Ми / ображатися / друг. 12. Він / задихатися / гнів. 13. Учора діти / засмутитися / дощ. 14. Вона / цікавитися / українська література. 15. Я / надіятися / твоя допомога. 16. Вони / сподіватися / зустріч. 17. Моя подруга / гніватися / подруга. 18. Ми / тривожитися / хвора бабуся.

13. Прочитайте текст, заповніть речення, обравши правильне дієслово.

Випадок у школі

Сьогодні вранці учні прокинулися дуже рано, бо в школі важливий день. Вони швидко (вмити – вмитися), (розчесати – розчесатися) волосся, (одягти – одягтися) шкільну форму та пішли в школу.

У класі вони (привітати – привітатися) з вчителькою і сіли за парти. Урок (почати – початися). Вчителька пояснила завдання, діти уважно (слухати – чути), а потім (почати – початися) виконувати завдання у зошитах. Деякі діти не могли виконати завдання самостійно і (радити – радитися) з вчителькою.

Після уроку учні пішли у спортзал. Там вони (зустріти – зустрітися) з тренером і (тренувати – тренуватися) стрибати через палицю та кидати м'яч. Олена і Катря не (займати – займатися) з усіма. Олена (зламати – зламатися) палець на нозі, а Катря (отруїти – отруїтися) і погано (почувати – почуватися). Дівчата сиділи на лавці та (переписувати – переписуватися) з друзями. Аж ось

раптом хтось кинув м'яч, він полетів, (вдарити – вдаритися) об стіну а потім (вдарити – вдаритися) Олену по голові. Від переляку дівчина (кинути – кинутися) телефон на підлогу, на жаль, він (розбити – розбитися). Тренер (питати – питатися) дітей, хто винний, але ніхто не зізнався і не (вибачити – вибачитися). Настрій у всіх (зіпсувати – зіпсуватися).

Після тренування діти (мити – митися) у душі, (переодягти - переодягтися) і (повернути – повернутися) у клас. Там вони (обговорювати – обговорювати) цей прикрий випадок з учителькою. Учителька сказала, що не буде (сварити – сваритися) нікого і що треба завжди казати правду і визнавати свою провину. Тоді Максим (підняти – піднятися) і сказав, що це він винний. Він (попросити – попроситися) пробачення в Олені, а Олена (вибачити – вибачитися) його. Проблема (вирішити – вирішитися).

Завдання.

Завдання.

САМОПЕРЕВІРКА 2

1. У якому рядку дієслово активного стану?
А) Аудиторія прибирається двічі на тиждень.
Б) Дівчина боїться темряви.
В) Студенти розповідають правила.
2. У якому рядку дієслово пасивного стану?
А) Завод виготовляє побутову техніку.
Б) Усі автомобілі реєструються в спеціальній базі.

В) Олена хвилюється перед екзаменами.

3. У кому рядку дієслово зворотне?

А) Роботи перевірятимуться протягом тижня.

Б) Викладач оцінює знання студентів.

В) Мати хвилюється за дітей.

4. У якому рядку дієслово власне-зворотне?

А) Я витираюся рушником.

Б) Я зустрічаюся з другом.

В) Я ображаюся на сусіда.

5. У якому рядку дієслово взаємо-зворотне?

А) Олена зустрічається з подругами.

Б) Олена сердиться на подруг.

В) Олена збирається на зустріч з подругами.

6. У якому рядку дієслово загально-зворотне?

А) Петро спілкується з деканом.

Б) Петро сумнівається у своїх силах.

В) Петро розчісується гребінцем.

7. *Я ... сина правильно читати.*

Яке дієслово треба вжити замість пропуску?

А) вчуся

Б) навчаюся

В) вчу

8. *Перед змаганнями спортсмени ... щодня.*

Яке дієслово треба вжити замість пропуску?

А) тренували

Б) тренувалися

В) лінувалися

9. *Дитина плакала, коли мама ... її.*

Яке дієслово треба вжити замість пропуску?

А) одягалася

Б) одягала

В) готувала

10. У якому реченні є стилістична помилка?

А) Учений розглядав різні проблеми освіти на конференції.

Б) Різні проблеми освіти розглядалися ученим на конференції.

В) Різні питання освіти розглядалися на конференції.

11. У якому реченні є стилістична помилка?

- А) Поліція здійснює огляд речей підозрілих людей.
- Б) Здійснюється огляд речей підозрілих людей.
- В) Поліцією здійснюється огляд речей підозрілих людей.

12. У якому реченні немає стилістичної помилки?

- А) Магазин відкриває о 10.00 ранку.
- Б) Урок продовжується після перерви.
- В) Лекція почалася викладачем вчасно.

13. У якому речення немає стилістичної помилки?

- А) Спортсмен нагороджується комісією за найкращий результат.
- Б) Спортсмен нагороджує комісію за найкращий результат.
- В) Спортсмен нагороджується за найкращий результат.

14. *Я...на допомогу товаришів.*

Яке дієслово треба вжити замість пропуску?

- А) вірю
- Б) надіюся
- В) сумніваюся

15. *Ми ...перед контрольною роботою.*

Яке дієслово треба вжити замість пропуску?

- А) боїмося
- Б) хвилюємося
- В) захоплюємося

16. *Олена ... українським мистецтвом, тому що вона хоче бути мистецтвознавцем.*

Яке дієслово треба вжити замість пропуску?

- А) цікавиться
- Б) любить
- В) подобається

17. Оберіть правильне закінчення фрази: *Я втомився....*

- А) робота
- Б) від роботи
- В) на роботу

18. Оберіть правильне закінчення фрази: *Дитина усміхається...*

- А) мамі
- Б) мама
- В) мамою

19. Оберіть правильне закінчення фрази: *Катря боїться...*

- А) павуки
- Б) павукам
- В) павуків

20. Оберіть правильне закінчення фрази: *Я захоплююся ...*

- А) українська література
- Б) української літератури
- В) українською літературою

КАТЕГОРІЯ СПОСОБУ

Категорія способу – дієслівна категорія, яка виражає відношення дії до дійсності.

В українській мові виокремлюють три категорії способів дієслів:

1) **дійсний спосіб** – означає реальну дію, яка відбувалася, відбувається чи відбуватиметься. Дієслова в дійсному способі змінюються за часами (минулий, теперішній і майбутній): *Я читав книгу. Я читаю книгу. Я читатиму книгу;*

2) **умовний спосіб** - означає дію, яка могла б відбутися за певних умов / є бажаною: *Я прочитав би книгу, якби у мене був час;*

3) **наказовий спосіб** – виражає спонукання до дії, просьбу, пораду чи наказ. Не має категорії часу, але змінюється за особами та числами: *Читай книгу* (однина). *Читайте книгу* (множина)

УМОВНИЙ СПОСІБ

Умовний спосіб утворюється додаванням до дієслова минулого часу частки Б (якщо попередній звук є голосним) або БИ (якщо попередній звук є приголосним):

ДІЄСЛОВО МИНУЛОГО ЧАСУ + Б (після голосного звуку)

Я   ↑   ПРОЧИТАЛА   Б   книгу

ДІЄСЛОВО МИНУЛОГО ЧАСУ + БИ (після приголосного звуку)

Я   ↑   ПРОЧИТАВ   БИ   книгу

Умовний спосіб здебільшого вживають у таких ситуаціях:

- 1) для вираження бажання або мрії: *Я хотіла б жити в Парижі;*
- 2) для ввічливого прохання або поради: *Чи не могли б ви мені допомогти? Я порадив би вам більше відпочивати;*
- 3) для вираження припущення / можливості: *Мабуть, було б цікаво подивитися цей фільм;*
- 4) для вираження дії, яка могла б відбутися за певних умов, але не відбулася - складні речення з підрядним умови: **Я написала б тобі лист, якби у мене була твоя адреса.**

1. Прочитайте речення, зверніть увагу на сполучники, якими поєднані частини речення та на спосіб дієслів.

Реальна умова (якщо, коли, раз, як)	Нереальна умова (якби, коли б, аби)
Якщо Ірина <u>цікавиться</u> історією, то я <u>куплю</u> їй книгу про історію України.	Якби Ірина <u>цікавилася б</u> історією, то я <u>купив би</u> їй книгу про історію України.
Коли Олег <u>складе</u> іспит, то він <u>буде вчитися</u> в нашому університеті.	Коли б Олег <u>склав</u> іспит, то він <u>вчився б</u> у нашому університеті.
Як дощ <u>закінчиться</u> , ми <u>підемо</u> в парк.	Аби дощ <u>закінчився</u> , ми <u>пішли б</u> у парк.

Запам'ятайте!

Якби / коли б / аби + минулий час, + УМОВНИЙ СПОСІБ

Якби Олена [↑]вчила граматику, вона [↑]написала б тест добре.

Якщо / коли / як + теперішній / майбутній час, + ДІЙСНИЙ СПОСІБ

Якщо Олена [↑]любить малювати, я [↑]подарую їй фарби.

Завдання.

1. Прочитайте речення, визначте спосіб дієслів: дійсний або умовний.

1. Я купив би цю книгу, але вона дуже дорога. 2. Ми гуляємо в парку після уроків. 3. Вона поїхала б у Карпати, якби мала відпустку. 4. Я читаю цікавий журнал. 5. Чи не допоміг би ти мені з домашнім завданням? 6. Мій брат працює в офісі. 7. Я радив би тобі залишитися вдома. 8. Я живу в Одесі.

9. Вони купили б нову машину, якби мали гроші. 10. Студенти вчать нові слова. 11. Я пішов би на концерт завтра. 12. Вона готує вечерю на кухні. 13. Я поїхала б до моря влітку. 14. Учитель пояснює нову тему. 15. Я зробив би це завдання швидше. 16. Моя подруга дивиться фільм. 17. Вони відвідали б музей у неділю. 18. Діти грають у футбол у дворі. 19. Я написав би листа бабусі. 20. Ми вивчаємо українську мову.

2. Замість пропусків вставте частку БИ або Б.

1. Я хотіла ... зателефонувати батькам. 2. Ми написали ... текст. 3. Мама прийшла ... в гуртожиток. 4. Вони перевірили ... наші валізи. 5. Я склав ... екзамен добре. 6. Петро не запізнився ... на урок. 7. Тамара віддала ... словник. 8. Ми виграли ... турнір. 9. Я запросив ... тебе на концерт. 10. Я залюбки відвідала ... Італію. 11. Ми забули ... паспорти, якби тато не нагадав. 12. Вони залишилися ... вдома. 13. Завтра у мене був ... вихідний день. 14. Дівчина загубилася ... на вокзалі. 15. Чи не повторив ... ти останнє слово?

Завдання.

3. Напишіть речення, вставляючи замість пропусків дієслова в умовному способі.

1. Я залюбки (подивитися) новий фільм. 2. Олена охоче (намалювати) твій портрет. 3. Ми (розказати) тобі про це, якби самі знали. 4. Я обов'язково (провідати) бабусю в лікарні, якби знав, що вона захворіла. 5. Мама (купити) тобі словник, якби ти попросив. 6. Я (хотіти) стати директором школи. 7. Ми (бажати) послухати нові мелодії цього композитора. 8. Олеся (хотіти) вивчати економіку. 9. Ми охоче (відвідати) історичний музей в Одесі. 10. Студенти залюбки (відпочивати) сьогодні. 11. Якби у мене були проблеми, я (зателефонувати) батькам. 12. Якби я дізналася раніше, я (повідомити) вам. 13. Це (бути) цікаво прочитати. 14. Ми з радістю (зустріти) його в аеропорту. 15. Марина охоче (працювати) зі мною. 16. Діти із задоволенням (прогулятися) по парку. 17. Ми без вагань (виконати) всі завдання вчителя. 18. Олена з насолодою (спробувати) новий коктейль. 19. Ми із захопленням (послухати) лекції від видатного американського професора. 20. Він з великим бажанням (пограти) нам на фортепіано.

4. Напишіть речення правильно.

1. Якби завтра (бути) неділя, ми (залишитися) вдома. 2. Якби Максим (вчити) математику, він (могти) стати економістом. 3. Якби батьки не

(контролювати) сина, він не (вчитися) добре. 4. Якби ви (попередити) мене завчасно, я (купити) квитки в театр. 5. Якби наша команда (грати) ввечері, я (попросити) відпустити мене раніше. 6. Якби ти (написати) вправу швидше, викладач (перевірити) її сьогодні на уроці. 7. Якби діти (захотіти), вони (виграти) змагання. 8. Якби бабуся (приймати) ліки, вона вже (одужати). 9. Якби я (зустріти) Олега по дорозі в магазин, я (сказати) йому новину. 10. Якби ти (допомогти) мені, я (закінчити) цю роботу раніше. 11. Якби моя родина (мати) гроші, ми (мати) великий будинок. 12. Якби брат не (витрачати) гроші даремно, він (купити) мотоцикл. 13. Якби у неї (бути) день народження, я (купити) квіти. 14. Якби ви (повідомити) нас учора, ми (принести) зошити на перевірку. 15. Якби я (жити) у центрі, я (ходити) в школу пішки. 16. Якби ви (мати) хист до малювання, ви (могли) стати дизайнером. 17. Якби ми (знати) китайську мову добре, ми (спілкуватися) з вами по-китайськи. 18. Якби ви (сказати) мені адресу, я (написати) вам лист. 19. Якби мама (дати) мені гроші, я (купити) сік. 20. Якби я (отримати) гарну оцінку на екзамені, я (бути) щаслива.

5. Замість пропусків напишіть сполучник ЯКЩО або ЯКБИ.

1. ... я запізнюся на урок, викладач буде сердитися. 2. ... ми купили квитки, ми могли б піти на виставу ввечері. 3. ... я вивчу англійську мову, батьки дозволять мені поїхати в Англію. 4. ... Олена приготувала б вечерю, ми залишилися б вдома і не пішли б у ресторан. 5. Тренер був би дуже радий, ... ми виграли матч. 6. Мама пишалася б сином, ... він закінчив школу з високими балами. 7. Ми підемо в парк, ... погода буде гарна. 8. ... у тебе немає продуктів, я куплю в магазині. 9. ... ти хотів, ти міг би зробити цю роботу швидко. 10. ... у мене буде вихідний у суботу, ми можемо піти в театр. 11. ... я мав час, я зателефонував тобі. 12. ... ти виконаєш всі завдання, ти зможеш написати тест правильно. 13. ... ти повторив граматику, ти відповів би правильно. 14. ... ми підемо в кафе, то я зателефоную мамі і попереджу, що затримуюся. 15. ... ми не вийдемо зараз з дому, то ми запізнимося на автобус. 16. ... водій їхав швидше, ми встигли б на літак. 17. ... ти прийдеш в гості, ми будемо дуже раді тебе бачити. 18. ... Олена не допоможе мені, я не зможу виконати цю роботу. 19. ... ви говорили трохи повільніше, ми розуміли б вас краще. 20. ... ти будеш більше тренуватися, ти зможеш поїхати на змагання.

6. Поставте речення, змінивши спосіб дієслова.

Зразок: Я пишу вправу. – Я писав би вправу.

1. Я купую новий телефон. 2. Ми гуляємо в центрі міста. 3. Олена відпочиває на березі річки. 4. Друзі подарують мені книгу. 5. Ви допоможете мені? 6. Дідусь відвідає лікаря. 7. Я перекладаю текст українською. 8. Діти тренуються на стадіоні. 9. Ти приготуєш смачну вечерю. 10. Ми снідаємо вдома. 11. Олеся спілкується китайською. 12. Я виконую всі завдання вчителя. 13. Ми завжди відвідуємо заняття з англійської мови. 14. Ви перевіряєте свої роботи. 15. Борис буде обережним під час змагань.

7. Перепишіть речення, змінивши спосіб дієслова.

Зразок: *Якщо ти зрозумієш завдання, ти виконаєш його швидко.*

Якби ти зрозумів завдання, ти виконав би його швидко.

1. Якщо я куплю книгу, я прочитаю її за тиждень. 2. Якщо викладач попросить, то ми зробимо це завдання швидко. 3. Якщо сестра запросить мене піти в кіно, то я куплю квитки. 4. Якщо діти бажають, ми купимо іграшки. 5. Якщо батько зателефонує мені, я повідомлю йому всі новини. 6. Якщо комісія буде перевіряти банк, то ми будемо мати вихідний. 7. Якщо поліція зловить правопорушника, то люди будуть задоволені. 8. Якщо ви подаруєте мені собаку, то я буду щаслива. 9. Якщо лікар порадить бабусі ліки, то вона прийматиме їх постійно. 10. Якщо ти напишеш мені рецепт торта, то я приготую його завтра.

8. Закінчіть речення.

1. Якби сьогодні була неділя, ... 2. Якби мої друзі запросили мене в парк, ... 3. Якби викладач дозволив, ... 4. Якби я був президентом, ... 5. Якби зараз був мій день народження, ... 6. Якби у мене була машина, ... 7. Якби я виграла багато грошей, ... 8. Якби я жила в Іспанії, ... 9. Якщо викладач дозволить, ... 10. Якщо я закінчу завдання раніше, ... 11. Якщо ми з друзями підемо в парк, ... 12. Якщо у мене буде вільний час, ... 13. Якщо раптом почнеться дощ, ... 14. Якщо викладач запізниться на заняття, ... 15. Якщо я буду добре знати українську мову, ...

НАКАЗОВИЙ СПОСІБ (ІМПЕРАТИВ)

Наказовий спосіб дієслова здебільшого вживають для вираження наказу, прохання, поради, заклику чи спонукування до дії: *Читай голосніше! Будь ласка, допоможіть мені! Приймайте ліки вчасно.*

Дієслова наказового способу не мають форм часу, але змінюються за особами і числами.

	однина	множина
I особа	(я) -	(ми) читаймо
II особа	(ти) читай	(ви) читайте
III особа	(він / вона / воно) хай читає	(вони) хай читають

Розгляньте деякі випадки творення форм дієслів наказового способу

	ми	ти	ви	він/вона/ воно	вони
читати ↓ (вони) читають	+ ЙМО читаймо	+Й читай	+ЙТЕ читайте	хай / нехай + теперішній час хай читає	хай / нехай + теперішній час хай читають
нести ↓ (вони) несуть	+ ІМО несімо	+И неси	+ІТЬ несіть	хай / нехай + теперішній час хай несе	хай / нехай + теперішній час хай несуть
(II дієвідміна Б П В М Ф)	+ ІМО	+И	+ІТЬ	хай / нехай	хай / нехай

робити ↓ (вони) роблять	робімо	роби	робіть	+ теперішній час хай робить	+ теперішній час хай роблять
лазити ↓ (вони) лазять	+ЬМО лазьмо	+Ь лазь	+ЬТЕ лазьте	хай / нехай + теперішній час хай лазить	хай / нехай + теперішній час хай лазять
різати ↓ (вони) ріжуть	+МО ріжмо	- ріж	+ТЕ ріжте	хай / нехай + теперішній час хай ріже	хай / нехай + теперішній час хай ріжуть
писати ↓ (вони) пишуть	+ІМО пишімо	+И пиши	+ІТЬ пишіть	хай / нехай + теперішній час хай пише	хай / нехай + теперішній час хай пишуть
дивитися ↓ (вони) дивляться	дивімося / дивімось	дивися / дивись	дивіться	хай дивиться	хай дивляться
готуватися ↓ (вони) готуються	готуймося / готуймось	готуйся	готуйтеся / готуйтесь	хай готується	хай готуються

Прочитайте

	ми	ти	ви	він / вона	вони
казати	кажімо	кажи	кажіть	хай каже	хай кажуть
допомогти	допоможімо	допоможи	допоможіть	хай допоможе	хай допоможуть
спати	спімо	спи	спіть	хай спить	хай сплять
плакати	плачмо	плач	плачте	хай плаче	хай плачуть
лягти	ляжмо	ляж	ляжте	хай ляже	хай ляжуть
мазати	мажмо	маж	мажте	хай маже	хай мажуть
встати	встаньмо	встань	встаньте	хай встане	хай встануть
сісти	сядьмо	сядь	сядьте	хай сяде	хай сядуть
їсти	їжмо	їж	їжте	хай їсть	хай їдять
пити	пиймо	пий	пийте	хай п'є	хай п'ють
йти	йдімо	йди	йдіть	хай іде	хай ідуть
приходити	приходьмо	приходь	приходьте	хай приходить	хай приходять

1. Напишіть дієслова в наказовому способі II особи однини та множини (ти, ви).

А) слухати, читати, чекати, розмовляти, відповідати, питати, запитувати, пояснювати, показувати, думати, повторювати;

Б) везти, принести, робити, любити, ловити, говорити, повторити, купити, мовчати, вчити;

В) митися, вмиватися, одягатися, розчісуватися, сперечатися, усміхатися, вчитися

2. Поставте дієслова в дужках у наказовому способі II особи однини (ти).

1. (закрити) двері, будь ласка. (закрити). 2. (відійти) від дошки, будь ласка. 3. (повторити) питання, будь ласка. 4. (принести) мені каву, будь ласка. 5. Мамо, (приготувати), салат на вечерю, будь ласка. 6. Олено, (зателефонувати) мені ввечері, будь ласка. 7. (говорити) повільніше, будь ласка. 8. (зробити) музику тихіше. 9. (подумати) ще раз над цим питанням. 10. (розказати) мені про вашого друга. 11. (повторити) правило до уроку. 12. (пояснити) мені, будь ласка, це завдання. 13. (показати) мені ваш малюнок, будь ласка. 14. (купити) нам квитки в театр, будь ласка. 15. (йти) на урок, бо перерва вже закінчилася. 16. (слухати) уважно. 17. (одягатися) швидше, будь ласка. 18. (усміхатися), я фотографую тебе. 19. Не (заважати) мені читати. 20. Уже пізно, (лягти) спати.

3. Замініть речення синонімічними, вживаючи наказовий спосіб дієслів.

Зразок: **Тобі** треба **відпочивати**. – Відпочивай. (ти)

Вам треба **написати** вправу. – Напишіть вправу. (ви)

1. Тобі треба малювати охайніше. 2. Тобі треба приймати ліки двічі на день. 3. Тобі треба вчитися старанніше. 4. Тобі треба закінчити домашнє завдання. 5. Тобі треба перекладати нові слова. 6. Тобі треба показати ногу лікареві. 7. Тобі треба послухати цю пісню. 8. Тобі треба поспілкуватися з викладачем. 9. Тобі треба завжди перевіряти завдання уважніше. 10. Тобі треба завжди записувати нові слова в словник. 11. Вам треба йти до лікаря. 12. Вам треба одягатися тепліше. 13. Вам треба купити квитки на літак. 14. Вам треба принести зошити. 15. Вам треба прибирати кімнати щосуботи. 16. Вам треба завжди відвідувати заняття. 17. Вам треба підписати документи. 18. Вам треба працювати наполегливіше. 19. Вам треба розмовляти українською в аудиторії. 20. Вам треба попросити викладача пояснити цю тему.

4. Дайте заперечні відповіді на питання.

Зразок: **Показати** йому твої малюнок? – **Не показуй**.

1. Телефонувати Антонові ввечері? 2. Відкривати вікна перед заняттями? 3. Запрошувати Бориса на співбесіду? 4. Писати вправу зараз? 5. Повторювати завдання двічі? 6. Чекати на вас на вулиці? 7. Їсти ці цукерки? 8. Робити цю вправу сьогодні? 9. Купувати ці квіти? 10. Замовляти тобі каву? 11. Пити ці ліки? 12. Писати тобі відповіді на питання? 13. Нести тобі словник? 14. Перевіряти твої записи? 15. Мити посуд? 16. Готувати вечерю? 17. Повідомляти батьків про наш приїзд? 18. Розповідати друзям про нашу подорож? 19. Показувати батькам наші подарунки? 20. Підписувати ці документи?

5. Прочитайте ситуації і дайте пораду, вживаючи дієслова в наказовому способі.

Зразок: Я втомився. – Відпочинь.

1. Я не зрозумів завдання. 2. У мене завтра екзамен, а я забув деякі правила. 3. Друг запросив мене на день народження. 4. У мене брудні руки, а я хочу з'їсти яблуко. 5. У мене болить зуб. 6. Бабуся не може підняти важку сумку. 7. Я хочу жити і працювати в Україні, але я не знаю українську мову. 8. Викладач не чує, що я йому сказала. 9. У мене трохи болить горло. 10. Іноді я не знаю, що казати людям у складних ситуаціях. 11. Лікар вийшов на 5 хвилин, а мені треба порадитися з ним.

Завдання.

6. Заповніть пропуски в тексті, вживаючи дієслова у потрібному способі: дійсному, умовному чи наказовому.

Як Андрій вивчає українську мову

Минулого тижня Андрій (вирішити) старанніше вивчати українську мову. Його викладач часто говорить: «(слухати) українські пісні, (дивитися) українські передачі, (розмовляти) з людьми українською на вулиці. Якщо ви (робити) це, ви (знати) українську мову краще». Також його подруга Марина колись (порадити): «(читати) більше текстів і (виписувати) нові слова». Тепер Андрій щоранку (снідати) і (слухати) українські радіопередачі або (читати) новини українською.

Позавчора друг сказав Андрієві: «Якби я (мати) більше часу, я (вчити) українську разом з тобою». Андрій відповів: «(приходити) до мене сьогодні ввечері. Ми разом (повторити) граматику, (перекладати) текст, (виконати) вправи». Хлопці так і (зробити). Вони добре (підготуватися) до уроку. Коли вчора викладач (вирішити) перевірити студентів і (сказати): «(прочитати) текст і (відповідати) на питання, а потім (відкрити) зошити та (написати) невеликий твір за текстом», Андрій і його друг швидко (виконати) це. Викладач (перевірити) роботи хлопців і (бути) задоволений.

Тепер Андрій (знати), що якби він раніше більше (слухати) українські подкасти, то він швидше (вивчив) українську мову і (могли) спілкуватися з українцями краще. Він також (розуміти), що якщо людина не (соромитися) і (намагатися) спілкуватися українською мовою, то вона (говорити)

впевненіше. Тому сьогодні він каже собі: «(не лінуватися), (працювати) щодня і (вчити) нові слова».

1) позначте, які з наведених тверджень є істинними, а які – ні.

		так	ні
1	Андрій вирішив старанніше вивчати англійську мову минулого тижня.		
2.	Викладач радить студентам слухати українські пісні, дивитися українські передачі.		
3.	Викладач забороняє студентам спілкуватися українською з незнайомцями.		
4.	Подруга радила Андрієві читати більше українських книжок.		
5.	Друг Андрія не хоче вивчати українську мову, тому що у нього немає часу.		
6.	Андрій і його друг разом підготувалися до заняття.		
7.	Викладач попросив Андрія та його друга поспілкуватися з деканом, щоб перевірити їхні знання.		
8.	Викладач був незадоволений рівнем підготовки Андрія та його друга.		
9.	Тепер Андрій знає, що не треба боятися розмовляти українською з незнайомими людьми.		
10.	Зараз Андрій вже дозволяє собі відпочити, бо він достатньо вивчив українську мову.		

2) дайте відповіді на запитання до тексту

1. Коли Андрій вирішив старанніше вивчати українську мову? 2. Що радить викладач студентам для кращого вивчення мови? 3. Яку пораду дала Андрієві його подруга Марина? 4. Що робить Андрій щоранку перед уроком? 5. Що робив би друг Андрія, якби він мав більше часу? 6. Що запропонував Андрій другові? 7. Як вони готувалися до уроку? 8. Як викладач перевіряв підготовку студентів? 9. Чи був викладач задоволений підготовкою хлопців? 10. Що зрозумів Андрій щодо вивчення української мови та спілкування з українцями?

3) напишіть 5-7 порад вашому другові або вашій подрузі, що треба робити, щоб краще вивчити українську мову (використайте дієслова в наказовому способі).

Зразок: На уроках уважно слухай викладача! Записуй незнайомі слова в словник.

САМОПЕРЕВІРКА 3

1. У якому рядку дієслово дійсного способу?
А) Олена перекладає новий текст.
Б) Олено, перекладай новий текст.
В) Олена перекладала б новий текст, якби у неї був час.

2. У якому рядку дієслово наказового способу?
А) Листоноша несе нам газети та журнали.
Б) Якби листоноша приніс нам газети та журнали, ми не ходили б на пошту.
В) Принеси мені, будь ласка, газету.

3. У кому рядку дієслово умовного способу?
А) Якби я мав час, я приготував би вечерю для нас.
Б) Якщо я приготую вечерю, я запрошу друзів.
В) Приготуй, будь ласка, сьогодні вечерю.

4. У якому рядку всі дієслова дійсного способу?
А) відпочивати, лікувався би, пиши, дивитися
Б) лежи, мию, сиділа б, купила
В) живу, снідаємо, пишемо, граються

5. У якому рядку всі дієслова наказового способу?
А) говори, сидіть, танцюймо, повторюйте
Б) говорили б, сиділа б, співав би, повторював
В) перекладай, відкрий, зачинив би, повторюємо

6. У якому рядку всі дієслова умовного способу?
А) купив би, запросив, знайшла, шукала б
Б) купили б, зробила б, відкрили б, ремонтували б
В) одягав, знав, спілкувався, знайшов.

7. *Якщо я ...твій портрет, я ...його тобі.*
Які дієслова треба вжити замість пропусків?
А) намалювати, подарувати
Б) намалюю, подарую
В) намалював би, подарував би

8. *Якби Олена ... мені про проблему з машиною, я ... її.*

Які дієслова треба вжити замість пропусків?

- А) сказати, відремонтувати
- Б) скаже, відремонтую
- В) сказала, відремонтував би

9. *Якщо дитина ..., треба ... з нею.*

Які дієслова треба вжити замість пропусків?

- А) плакати, пограти
- Б) плакала, пограла б
- В) плаче, пограти

10. У якому реченні є помилка?

А) Зараз ви писатимете контрольну роботу. Послухайте уважно завдання.

- Б) Якби ви слухали уважно, ви напишете контрольну роботу добре.
- В) Якщо ви послухаєте уважно, ви напишете контрольну роботу добре.

11. У якому реченні є помилка?

- А) Мені нічого не видно, бо ти закриваєш дошку. Відійдеш від дошки.
- Б) Я чую все добре. Не повторюй, будь ласка.
- В) Розкажи мені про свою подругу.

12. У якому реченні немає помилки?

- А) Якщо магазин відкриється о 10.00, я куплю свіжий хліб.
- Б) Якби магазин відкрився о 10.00, я куплю свіжий хліб.
- В) Якщо магазин відкрився о 10.00, я купив би свіжий хліб.

13. У якому речення немає помилки?

- А) Якщо ти не склав іспит, ти залишився б на повторний курс.
- Б) Якби ти не склав іспит, ти залишився б на повторний курс.
- В) Якщо ти не складеш іспит, ти залишився б на повторний курс.

14. *... Марина ... книгу, ми ... завдання.*

Що треба вжити замість пропусків?

- А) якщо, купить, зробимо
- Б) якщо, купити, зробити
- В) якби, купить, зробимо

15. *... ми знову ... дітьми, ми ... цілими днями.*

Що треба вжити замість пропусків?

- А) якби, стати, грати
- Б) якщо, станемо, будемо грати
- В) якби, стали, грали б

16. ... *доц, ми ... вдома.*

Що треба вжити замість пропусків?

- А) якщо, початися, сидіти
- Б) якщо, почнеться, будемо сидіти
- В) якби, почався, будемо сидіти

17. Яка фраза є правильною?

- А) Батько спить. Не розмовляєте голосно.
- Б) Батько спить. Не розмовляйте голосно.
- В) Батько спить. Не розмовляє голосно

18. Яка фраза є правильною?

- А) Я думаю. Не заважаю мені.
- Б) Я думаю. Не заважаєш тобі.
- В) Я думаю. Не заважай мені.

19. Яка фраза є неправильною?

- А) Я не бачу тебе. Підійди до мене.
- Б) Я не чую вас. Говори голосніше.
- В) Я не зрозумів вас. Поясніть, будь ласка.

20. Яка фраза є неправильною?

- А) Я не можу зрозуміти це слово. Допоможи мені.
- Б) Я запрошую тебе в гості. Приходь, будь ласка.
- В) Діти, я не бачу ваші роботи. Покажи мені їх, будь ласка.

КАТЕГОРІЯ ВИДУ

Категорія виду – дієслівна категорія, яка виражає відношення дії або стану до її внутрішньої межі, результативності та завершеності / незавершеності в часі.

Виокремлюють два види:

- **дієслова недоконаного виду** – дієслова, які: 1) називають дію: *Я читав книгу*; 2) називають процес: *Я читав книгу цілий день*; 3) називають повторювану / багаторазову дію: *Я читав щодня*;

- **дієслова доконаного виду** – дієслова, які вказують на завершеність і результативність дії: *Я прочитав усю книгу*.

Розгляньте таблицю:

НЕДОКОНАНИЙ ВИД	ДОКОНАНИЙ ВИД
<p>Назва дії без вказівки на результат <i>Студент писав вправу.</i></p>	<p>Назва завершені дії, яка має або буде мати результат <i>Студент вже написав вправу.</i> <i>Студент написав три вправи.</i></p>
<p>Назва процесу, довготривалої дії <i>Студент писав вправу 4 години.</i></p>	<p>Слова, які підкреслюють завершеність дії: <i>вже, нарешті, врешті-решт, насамкінець, зрештою, обов'язково, повністю, цілком, до кінця, остаточно</i></p>
<p>Назва дії, яка повторюється <i>Студент завжди писав вправи.</i></p> <p>Слова, які вказують на повторюваність дії: <i>завжди, регулярно, постійно, часто, зазвичай, часом, іноді, інколи, рідко, ніколи, як правило, щоранку, щодня, щовечора, щороку ...</i></p>	<p>Назва одноразової дії <i>Учора студент написав вправу.</i></p>
<p>Назва дій, що відбуваються одночасно <i>Максим писав вправу і запам'ятовував нові слова.</i></p>	<p>Назва дій, що відбуваються послідовно <i>Максим написав вправу і пішов гуляти в парк.</i></p>

1. Прочитайте речення, звертаючи увагу на те, як змінюється їхній зміст залежно від виду дієслова.

А) дія без вказівки на результат – результативна дія

Максим **дивився** новий серіал. Він **уже подивився** три серії.

Діти **читали** оповідання. Вони **прочитали** вже три абзаци.

Студенти **складали** екзамен. Вони **добре склали** екзамен.

Ми **відповідали** на питання. Ми **правильно відповіли** на всі питання.

Мати **готувала** вечерю. Вона **приготувала** смачний пиріг.

Олена **купувала** одяг. Вона **купила** гарну спідницю.

Б) довготривалий процес – результативна дія

Цілий вечір Олег **перекладав** текст. *Нарешті* він **переклав** текст.

Цілий місяць студенти **вивчали** тему. *Врешті-решт* вони **вивчили** її.

Я **годину** пишу цю вправу. Але я *обов'язково* **напишу** її.

Оксана *цілий день* **готувала** проєкт. *Зрештою* вона **підготувала** дуже цікавий і змістовний проєкт.

В) дія, що повторюється – дія, що відбувається 1 раз

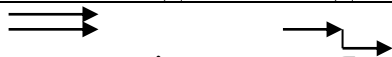
Я *щодня* **п'ю** каву з молоком. *Сьогодні* я **випив** чай з лимоном.

Дідусь *часто* **купує** газети про спорт. Але *сьогодні* він **купив** газету про політику.

Студенти *завжди* **виконують** завдання вчасно. Але *вчора* вони не **виконали** завдання.

Я *ніколи* не **бачив** цю жінку біля школи. Але *сьогодні* я **побачив** її.

Г) одночасність дій – послідовність дій

Я **читав** газету і **пив** каву. Я **випив** каву й **пішов** у кімнату.

Ми **дивилися** фільм і **сміялися**. Ми **подивилися** фільм і **пішли** вечеряти.

Олена **перекладала** текст і **підкреслювала** нові слова. Вона **переклала** текст і **почала відповідати** на питання.

Мати **готувала** вечерю і **розмовляла** з сином. Вона **приготувала** вечерю і **запросила** всіх до столу.

2. Прочитайте речення, знайдіть дієслова, визначте вид і, користуючись наведеною вище таблицею, поясніть, яке значення має дієслово.

1. Олена нарешті прибрала кімнату, тепер тут чисто. 2. Діти бігають в парку. 3. Він працював на пошті два роки. 4. Викладач пояснив нову тему, а потім питав студентів. 5. Марина снідала і слухала радіо. 6. Мати постійно готує рис на вечерю. 7. Я вже підписала ці документи. 8. Щоранку ти робиш ранкову гімнастику. 9. Лікар оглянув хвору жінку і виписав рецепт на ліки. 10. Я перекладав текст і підкреслював незнайомі слова. 11. Оксана нарешті знайшла свій ключ. 12. Борис ніколи не запізнювався. 13. Батько вже відремонтував автомобіль. 14. Ми продаємо свій будинок.

3. Прочитайте речення, знайдіть дієслова, визначте вид, обґрунтовуючи свою думку.

На уроці ми перевіряли домашнє завдання. Спочатку ми перевірили вправи, а потім читали текст. Максим читав текст перший. Коли він прочитав перший абзац, викладач поставив йому чотири питання. Максим відповів правильно на всі питання. Потім читала Олена. Коли вона прочитала текст до кінця, викладач попросив її перекласти текст. Олена переклала, викладач був задоволений. Потім ми читали новий текст. Спочатку читав викладач, а

студенту уважно слухали. Викладач прочитав текст і спитав: «Всі зрозуміли текст?». Після цього ми розбирали нові слова: спочатку викладач пояснив їхнє значення, потім студенти записали їх у словник. Наприкінці уроку ми писали диктант.

4. Прочитайте речення, визначте вид дієслів. Знайдіть індикатори тривалості, повторюваності або результативності дії.

1. Олена довго писали книгу. Нарешті вона написала її і віддала в редакцію. 2. Марина цілий вечір вчила діалог. Вона добре вивчила його. 3. Максим цілий тиждень ремонтував автомобілі. Він відремонтував п'ять старих авто. 4. Бабуся щодня купує газети та журнали. Учора вона купила дві нові газети та один журнал. 5. Щоранку я п'ю молоко. А вчора зранку я випив аж дві склянки чаю. 6. Ми ніколи не запізнювалися на заняття. Проте вчора ми запізнилися на перший урок. 7. Марина щодня готує салат. Але вчора вона приготувала смачну піцу на обід. 8. Цілий день я повторював нові пісні. Нарешті я всі пісні повторив. 9. Учора на уроці ми писали тест. Ми добре написали тест, тому викладач був задоволений. 10. – Оксано, ти читаєш текст? – Марто, я вже прочитала його.

Завдання.

Розгляньте таблицю

Способи творення видових форм дієслів

робити фотографувати писати бити малювати дарувати пити	зробити сфотографувати записати розбити намалювати подарувати випити
кричати виконувати лягати пояснювати	крикнути виконати лягти пояснити
скликати виміряти розрізати	склікати виміряти розрізати
брати	взяти

говорити шукати ловити	сказати знайти спіймати
------------------------------	-------------------------------

Розгляньте таблицю.

час \ вид	минулий	теперішній	майбутній
недоконаний	Я читав текст.	Я читаю текст.	Я буду читати текст (складена форма) Я читатиму текст (складна форма)
доконаний	Я прочитав текст.	_____	Я прочитаю текст (проста форма)

5. Прочитайте діалоги. Визначте, у яких діалогах завершеність і результативність дій невідома, а у яких – обов’язкова.

Минулий час

- Що ти робив учора ввечері?
- Учора ввечері я читав книгу, потім дивився новий фільм, слухав музику, повторював домашнє завдання

...

- Що ви зробили на уроці?
- На уроці ми вивчили нову тему, написали три вправи, прочитали 2 нові тексти, переклали їх, розібрали незнайомі слова, записали їх у словник.

Теперішній час

- Що ви зараз робите?
- Ми сидимо в аудиторії і чекаємо на викладача.

...

- Антоне, що ти робиш?
- Я дивлюся новий серіал.
- А що роблять твої батьки?
- Мама готує вечерю, а тато ремонтує автомобіль у гаражі.

Майбутній час

- Що ви будете робити в суботу?
- Спочатку я писатиму листи друзям, потім готуватиму обід, після цього відпочиватиму: гулятиму в парку з друзями або гратиму з ними в футбол на стадіоні.

...

- Олено, що ти зробиш на перерві?
- Я повторю домашнє завдання. А ти?
- А я зустріну Олену, ми підемо в кафе, купимо тістечка і поїмо, а також я розкажу їй про нашого нового викладача.

6. Заповніть речення, обравши правильно дієслово.

1. Учора ми ... вчили нові слова. Ми добре ... їх.	вчити / вивчити
2. Я ...листи друзям. Я ... п'ять листів.	писати / написати
3. Оля ...історії. Вона ... декілька історій.	розповідати / розповісти
4. Влітку ми ... іспити. Ми добре ... всі іспити.	складати / скласти
5. На уроці Марина ... Вона ... на всі питання.	відповідати / відповісти
6. Викладач ... зошити. Він вже ... декілька зошитів.	перевіряти / перевірити
7. Влітку ми ... гроші на автомобіль. Ми ... достатньо грошей і можемо купити нову машину.	заробляти / заробити
8. Учора я ... слова в словник. Врешті-решт я ... 200 слів.	переписувати/переписати
9. Позавчора я ... подарунок сестрі. Я довго вагався, але нарешті я ... гарну білу блузу.	обирати / обрати
10. Перед Великоднем Ганна ... вікна. Вона ... всі вікна і може відпочивати.	мити / вимити

7. Заповніть речення, обравши правильно дієслово.

1. Учора цілий вечір ми ... правила. Нарешті ми ... всі правила.	повторювати / повторити
2. Батько цілий день ... телевізор. Він ... дві передачі про спорт.	дивитися / подивитися
3. Олена три години ... печиво. Вона ... чудове солодке печиво.	пекти / спекти
4. Ми з Борисом цілий вечір ...наш проект. Нарешті ми ... всі розділи проекту.	обговорювати / обговорити
5. Цілу годину я ... задачі та приклади. Але я ... їх всі правильно.	розв'язувати / розв'язати
6. Мерія ... школу три роки. Вони ... велику сучасну школу.	будували / збудували
7. Бабуся довго... анкету. Проте я ... анкету дуже швидко.	заповнювати / заповнити
8. Мати ... цю сукню три місяці. Мати ... неймовірно гарну сукню.	шити / зшити
9. Діти цілий рік ... історію. Вони ... історію досить добре.	вивчати / вивчити
10. Адміністрація довго ... гуртожиток. Подивись, як добре вони ...гуртожиток.	ремонтувати / відремонтувати

8. Заповніть речення, обравши правильно дієслово.

1. Щоліта я ... свою подругу в Китаї. Цього літа я ... друга в Італії.	відвідувати / відвідати
2. Ігор завжди ... суп з м'ясом. Зараз він ... суп з рибою.	замовляти / замовити
3. Наша команда завжди ... Але вчора ... суперники.	вигравати / виграти
4. Ми часто ... відомих і досвідчених учених на конференції. На цю конференцію ми ... молодих учених.	запрошувати / запросити
5. Він ніколи не ... з батьками. Учора він ... з ними щодо переїзду в Київ.	радитися / порадитися
6. Мама ніколи не ... сина зі школи пізно. Але учора вона затрималась на роботі, тому ... його останнім.	забирати / забрати
7. Олесь завжди ... книги в бібліотеку вчасно. Але вчора він не ... їх.	повертати / повернути
8. Він інколи ... нас цукерками. Але вчора він не ... нас нічим.	пригощати / пригостити
9. Олесь завжди ... друга допомогти з математикою. Але вчора він не ..., тому що зробив усі завдання самостійно.	просити / попросити
10. Ми часто ... місця ближче до сцени. Але вчора ми ... місця в кінці залу.	замовляти / замовити

. 9. Заповніть речення, обравши правильно дієслово.

1. Лікар ... хворого і щось говорив медсестрі. Коли він ... хворого, то почав заповнювати медичну картку.	оглядати / оглянути
2. Я ... роботу та виправляв помилки. Коли я ... помилки у всій роботі, я віддав її викладачеві.	перевіряти / перевірити
3. Коли ми ... гроші, ми пішли в магазин купувати нову сукню.	отримувати / отримати
4. Діти ... правила і почали виконувати вправу. Коли вони ... правила, то викладач дивився на них уважно.	повторювати / повторити
5. Коли Микола ... кімнату, мама готувала обід. Микола ... кімнату, тепер там чисто.	прибирати / прибрати
6. Ми слухали уважно, коли ректор ... Коли він ..., ми почали задавати йому питання	виступати / виступити

7. Коли я ... на дивані, пес сидів біля мене. Я ... трохи, взяв пса, і ми пішли в парк	відпочивати / відпочити
8. Люди понесли квіти на сцену, коли актори ... Коли актори ..., всі слухали уважно.	виступати / виступити
9. Ми пили каву і ... новини. Коли ми ... все, то пішли в магазин.	обговорювати / обговорити
10. Коли я ... пил зі столу, ваза впала і розбилася. Коли я ... пил, у кімнаті стало легше дихати.	втирати / витерти

10. Поєднайте ліву та праву частини, щоб отримати речення.

1. Поки я відпочивав, ...	А) я телефоную друзям.
2. Ми поповнили мобільний рахунок і ...	Б) усі засміялися
3. Коли вона розповідала про свого кота, ...	В) я допоможу тобі.
4. Якщо ти завтра не зможеш написати тест, ...	Г) тобі треба добре підготуватися.
5. Коли у мене є проблеми, ...	Г) мій друг робив домашнє завдання.
6. Якщо ти хочеш скласти іспит, ...	Д) добре готується до уроків.
7. Ми пішли в парк, коли ...	Е) я буду допомагати тобі.
8. Він дуже старанний і відповідальний і завжди ...	Є) зателефонували друзям.
9. Олена показала смішний малюнок, ...	Ж) мій друг зробив домашнє завдання.
10. Щоразу, коли ти будеш відчувати складнощі із завданням, ...	З) усі сміялися.

11. Закінчіть речення, обравши один з варіантів.

1. Я писав лист, а...	а) мій брат дивився фільм. б) мій брат подивився фільм.
2. Ми перекладали текст і...	а) дивилися нові слова в словнику. б) подивилися нові слова в словнику.
3. Друзі виконали вправи і ...	а) починали грати в шахи. б) почали грати в шахи.
4. Том прочитав повідомлення і...	а) телефонував батькам. б) зателефонував батькам.
5. Викладач ..., а ми слухали.	а) пояснював нову тему. б) пояснив нову тему.

6. Вони доклали останніх зусиль і ...	а) вигравали цей матч.
7. Олесь замовив столик і...	б) виграли цей матч.
8. Я ... і запросив Ірину.	а) запрошував друзів у кафе.
9. Оля ... і розказала їй про свого друга.	б) запросив друзів у кафе.
10. Коли він буває в Одесі, ми ...	а) купував два квитки в театр.
	б) купив два квитки в театр.
	а) зустрічала Таню.
	б) зустріла Таню.
	а) зустрічаємося і весело проводимо час.
	б) зустрілися і весело провели час.

12. Дайте відповіді на питання, використавши подану праворуч інформацію (відповіді можуть бути стверджувальними і заперечними).

1. Ви можете піти в парк зі мною?	а) Я писав домашнє завдання.
2. Чому ти не прийшов у кафе?	б) Я написав домашнє завдання.
3. Ви можете дати мені журнал?	а) Я читав його.
4. Чому ти не віддав мені журнал?	б) Я прочитав його.
5. Це цікавий фільм?	а) Я дивився його багато разів.
6. Розказати тобі про цей фільм?	б) Я подивився його вчора.
7. Ти можеш відповісти на питання викладача?	а) Я вивчав англійську мову..
8. Ти можеш допомогти мені перекласти текст англійською мовою?	б) Я вивчив цю тему.
9. Що ви робили на уроці?	а) Ми перекладали тексти.
10. Вам треба перекласти ці тексти?	б) Ми переклали їх на уроці.
11. Чому ти запізнився?	а) Я зустрічаю подругу.
12. Чому ти стоїш на вокзалі?	б) Я зустрів подругу.
13. Ти був у магазині?	а) Я купував продукти.
14. Ти можеш приготувати вечерю?	б) Я купив продукти.
15. Чому батьки постійно тебе сварили?	а) Я витрачав багато грошей.
16. Ти можеш купити новий автомобіль у цьому році?	б) Я витратив багато грошей.

Він .. чашку каву та почав займатися. У дитинстві я зранку часто ... молоко.	пити – випити
Я віддав книгу товаришеві, тому що...її. Я ще ... цю книжку.	читати – прочитати
Задача була легка, тому я ...її. Я довго ... цю складну математичну задачу.	розв’язувати – розв’язати
Прийшла зима, і я ... тепле пальто. Я не люблю ... багато одягу.	купувати – купити
Цілий рік батько погано себе почував, тому він не... На вулиці стало тепліше, тому ми вранці трохи ... на городі.	працювати – попрацювати
У кімнаті було жарко, тому я ... вікно. Ми завжди ... вікно, коли в аудиторії багато студентів.	відчиняти – відчинити
Коли ми йдемо з дому, ми завжди ... електроенергію. Було вже світло, тому ми ... світло.	вимикати – вимкнути

15. Перепишіть текст, замінивши дієслова недоконаного виду дієсловами доконаного виду.

Зазвичай заняття в університеті починаються о восьмій годині. Студенти збираються в аудиторії, потім приходить викладач, вони вітаються і починають урок. Викладач перевіряє домашнє завдання, потім він повідомляє тему уроку, студенти відкривають зошити, записують дату та тему. Після цього викладач пояснює новий матеріал, а студенти уважно слухають. Якщо вони не розуміють, то вони питають викладача, і він пояснює знову. Потім викладач перевіряє, як студенти розуміють нову тему: він питає, а вони відповідають. Коли викладач розуміє, що студенти розуміють тему, вони виконують вправи: читають тексти, відповідають на питання, переказують їх, перекладають нові слова, записують їх у словник, складають речення та невеликі тексти. Якщо хтось відчуває складнощі, він просить допомогти йому, викладач і студенти залюбки допомагають. Усі працюють наполегливо.

16. А) Прочитайте питання, зверніть увагу, що саме цікавить людину.

людина цікавиться, чи виконувалася дія (її не цікавить результат)	людина цікавиться, чи виконавець дії завершив її / чи має дія результат
<i>Ви перекладали текст?</i>	<i>Ви переклали текст?</i>
<i>Мама готувала вечерю?</i>	<i>Мама приготувала вечерю?</i>
<i>Ти читав цю книжку?</i>	<i>Ти прочитав цю книжку?</i>
<i>Іван складав іспити?</i>	<i>Іван склав іспити?</i>
<i>Вони замовляли столик на суботу?</i>	<i>Вони замовили столик на суботу?</i>
<i>Ви записували слова в словник?</i>	<i>Ви записали слова в словник?</i>
<i>Андрій вчив цю тему?</i>	<i>Андрій вивчив цю тему?</i>

Б) Прочитайте питання, скажіть, чим цікавиться людина: чи була дія або чи дія мала результат.

1. Олена прибрала кімнату? 2. Марина мила підлогу? 3. Ви виконували ці справи? 4. Тарас прочитав статтю? 5. Студенти виступали на конференції? 6. Наша команда виграла турнір? 7. Ви готували доповідь на урок? 8. Олена переписувала домашнє завдання? 9. Богдан вступив до університету? 10. Ти знайшов свій паспорт? 11. Ви підписували договір про співпрацю? 12. Олена надіслала гроші матері? 13. Ви заповнювали анкету в деканаті? 14. Ви отримали стипендію за квітень 15. Ти відчинив вікно в аудиторії?

17. Закінчіть діалоги, обравши потрібне дієслово.

- Що ти робив деканаті?
- Я (питати – спитати) розклад на другий семестр.
- А хіба викладач не (говорити – сказати) про це на уроці?
- Так, він (говорити – сказати), але я не (записувати – записати)

...

- Що ти робив у магазині?
- Я (купувати – купити) продукти.
- А що ти хочеш (готувати – приготувати)?
- Я хочу (пекти – спекти) апельсиновий пиріг. Учора Марина (пригощати – пригостити) мене таким пирогом, я (пробувати – спробувати), він мені дуже (подобатися – сподобатися). Якщо я (пекти – спекти) його, то ввечері я можу (давати – дати) тобі шматочок.

...

- Що ви (робити – зробити) на екзамені?
- Ми (читати – прочитати) текст, (відповідати – відповісти) на питання до нього, (писати – написати) текст за аналогією.
- Ти все (виконувати – виконати).

- Так, викладач вже (перевіряти – перевірити) частину моїх завдань. Текст я (читати – прочитати) правильно, (відповідати – відповісти) правильно на 9 питань з 10 і (писати – написати) текст добре.

- А про що ти (писати – написати) текст?
- Я (писати – написати) про свої рідне місто.

...

- Ти був учора в театрі?

- Так. Олена (купувати – купити) два квитки, проте її подруга не (могти - змогти) піти, тому що вона (ламати – зламати) ногу і (лишатися – лишитися) вдома. Олена (запрошувати – запросити) мене.

- Я що там було?

- Ми три години (дивитися – подивитися) чудовий балет, (насолоджуватися – насолодитися) чарівною музикою.

- Тобі (подобатися – сподобатися)?

- Так, це було неймовірно.

18. Прочитайте діалоги. Зверніть увагу на те, як категорія виду дієслова впливає на інтерпретацію ситуації.

- Тобі подобається ця стаття? - Я не читала її. (людина ще й не починала дію)	- Тобі подобається ця стаття? - Я ще не прочитала її. (людина почала дію, але ще не завершила, тому не може оцінити)
- Тобі сподобався фінал фільму? - Я не дивився його. (людина ще й не починала дію)	- Тобі сподобався фінал фільму? - Я не додивився його. (дія почалася, але не завершилася до кінця)
- Ти знайшов паспорт. - Я не шукав його. (людина навіть не починала шукати паспорт)	- Ти знайшов паспорт? - Ні, не знайшов. (людина шукала паспорт, але її пошуки не мали результат)

19. Дайте відповіді на питання, обравши правильне дієслово:

А) так, щоб відповідь вказувала на те, що ви не починали ще виконувати дію:

1. Ви вже надіслали лист батькам? (писати – написати). 2. Ви вже знаєте, коли їдете в Київ? (замовляти – замовити). 3. Ви вже знаєте результати екзамену? (перевіряти – перевірити). 4. Вони вже знають новий розклад? (повідомляти – повідомити). 5. Олена вже отримала сертифікат про завершення курсу? (складати – скласти).

Б) так, щоб відповідь вказувала на те, що дія почалася, але не закінчилася:

1. Ви вже знаєте матеріал? (вчити – вивчити). 2. Ви вже снідали? (готувати – приготувати). 3. Максим вже переїхав у новий будинок?

(ремонтувати – відремонтувати). 4. Ми вже можемо купити нові меблі? (завозити – завезти). 5. Ти вже повернув гроші банк? (заробляти – заробити).

В) так, щоб відповідь вказувала на те, що дія закінчилася / має результат.

1. Чи можу я забрати свою книгу? (читати – прочитати). 2. Ти можеш підказати мені значення цих слів? (перекладати – перекласти). 3. Олена має гроші, щоб купити нам квитки? (давати – дати). 4. Він зможе виконати цю вправу? (розуміти – зрозуміти). 5. Ми можемо піти в кафе? (замовляти – замовити).

20. Прочитайте діалоги. Зверніть увагу на те, як категорія виду дієслова впливає на інтерпретацію ситуації.

<p>- <i>Ти вступив</i> до університету? - <i>Я ще не складав іспити.</i> (дії не було = Я ще на починав робити це)</p>	<p>- <i>Ти вступив</i> до університету? - <i>Ні, не вступив.</i> (немає результату)</p>
<p>- <i>Це ти намалював</i> на дошці малюнок? - <i>Я нічого не малював.</i> (людина, якій приписують дію, не робила її)</p>	<p>- <i>Ти намалював</i> мій портрет? - <i>Ні, не намалював, бо не було часу.</i> <i>Я намалюю завтра.</i> (дія мала відбутися, але за певних причин не відбулася – проте дія відбудеться пізніше)</p>

21. Прочитайте діалоги, проінтерпретуйте ситуацію (за потреби звертайтеся до таблиці, наведеної вище).

- Це ти купив троянди?
- Ні, я не купляв. Можливо, Андрій. ...
- Ти підписав документи?
- Ні, ще не підписав. Зараз підпишу. ...
- Ти приготував обід?
- Ні, я ще не готував нічого. ...
- Хто зачинив двері?
- Не знаю, я не зачиняв. ...
- Ти повідомив Олені про те, що батьки завтра прийдуть в гості?
- Ні, не повідомив. Повідомлю ввечері.

22. Дайте відповіді на запитання:

А) відповідь має містити інформацію, що дія ще не почалася:

1. Ви переписали текст? 2. Ви замовили піцу? 3. Ви зателефонували батькам? 4. Ви розповіли про цю подію комусь? 5. Ви посолили салат?

Б) відповідь має містити інформацію, що людина, про яку йде мова, не виконувала цю дію:

1. Це ви написали лист? 2. Це Андрій відповів на усі питання? 3. Це вони розбили вазу? 4. Це Катря купила газети? 5. Це ти розказав Наталці про нашу подорож?

В) відповідь має містити інформацію, що дія не має результат зараз (можете вказати причину, яка перешкодила завершенню дії), але результат буде пізніше:

1. Ви запросили Миколу на день народження? 2. Ви зустріли Олега на вокзалі? 3. Ви надіслали гроші Тетяні? 4. Ви забрали листи на пошті? 5. Ви сказали про хворобу лікареві?

Завдання.

23. Прочитайте текст, заповніть пропуски, обравши правильне дієслово.

Подорож до Києва

Минулого літа я (планувати / запланувати) поїздку до Києва. Я довго (готуватися / підготуватися) до цієї подорожі та (шукати / знайти) цікаву інформацію про місто. За кілька днів до поїздки я (купувати / купити) квиток на потяг. Уранці я рано (вставати / встати), (брати / взяти) валізу і (вирушати / вирушити) на вокзал.

Дорогою до Києва я (дивитися / подивитися) у вікно і (милуватися / помилуватися) краєвидами. Коли потяг (прибувати / прибути) до столиці, я одразу (йти / піти) гуляти містом. Спочатку я (відвідувати / відвідати) Софійський собор і (фотографувати / сфотографувати) багато красивих місць. Потім я дві години (гуляти / погуляти) Хрещатиком, (відчувати / відчутти) голод і (заходити / зайти) до маленької кав'ярні. Там я (пити / випити) каву і трохи (відпочивати / відпочити).

Увечері я (повертатися / повернутися) до готелю і довго (згадувати / згадати) цей чудовий день. Ця подорож мені дуже (подобатися / сподобатися), і я (обіцяти / пообіцяти) собі, що ще раз (відвідувати / відвідати) Київ.

А) дайте відповіді на запитання до тексту:

1. Куди герой планував поїздки?
2. Як він готувався до подорожі?
3. Коли він купив квиток на потяг?
4. Що він робив уранці перед поїздкою?
5. Що він робив дорогою до Києва?
6. Яке місце він відвідав спочатку?
7. Як довго він гуляв по Хрещатику?
8. Чому герой зайшов до кав'ярні?
9. Куди він пішов після погулянки по Києву?
10. Які емоції залишила ця подорож?

Б) виправте помилки в реченнях так, щоб вони відповідали змісту тексту (деякі речення не мають помилок):

1. Герой запланував поїзду до Харкова минулого літа.
2. Інформацію про місто йому розказали його друзі.
3. Він купив квиток на потяг заздалегідь.
4. Він вирушив на вокзал після обіду.
5. Дорогою до Києва він спав.
6. Насамперед герой відвідав Софійський собор.
6. Після відвідування собору герой одразу пішов у кафе.
7. У кафе він їв салат, рис з м'ясом, пив каву.
8. Йому не дуже сподобалася подорож, тому в Київ він більше не поїде.

В) відновіть послідовність подій:

1. Герой зайшов до кав'ярні.
2. Герой купив квиток на потяг.
3. Герой відвідав Софійський собор.
4. Герой повернувся до готелю.
5. Герой вирушив на вокзал.
6. Герой гуляв Хрещатиком.

Г) перекажіть текст.

24. Подивіться таблицю, зверніть увагу на зміну дієслів доконаного виду в майбутньому часі

	І дієвідміна		II дієвідміна			
	прочитати (після голосного)	принести (після приголосного)	поговорити (після приголосного)	склеїти (після голосного)	вивчити (після Ж Ч Ш Щ)	зробити (після Б П В М Ф)
я	прочитаю	принесу	поговорю	склею	вивчу	зроблю
ми	прочитаємо	принесемо	поговоримо	склеїмо	вивчимо	зробимо
ти	прочитаєш	принесеш	поговориш	склеїш	вивчиш	зrobiш
ви	прочитаєте	принесете	поговорите	склеїте	вивчите	зробите
він/ вона	прочитає	принесе	поговорить	склеїть	вивчить	зробить
вони	прочитають	принесуть	поговорять	склеять	вивчатъ	зроблять

25. Прочитайте речення, поясніть вживання дієслів різних видів.

1. У червні я буду складати іспити. Я сподіваюся, що я складу іспити добре і отримаю сертифікат про завершення навчання на підготовчому факультеті.
2. Після школи ми вступатимемо до університету. Я маю надію, що ми всі вступимо і будемо студентами.
3. Ввечері я вчитиму нові слова. Сподіваюся, що я швидко вивчу їх.
4. На канікулах ми будемо виступати з

концертом в театрі. Я думаю, що ми **виступимо** добре. 5. Завтра Олена **буде готувати** новий торт. Маю надію, що вона **приготує** смачний торт і пригостить нас. 6. Батьки **будуть продавати** наш старий будинок. Я сподіваюся, що вони швидко **продадуть** його і ми переїдемо в новий будинок. 7. Роботодавець обіцяв, що він **платитиме** мені під час відпустки. Сподіваюся, що він **заплатить**.

26. Дайте відповіді на запитання за зразком.

Зразок: - Ти вже написала вправу?

- Ще ні, але ввечері я обов'язково напишу.

1. Том вже зробив завдання? 2. Ви вже купили книгу? 3. Олена вже записалася на курси? 4. Студенти вже виконали тести? 5. Декан вже повідомив студентів про зміни в розкладі? 6. Андрій вже запросив друзів на день народження? 7. Ви вже заплатили за контракт? 8. Галина вже заповнила анкету? 9. Ти вже надіслав запрошення на конференцію? 10. Вони вже збудували нове приміщення?

27. Закінчіть фразу, звертаючи увагу на вид дієслова.

1. Завтра у нас екзамен, ... 2. Завтра цілий день...	а) я буду повторювати граматику. б) я повторю граматику, яку ми вивчали.
3. У Олена день народження,... 4. Якщо ти вийдеш за мене, ...	а) я купуватиму тобі троянди щотижня. б) я куплю її троянди.
5. Ми йдемо в театр у суботу,... 6. Якщо ти розкажеш мені, як користуватися сайтом театру, ...	а) я замовлятиму квитки через сайт, коли у мене не буде можливості піти в касу. б) я замовлю квитки.
7. Влітку у мене екзамени, тому... 8. Я хочу отримати вищий бал на екзамені, тому...	а) вже з березня я буду готуватися. б) я підготуюся ретельно.
9. Ми підемо в парк, коли... 10. Ми користуватимемося словником, коли ...	а) будемо записувати слова в словник. б) запишемо всі слова в словник .
11. Щоразу, коли ти приїжджатимеш в Одесу,... 12. Якщо ти повідомиш мене завчасно, то завтра ...	а) я буду зустрічати тебе на вокзалі. б) я зустріну тебе на вокзалі.
13. Можливо, ввечері... 14. Я віддам тобі журнал, щойно...	а) я читатиму цей журнал. б) я прочитаю його.
15. Мені треба гроші, тому все літо ... 16. ... і ми підемо на море.	а) я буду працювати. б) я попрацюю.

28. Закінчіть речення, обравши потрібне дієслово.

Сьогодні ввечері я ...вірші. Вірші складні, але я обов'язково ...їх.	вчити – вивчити
Завтра вона ... листи друзям. Якщо вона встигне, вона ... 3 листи.	писати – написати
У понеділок я ... проєкт з біології. Він нескладний, тому я сподіваюся, що я ... його швидко.	готувати – підготувати
На уроці ми .... цей текст. Він невеликий, я сподіваюся, що ми ... його до кінця уроку.	читати – прочитати
Після обіду я ... домашнє завдання. Я ... домашнє завдання і піду відпочивати.	робити – зробити
На початку уроку викладач ... нову тему. Коли він ..., ми будемо виконувати вправи.	пояснювати – пояснити
Після перевірки домашнього завдання ми ... правила. Ми ... всі правила і почнемо нову тему.	повторювати – повторити
Коли викладач ... зошити, він віддасть їх нам. Після екзамену викладач ... наші роботи.	перевіряти – перевірити
Завтра Олена ... вечерю. Коли вона ... вечерю, вона покличе подруг.	готувати – приготувати
Якщо у тебе будуть проблеми на уроках, я ... тобі. Завтра на екзамені і ... тобі виконати цю вправу.	допомагати – допомогти
Якщо хвора людина звернеться до нас у лікарню, ми ... її. Коли лікар ... цю жінку, він відпустить її додому.	лікувати – вилікувати
Завтра ми ... угоду між університетами. Коли ми ... її, почнеться активна співпраця.	підписувати – підписати

29. Прочитайте фрази, звертаючи увагу на те, як категорія виду дієслова впливає на інтерпретацію ситуації.

<i>Я вирішив вивчати математику.</i> (буду займатися математикою – акцент на процесі)	<i>Я вирішив вивчити математику.</i> (буду знати математику / опаную математику – акцент на результаті)
<i>Я обіцяю давати тобі книгу кожен</i>	<i>Я обіцяю дати тобі книгу на цьому</i>

<i>урок.</i> (дія буде повторюватися)	<i>уроці.</i> (дія одноразова)
<i>Ти повинен записувати лекції.</i> (завжди)	<i>Ти повинен записати цю формулу.</i> (один раз)
<i>Я раджу тобі читати українські книги.</i> (завжди / багато книг)	<i>Я раджу тобі прочитати цю книгу.</i> (один раз / тільки одну книгу)

Прочитайте фрази та поясніть, як вид інфінітива впливає на розуміння ситуації (за потреби користуйтеся поданою вище таблицею).

1. В аудиторії треба спілкуватися українською. 2. Студенти повинні завтра відвідати лекцію цього професора. 3. Ви повинні приходити на заняття вчасно. 4. У тебе температура, я раджу тобі відвідати лікаря. 5. Щоразу, коли відчуваєш різкий біль і запаморочення, треба телефонувати в лікарню. 6. Вам необхідно платити за комунальні послуги наприкінці місяця. 7. Вам необхідно сплатити за II семестр навчання. 8. Я вирішив слухати українські пісні, коли їду в машині. 9. Том вирішив послухати мою нову пісню. 10. Я хочу зрозуміти про що цей текст. 11. Я вирішив більше практикувати спілкування українською, бо я хочу краще розуміти українців.

30. Закінчіть фрази, обравши правильно дієслово.

1. Олесь просить (повертати – повернути) йому книгу. 2. Я вирішив (писати – написати) пригодницький роман до кінця серпня. 3. Я хочу (пробувати – спробувати) (розв'язувати – розв'язати) цю проблему самостійно. 4. Щоб скласти іспит, нам треба (відповідати – відповісти) на 60% питань правильно. 5. Завтра у мене концерт, тому ми вирішили (купувати – купити) нову сукню. 6. В аеропорту обов'язково треба (віддавати – віддати) валізи. 7. Я хочу (вчитися – навчитися) грати на гітарі з викладачем протягом року. 8. Ми вирішили (вчити – вивчити) англійську мову, щоб після школи навчатися в Лондоні. 9. Я обіцяю (давати – дати) тобі книжки щотижня. 10. Марина обіцяє (надсилати – надіслати) лист матері сьогодні. 11. Батьки пообіцяли (допомагати – допомогти) мені у будь-якій ситуації. 12. Ти не повинен (списувати – списати) на екзамені. 13. Ганна має (виконувати – виконати) завдання до ранку. 14. Микола почав (вивчати – вивчити) українську мову минулого місяця. 15. Ви повинні (прибирати – прибрати) кімнати щосуботи. 16. Ти маєш (платити – заплатити) за цей журнал. 17. Я намагаюся (розуміти – зрозуміти) цю тему. 18. Я хочу (вигравати – виграти) цей кубок. 19. Щоб брати участь у змаганнях, тобі треба довго (тренуватися – потренуватися). 20. Вона обіцяла швидко (повертатися – повернутися)

В українській мові після деяких дієслів вживають інфінітив лише недоконаного виду, а саме:

А) починати – почати
продовжувати – продовжити
кінчати – кінчити
переставати – перестати

} + читати (недоконаний вид)

Б) вчити – навчити
вчитися – навчитися
звикати – звикнути
любити – полюбити
подобатися – сподобатися
ненавидіти – зненавидіти
втомлюватися – втомитися
набридати – набриднути
забороняти – заборонити

} малювати (недоконаний вид)

31. Закінчіть фрази, обравши правильне дієслово.

1. Я почав (читати / прочитати) нову книгу. 2. Вона почала (вивчати / вивчити) англійську мову. 3. Ми прийшли додому і почали (готувати / приготувати) вечерю. 4. Він втомився (писати / написати) листи. 5. Діти почали (грати / пограти) на вулиці. 6. Я люблю (слухати / послухати) народну пісню. 7. Вона почала (малювати / намалювати) картину. 8. Я продовжую (читати / прочитати) роман. 9. Мені подобається (вчити / вивчити) італійську мову. 10. Ми продовжуємо (працювати / попрацювати) над проектом. 11. Він ненавиджу (креслити / накреслити). 12. Мені набридло (повторювати – повторити). 13. Лікар заборонив хворому (вставати – встати) 14. Олена звикла (прокидатися – прокинутися) рано. 15. Ми закінчили (готуватися – підготуватися) до свята. 16. Після обіду ми закінчили (прибирати – прибрати) кімнату. 17. Мені набридло (слухати – послухати) цей концерт. 18. Катря звикла (вирішувати – вирішити) всі проблеми самостійно. 19. Після перерви ми продовжили (слухати – послухати) лекцію. 20. Я вчуся (працювати – попрацювати) на комп'ютері.

32. Закінчіть фрази, обравши правильне дієслово.

1. Щосуботи вони (починати – почати) тренуватися о 9.00 2. Минулої суботи ми (закінчувати – закінчити) читати цей роман. 3. Учора Андрій (закінчувати – закінчити) працювати о 17.00. 4. Зазвичай після перерви ми (продовжувати – продовжити) виконувати письмову роботу. 5. Щоранку я прокидаюся і (починати – почати) робити ранкову гімнастику. 6. Зазвичай після обідньої перерви банк (починати – почати) працювати. 7. Позавчора ми (закінчувати – закінчити) прибирати кімнату о 8.00 вечора. 8. Щопонеділка ми (починати – почати) вивчати нову граматичну тему. 9. Завтра банк

(починати – почати) приймати клієнтів після технічної перерви. 10. Викладач зібрав зошити і (починати – почати) перевіряти роботи студентів.

33. Прочитайте текст, заповніть пропуски, обравши правильне дієслово.

Анетта вивчає українську мову

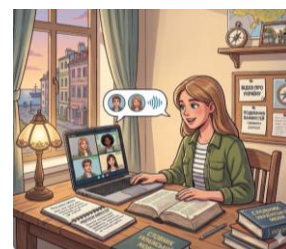
Два роки тому Анетта (починати / почати) (вивчати / вивчити) українську мову. Ще в дитинстві їй (подобатися / сподобатися) іноземні мови і вона завжди (хотіти / захотіти) подорожувати Східною Європою.

Одного дня вона (бачити / побачити) відео про Україну і дуже (цікавитися / зацікавитися) цією країною. Після того, як Анетта (дізнаватися / дізнатися) про Україну, вона (вирішувати / вирішити) (починати / почати) (вчити / вивчити) українську мову.

Спочатку їй було важко. Вона (починати / почати) (читати / прочитати) прості тексти і (слухати / послухати) короткі діалоги. Іноді Анетта навіть (хотіти – захотіти) все (припиняти – припинити), тому що вона завжди (ненавидіти / зненавидіти) (робити / зробити) граматичні вправи, але вона (продовжувати / продовжити) (вчитися / вивчити), бо дуже (любити / полюбити) (відкривати / відкрити) нові культури.

Через кілька місяців вона (почати / починати) краще (розуміти / зрозуміти) українську мову. Їй дуже (подобатися / сподобатися) (слухати / послухати) українські пісні і (дивитися / подивитися) фільми.

Одного разу Анетта (познайомитися / знайомитися) з українськими студентами. Вони (починати / почати) (зустрічатися / зустрітися) онлайн і (говорити / поговорити) українською мовою. Анетті дуже (подобатися / сподобатися) (практикувати / попрактикувати) усне мовлення.

Минулого року вона (приїхати / приїжджати) в Одесу і (починати / почати) (навчатися / навчитися) у мовній школі. Заняття (починатися / початися) о дев'ятій ранку, а (закінчуватися / закінчитися) о дванадцятій годині. Після занять Анетта з іншими студентами (обідати / пообідати), а потім (гуляти / погуляти) містом.

Анні дуже (подобатися / сподобатися) (вивчати / вивчити) мову в реальному середовищі. Вона (любити / полюбити) (говорити / поговорити) з місцевими людьми і (слухати / послухати) їхні історії.

Зараз Анна все ще (вивчати / вивчити) українську мову. Вона (продовжувати / продовжити) (читати / прочитати) українські книжки і (дивитися / подивитися) українські фільми.

Наступного року Анна (хотіти / захотіти) знову (приїжджати / приїхати) до України. Вона (хотіти / захотіти) (продовжувати / продовжити) (опанувувати / опанувати) українську мову на рівні В 2. Вона впевнена, що ця мова (допомагати / допомогти) їй (знаходити / знайти) нових друзів і (відкривати / відкрити) нові можливості.

А) дайте відповіді на запитання до тексту:

1. Коли Анетта почала вивчати українську мову? 2. Що викликало в неї інтерес до України? 3. Чи було їй легко вивчати українську мову на початку? 4. Чому вона продовжувала вивчати українську мову? 5. Як вона практикувала усне мовлення з новими друзями? 6. У якому місті Анетта відвідувала мовну школу? 7. Що Анетта роюила з друзями після уроків? 8. Чи продовжує зараз Анетта вивчати українську мову? 9. Які плани у неї на наступний рік? 10. Чому вона налаштована вивчити добре українську мову?

Б) прочитайте речення, знайдіть невідповідності до тексту та виправте їх:

1. Анетта почала вивчати українську мову п'ять років тому. 2. У дитинстві їй не подобалися іноземні мови. 3. Вона хотіла подорожувати Західною Європою. 4. Одного дня друзі розказали їй про Україну. 5. Їй одразу було дуже легко вивчати українську мову. 6. Анетті подобалося робити граматичні вправи. 7. У рідному місті вона познайомилася з українцями. 8. Заняття в мовній школі тривали 1 годину. 9. Після занять студенти йшли займатися в бібліотеку. 10. Наступного року Анна хоче вивчати англійську мову.

В) закінчіть речення, щоб їхній зміст відповідав тексту:

1. Два роки тому Анетта почала... 2. Ще в дитинстві їй подобалися... 3. Одного дня вона побачила відео про... 4. Після того, як Анетта дізналася більше про Україну, вона вирішила... 5. Спочатку їй було важко, тому вона почала читати... 6. Іноді Анетта хотіла припинити навчання, тому що... 7. Через кілька місяців вона почала краще... 8. Одного разу Анетта познайомилася з... 9. Після занять у мовній школі Анетта з іншими студентами... 10. Наступного року Анна хоче знову приїхати до України, щоб...

САМОПЕРЕВІРКА 4

1. У якому реченні є помилка?

- А) Ми вже написали вправи.
- Б) Цілий вечір ми написали вправи.
- В) Раніше ми завжди писали вправи в аудиторії.

2. У якому реченні є помилка?

- А) Оксана вивчила правила добре.
- Б) Оксана вивчила 4 правила.
- В) Оксана вивчила правила щодня.

3. У якому реченні немає помилки?
А) Я прибиратиму кімнату і відпочиватиму.
Б) Я прибираю кімнату і відпочиваю.
В) Я приберу кімнату і відпочиватиму.

4. У якому реченні немає помилки?
А) Батько пив каву та розмовляв з мамою.
Б) Батько випив каву та розмовляв з мамою.
В) Батько п'є каву та розмовляв з мамою.

5. Коли Олена розказувала смішні історії, ...
Як можна закінчити речення?
А) всі уважно послушали.
Б) всі голосно сміялися.
В) всі голосно засміялися.

6. Ми обов'язково купимо новий будинок, ...
Як можна закінчити речення?
А) коли заробляємо гроші.
Б) коли заробили гроші.
В) коли заробимо гроші.

7. Завтра цілий вечір...
Як можна закінчити речення?
А) я відпочивав.
Б) я відпочину.
В) я відпочиватиму.

8. Якщо ми завтра підемо в театр, ...
Як можна закінчити речення?
А) то я куплю квитки для нас.
Б) то я купуватиму квитки для нас.
В) то я купив квитки для нас.

9. Ми підемо сьогодні в театр?
Яка відповідь на це питання буде правильною?
А) Ні, я купив квитки.
Б) Так, я купив квитки.
В) Так, я вже дивився цей фільм.

10. У якому реченні немає помилок?
А) Я дам тобі книгу на цьому уроці.
Б) Я заберу тобі книгу на цьому уроці.
В) Я даватиму тобі книгу на цьому уроці.

11. У якому реченні немає помилки?
А) Якщо ти не будеш знати відповідь на це питання, я допомагатиму тобі.

- Б) Якщо ти не будеш знати відповідь на це питання, я допоможу тобі.
- В) Якщо ти знатимеш відповідь на це питання, я допомагатиму тобі.

12. У якому реченні є помилка?

- А) Викладач буде повторяти тему, поки студенти не розуміють .
- Б) Викладач буде повторяти тему, поки студенти не зрозуміють.
- В) Викладач повторить тему, якщо студенти не зрозуміють.

13. У якому речення є помилка?

- А) Я розв'язав три задачі.
- Б) Я пів години розв'язав задачі.
- В) Я правильно розв'язав задачі.

14. *Ти можеш взяти книгу, Марина ... її.*

Що треба вжити замість пропусків?

- А) читатиме
- Б) прочитала
- В) читає

15. *Завтра ми переїжджаємо в новий будинок, його вже...*

Що треба вжити замість пропусків?

- А) ремонтували
- Б) ремонтують
- В) відремонтували

16. *Коли я ... кімнату, кіт ховався під диваном.*

Що треба вжити замість пропусків?

- А) прибирав
- Б) прибрав
- В) прибираю

17. Яка фраза є правильною?

- А) У дитинстві я любив малювати.
- Б) У дитинстві я любив намалювати.
- В) У дитинстві я любив малюю.

18. Яка фраза є правильною?

- А) Я почав писати книжки, коли мені було 10 років.
- Б) Я почав написати книжки, коли мені було 10 років.
- В) Я починав написати книжки, коли мені було 10 років.

19. Яка фраза є неправильною?

А) Я вчуся пограти на гітарі.

Б) Лікар заборонив батькові працювати.

В) Майстер закінчив ремонтувати машину.

20. Яка фраза є неправильною?

А) Мені подобається готувати.

Б) Я втомився приготувати.

В) Я ненавиджу готувати.

ДІЄПРИКМЕТНИКИ

Дієприкметники – це особлива форма дієслова, що виражає ознаку предмета за дією або станом.

Дієприкметники відповідають на питання: **ЯКИЙ? ЯКА? ЯКЕ? ЯКІ?**

Дієприкметники поєднують ознаки дієслова і прикметника, а саме:

ДІЄСЛОВО	ПРИКМЕТНИК
<p style="text-align: center;">вид</p> <p>недоконаний охолоджуючий пристрій (охолоджувати – НВ)</p> <p>доконаний прочитана книга (прочитати – ДВ)</p> <p style="text-align: center;">час</p> <p>теперішній зеленіючий ліс ↓ ліс <u>зеленіє</u></p> <p>минулий зрублене дерево ↓ дерево <u>зрубали</u></p>	<p style="text-align: center;">+</p> <p>узгоджується з іменником у роді, числі, відмінку</p> <p><i>написаний текст</i> <i>написана вправа</i> <i>написане повідомлення</i> <i>написані листи</i></p> <p><i>Прочитана книга була цікавою.</i> <i>На столі немає <u>прочитаної</u> книги.</i> <i>Я повернув Олі <u>прочитану</u> книгу.</i> <i>У <u>прочитаній</u> книзі було багато цікавої інфомації.</i></p>

АКТИВНІ ДІЄПРИКМЕТНИКИ

Активні дієприкметники позначають ознаку предмета за дією, яку цей предмет виконує сам (предмет є суб'єктом дії): *завмираючий звук* (звук завмирає), або за ознакою, яка розвивається в самому предметі: *посивілий чоловік* (чоловік посивів).

Розгляньте таблицю творення активних дієприкметників

активні дієприкметники	
теперішній час	минулий час
<p style="text-align: center;">І дієвідміна</p> <p>читати – вони читають – читаючий (а / е / і)</p> <p>нести – вони несуть – несучий (а / е / і)</p> <p style="text-align: center;">II дієвідміна</p> <p>лежати – вони лежать – лежачий (а / е / і)</p> <p>сидіти – вони сидять – сидячий (а / е / і)</p>	<p>посиві<u>ти</u> – посиві<u>лий</u> (а / е / і)</p> <p>почорні<u>ти</u> – почорні<u>лий</u> (а / е / і)</p> <p>згорі<u>ти</u> – згорі<u>лий</u> (а / е / і)</p> <p>зів'яну<u>ти</u> – зів'я<u>лий</u> (а / е / і)</p> <p>скисну<u>ти</u> – скис<u>лий</u> (а / е / і)</p>

Активні дієприкметники теперішнього часу в українській мові вживаються дуже **обмежено**. Краще вживати описові конструкції:

❌	читаючий студент	⇒	✅	студент, який читає
❌	працююча дівчина	⇒	✅	дівчина, яка працює

✗ бігаючи діти ⇒ ✓ діти, які бігають

1. Від поданих дієслів утворіть активні дієприкметники минулого часу, узгодивши їх з іменниками.

Зразок: (посивіти) волосся – посивіле волосся.

1. (змарніти) обличчя 2. (пожовтіти) листя. 3. (зів'янути) квіти. 4. (засохнути) дерево. 5. (потемніти) небо. 6. (збліднути) студент. 7. (зникнути) країна. 8. (ослабнути) організм. 9. (загоріти) жінка 10. (змерзнути) руки. 11. (розтанути) сніг 12. (розквітнути) сад. 13. (опастися) листя.

2. Подивіться таблицю

посивілий дід	посивіла жінка	опале листя	опалі пелюстки
посивілого діда	посивілої жінки	опалого листя	опалих пелюсток
посивілому дідові	посивілій жінці	опалому листю	опалим пелюсткам
посивілого діда	посивілу жінку	опале листя	опалі пелюстки
посивілим дідом	посивілою жінкою	опалим листям	опалими пелюстками
на посивілому діді	на посивілій жінці	на опалому листі	на опалих пелюстках

3. Провідмініяйте словосполучення.

1. Зблідлий хлопець. 2. Зникла дівчина. 3. Помолоділе обличчя. 4. Погаслий вогник. 5. Дозрілі фрукти. 6. Поросле поле. 7. Засохла троянда.

4. Заповніть пропуски в реченнях, утворивши від поданих у дужках дієслів активні дієприкметники минулого часу. Звертайте увагу на рід, число та відмінок іменника, з яким треба узгодити дієприкметник.

1. Олена показала мені (розквітнути) ромашку. 2. Я одягнув рукавиці на (змерзнути) руки. 3. На (почорніти) небі сяяли яскраві зірки. 4. Максим зайшов у кабінет зі (змарніти) обличчям. 5. Ми підготували доповідь про (зникнути) країну. 6. Ми зупинилися біля (позеленіти) лісу. 7. Олена пригостила мене (пригоріти) млинцем. 8. На деревах не було (дозріти) фруктів. 9. Поліція знайшла (зникнути) дитину. 10. На (засмагнути) тілі не було видно татуювання. 11. Біля магазину я побачив (постаріти) вчительку.

ПАСИВНІ ДІЄПРИКМЕТНИКИ

Пасивні дієприкметники називають ознаку предмета за дією, яку над ним виконав або виконує інший предмет: *прочитана книга* (хтось прочитав книгу).

Пасивні дієприкметники мають форму лише минулого часу.

Розгляньте таблицю творення пасивних дієприкметників.

прочитати – прочитаний (а / е / і) написати – написаний (а / е / і) розказати – розказаний (а / е / і) показати – показаний (а / е / і)	} А + Н+ (ий / а / е / і)
намалювати – намальований (а / е / і)	

скопіювати – скопійований (а / е / і) розфарбувати – розфарбований (а / е / і)	гол. + ЮВА → гол. + ЙОВАН (ий / а / е / і) УВА → ОВАН (ий / а / е / і)
принести – принесений (а / е / і) відвезти – відвезений (а / е / і)	пригол. + ЕН (ий / а / е / і)
завершити – завершений побілити – побілений	(крім двоскладових дієслів) ИТИ → ЕН (ий / а / е / і)
зробити – зроблений (а / е / і) зловити – зловлений (а / е / і) схопити – схоплений (а / е / і)	(крім двоскладових дієслів) Б П В М Ф + Л + ЕН (ий / а / е / і)
мити – митий крити – накритий лити – розлитий	(одно/двоскладові дієслова) И + Т (ий / а / е / і)

1. Від поданих дієслів утворіть пасивні дієприкметники.

А) Отримати, розрізати, переписати, прибрати, розчесати, надіслати, розв'язати.

Б) Нафарбувати, збудувати, зруйнувати, скопіювати, надрукувати, відремонтувати, відпрацювати, подарувати, припаркувати.

В) Занести, підвезти, перевезти.

Г) Обсмажити, відварити, зачинити, вивчити, продовжити, залишити, утворити, побачити.

Г) Купити, заробити, загубити, зліпити, ознайомити.

Д) Зшитий, відкрити, вимити, взяти, розбити.

2. Від поданих дієслів утворіть пасивні дієприкметники, узгодивши їх з іменниками.

1. (вимити) тарілка.
2. (прочитати) текст.
3. (побудувати) будинок.
4. (вирити) озеро.
5. (написати) завдання.
6. (приготувати) вечеря.
7. (розв'язати) завдання.
8. (розфарбувати) малюнки.
9. (закрити) вікна.
10. (виконати) тест.
11. (обговорити) проєкт.
12. (поставити) мета.
13. (окреслити) план.
14. (переказати) оповідання.
15. (полити) квіти.
16. (зробити) світлини.
17. (запросити) гості.
18. (надіслати) повідомлення.
19. (отримати) лист.
20. (продемонструвати) проєкт.

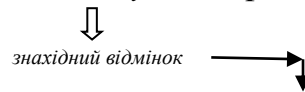
3. Прочитайте речення, зверніть увагу на зміну дієприкметників.

	Чоловічий рід		Жіночий рід	Середній рід	Множина	
	хто	що			хто	що
називний	нагодований птах	прочитаний текст	прочитана книга	прочитане оповідання	нагодовані птахи	прочитані листи
родовий	нагодованого	прочитаного	прочитаної	прочитаного	нагодованих	прочитаних

	птаха	тексту	книги	оповідання	птахів	листів
давальний	нагодованому птахові	прочитаному тексту	прочитаній книзі	прочитаному оповіданню	нагодованим птахам	прочитаним листам
знахідний	нагодованого птаха	прочитаний текст	прочитану книгу	прочитане оповідання	нагодованих птахів	прочитані листи
орудний	нагодованим птахом	прочитаним текстом	прочитаною книгою	прочитаним оповіданням	нагодованими птахами	прочитаними листами
місцевий	на нагодованому птаху	у прочитаному тексті	у прочитаній книзі	у прочитаному оповіданні	на нагодованих птахох	у прочитаних листах

4. Поєднайте праву частину з лівою, узгодивши дісприкметники з іменниками у відмінку.

Зразок: Олена купила машину, ... зроблена в Китаї.

Олена купила машину, зроблену в Китаї.

1. Ми відвідали завод, ... Борис працює на заводі, ... Іван живе поряд з заводом, ...	побудований минулого року
2. Я привітався з лектором, ... Студенти слухали лектора, ... Біля університету стояла машина лектора, ... Гарний костюм був на лекторі, ...	запрошений в університет
3. Пляма була на сукні, ... Завтра я одягну сукню, ... Сукня, ..., лежить в шафі. Мама спитала мене про сукню, ...	куплена в Італії
4. Ми зраділи подарункам, ... Я отримав подарунки, ... У мене немає подарунків, ... Ми прийшли з подарунками, ...	привезені з Японії
5. Я прочитав повідомлення, ... Я зрадів повідомленню, ... В телефоні немає повідомлення, ... Були радісні новини у повідомленні, ...	отримане від друга

5. Поєднайте ліву частину речення з правою, звертаючи увагу на потрібний відмінок.

1. Ми уважно слухали ...
У коридорі я зустрів ...
Студенти подякували ... професор, запрошений в університет
... подарував нам свою книгу.
Біля університету стоїть машина ...
Ректор спілкувався ...
2. Ми прочитали ...
У мене немає ...
Було багато цікавої інформації ... стаття, надрукована в останньому
Мені сподобалася ... номері журналу
3. Ми ходили ...
Ми бачили історичні пам'ятки ...
... дуже великий.
Я чекаю на тебе ... музей, відкритий минулого тижня.
Викладач розповідав нам ...
4. Я не буду перевіряти ...
Мені не подобаються ... роботи, написані за допомогою
Я знайшов помилки ... штучного інтелекту
Я ознайомився ...
5. Я купила... книга, рекомендована для вивчення
У цьому магазині є... української мови
На жаль, тут немає ...
Олена цікавиться ...
Ці правила ти можеш знайти ...

6. Заповніть пропуски в реченнях, отримавши від поданих у дужках дієслів пасивні дієприкметники. Не забудьте узгодити дієприкметники з іменниками в роді, числі та відмінку.

1. Нарешті я купив (бажати) машину. 2. Я знайшов (загубити) документи. 3. Ми говорили про (збудувати) школу. 4. У холодильнику немає (купити) фруктів. 5. Він прийшов зі (зрізати) квітами. 6. Ми жили у (прибрати) кімнаті. 7. Олеся прочитала (отримати) лист. 8. На столі немає (підписати) документів. 9. Ми тренуємося в (відремонтувати) спортивному залі. 10. Світлина стоїть (прибити) до стіни полиці. 11. Ти можеш купити ліки в будь-якій (відкрити) аптеці. 12. Я не хочу їсти (смажити) яечню. 13. Евакуатор забирає (припаркувати) автомобіль. 14. Викладач роздав студентам (перевірити) зошити. 15. Олена одягла (в'язати) шапку. 16. Я хочу відремонтувати (зламати) годинник. 17. Я милувалася (намалювати)

картиною. 18. Мій одяг лежить у (закрити) валізі. 19. Олена виглянула у (відкрити) вікно. 20. Він переїхав зі (зруйнувати) будинку в новий.

7. Замініть речення синонімічними, вживаючи пасивні дієприкметники.

Зразок: Хтось вимив тарілку. – Тарілка вимита.

1. Хтось оштрафував університет. 2. Хтось перевірів банк. 3. Хтось загубив паспорт. 4. Хтось відкрив вікно. 5. Хтось забув документи. 6. Хтось запросив письменника на концерт. 7. Хтось надіслав повідомлення. 8. Хтось оголосив перерву. 9. Хтось відремонтував школу. 10. Хтось прибрав кімнату. 11. Хтось сплатив контракт. 12. Хтось ввіймав правопорушника. 13. Хтось налив каву. 14. Хтось приготував вечерю. 15. Хтось розказав цікаву історію.

8. Закінчіть речення, вживаючи подані словосполучення (звертайте увагу на відмінки).

запрошений викладач

1. Ми всі чекали ... 2. ... прочитав цікаву лекцію. 3. Студенти привіталися ... 4. ... був гарний костюм. 5. В аудиторії не було ... 6. Студенти поставили кілька питань ...

вигадана історія

1. Олена розказала нам ... 2. ...було багато цікавих фактів. 3. ... була досить смішною. 4. Я прочитала в книзі ...

виправлений документ

1. Я отримав ... 2. ... був підписаний учора. 3. Колеги говорили ... 4. У папці лежав ... 5. Ми обговорили ...

збудована школа

1. В центрі міста стоїть ... 2. Ми навчаємося ... 3. ... дуже велика. 4. Архітектор показав ... 5. Мешканці заходили ... 6. Ми сфотографували ...

прочитана книга

1. Учень приніс ... 2. ... була цікавою та захопливою. 3. Вчитель обговорив ... 4. Ми обмінялися враженнями ... 5. На полиці лежала ...

приготована вечеря

1. Мама поставила на стіл ... 2. ... була дуже смачною. 3. Діти подякували за ... 4. Ми спробували... 5. Бабуся додала спецій до ...

9. Порівняйте фрази. Зробіть висновок про роль

дієприкметників у мовленні (питання для роздуму: 1. Що змінилося у лексико-граматичній структурі висловлювання? 2. Чи стало висловлювання лаконічніше і легшим для сприйняття? 3. Чи змінився зміст висловлювання?).

Хтось збудував школу в центрі міста. Вона дуже сучасна, гарна та велика.	Збудована в центрі міста школа сучасна, гарна та велика.
Хтось переписав текст. Зараз текст без помилок.	Переписаний текст без помилок.

Хтось зварив варення. Варення дуже солодке.	Зварене варення дуже солодке.
Хтось відремонтував гітару. Гітара звучить добре.	Відремонтована гітара звучить добре.
Хтось намалював натюрморт. Він досить яскравий.	Намальований натюрморт яскравий.
Хтось купив книгу. Книга лежить у мене на столі.	У мене на столі лежить куплена книга.

10. Перепишіть речення за зразком

Зразок: *Я загубив ручку. Я купив цю ручку вчора.*

Я загубив куплену вчора ручку.

1. Олесь прочитав книгу. Цю книгу подарували йому на день народження. 2. Ми переїхали в будинок. Цей будинок спроектували за сучасними вимогами. 3. Я спекла пиріг за рецептом. Цей рецепт я прочитала в Інтернеті. 4. Я прочитав лист. Я отримав цей лист від друга. 5. Ірина почала виконувати проект. Вона отримала цей проект від керівництва. 6. Оля не задоволена контрактом. Вона підписала цей контракт з іноземною компанією. 7. Я весь вечір співала пісню. Я почула цю пісню на концерті. 8. Студенти повторювали граматику. Вони вивчили цю граматику на попередніх заняттях. 9. Я показав викладачеві малюнок. Цей малюнок я намалював самостійно. 10. Я купила машину. Цю машину привезли в Італії. 11. Катря одягла спідницю. Цю спідницю зшила її бабуся. 12. Ми дивилися серіал. Цей серіал зняли цього року в Китаї. 14. Я знайшов ключ. Його я загубив учора. 15. Нарешті він переїхав у кімнату. Цю кімнату відремонтували минулого тижня.

11. Прочитайте текст, заповніть пропуски, утворивши дієприкметники, звертаючи увагу на узгодження їх з іменниками.

Похід у музей

Минулого тижня ми відвідали місцевий музей. Спочатку ми побачили велику (збудувати) з каменю будівлю з (виготовити) з металу воротами. У фойє були (встановити) скульптури відомих художників. Екскурсовод розповів нам про (виставити) на експозиції картини минулих століть. Діти уважно розглядали (побудувати) моделі старовинних кораблів. Ми фотографували (намалювати) портрети відомих діячів. На стендах лежали (прочитати) книги та журнали про мистецтво. Ми відвідали кімнату з (вирізати) дерев'яними скульптурами 17 століття. Екскурсовод показав нам (створити) макет старого міста. Потім ми вийшли в сад біля музею. Тут були (посадити) декоративні дерева. Мій друг знайшов тут (загубити) старовинну монету. Екскурсія закінчилася (організувати) показом фільму про заснування музею.

Ми подякували організаторам екскурсії за (приготувати) цікаву програму та дали їм (підготувати) подарунки. Після музею ми пішли до кафе,

де чекала (замовити) вечерея. Цей похід залишив у нас багато приємних вражень від (побачити) експонатів.

У реченнях дієприкметники можуть виконувати різну роль:

1) **означення:**

Я повернув другові прочитану книгу. – Яку книгу ти повернув другові?

Ми зупинилися біля відкритого магазину. – Біля якого магазину ви зупинилися?

2) **предиката:**

Книга прочитана. Місто зруйноване.

Конструкції, у яких предикат виражений дієприкметником, належать до **пасивних**. Такі конструкції можуть передавати різні часові значення. Предикат у таких конструкціях має вираження:

БУТИ + **пасивний дієприкметник**

показник часу

Минулий час	Теперішній час	Майбутній час
<i>Журнал був прочитаний Книга була прочитана Повідомлення було прочитане Листи були прочитані.</i>	<i>Журнал (є) прочитаний. Книга (є) прочитана Повідомлення (є) прочитане Листи (є) прочитані.</i>	<i>Журнал буде прочитаний Книга буде прочитана Повідомлення буде прочитане Листи будуть прочитані.</i>
(акцент на тому, що дія відбувалася в минулому)	(акцент на результаті дії, який ми спостерігаємо в момент повідомлення)	(акцент на результативності дії в майбутньому)

У пасивних конструкціях виконавець неважливий, тому:

✗ *Книга прочитана студентом.*

Така конструкція **неприродна** для української мови. Це калька з інших мов: пор. англ. The book was read by a student.

Українська мова тяжіє до активних конструкцій, особливо, якщо вказуємо виконавця:

✓ *Студент прочитав книгу.*

✗ *Проект підготовлений студентами минулого тижня.*

✓ *Студенти підготували проект.*

✓ *Проект підготовлений минулого тижня.*

12. Відредагуйте речення.

Зразок: Текст перекладений Марією на уроці.

Марія переклала текст на уроці / Текст перекладений на уроці.

1. Наказ підписаний директором у червні. 2. Гроші пораховані інкасатором у приміщенні банку. 3. Зошити перевірені вчителем одразу після екзамену. 4. Аудиторія прибрана прибиральницею після занять. 5. Стаття надрукована студентом в останньому випуску журналу. 6. Магазин зачинений продавцем о 20.00. 7. Рецепти виписані лікарем минулого тижня. 8. Піца приготовлена бабусею для всієї родини. 9. Доклад підготовлений мною для виступу на уроці. 10. Задачі обговорені деканом з викладачами.

13. Закінчіть речення, обравши дієслово або дієприкметник.

1. Слова (записали / записані) в зошит. 2. Студенти (записали / записані) незнайомі слова в зошит. 3. Вікна (відкрили / відкриті) зранку. 4. Учні (відкрили / відкриті) вікна зранку. 5. Ваза (вимила / вимита) ще вчора. 6. Яна (вимила / вимита) вазу ще вчора. 7. Батьки (заробили / зароблені) гроші і можуть купити нову машину. 8. Гроші (заробили / зароблені), тепер ми можемо купити нову машину. 9. Дитина (налякала / налякана) вибухом. 10. Собака (налякала / налякана) дитину. 11. Студент (засмутив / засмучений) оцінкою. 12. Максим (засмутив / засмучений) Олену, коли сказав, що не прийде на її день народження. 13. Катря (здивувала / здивована) батьків, коли приїхала несподівано. 14. Мати (здивувала / здивована) подарунком від доньки.

14. Закінчіть речення, вживаючи подані в дужках дієприкметники в ролі предиката (зверніть увагу на час).

Зразок: Завтра уроки (зробити) – Завтра уроки будуть зроблені.

Учора текст (прочитати) – Учора текст був прочитаний.

1. Завтра переказ (надіслати). 2. Минулого тижня контракт (підписати). 3. Учора столик у кафе (замовити). 4. Післязавтра машина (відремонтувати). 5. Наступного року цей житловий комплекс (збудувати). 6. Учора всі завдання (виконати). 7. Наступного понеділка студенти (переселити) в новий гуртожиток. 8. На минулій зустрічі ці питання (обговорити). 9. Через тиждень ваш портрет (намалювати). 10. Не хвилюйся, дай мені 5 хвилин, і посуд (вимити). 11. Зачекайте, через 2 години завдання (виконати). 12. Минулого тижня артисти (запросити) виступати в Італію. 13. Генератор (купити) до кінця наступного тижня.

САМОПЕРЕВІРКА 5

1. У якому реченні немає помилки?
А) Ми полили зів'ялі квіти.
Б) Ми полили в'янучі квіти.
В) Ми полили квіти зів'яли.

2. У якому реченні немає помилки?
А) Я бачив у парку засмагла жінка .
Б) Я бачив у парку засмаглу жінку.
В) Я бачив у парку засмаглий жінка.

3. У якому реченні немає помилки?
А) Зірки є на почорніле небі.
Б) Зірки є на почорніле небо.
В) Зірки є на почорнілому небі.

4. У якому реченні немає помилки?
А) Я люблю працюючих студентів.
Б) Ми аплодували співаючому актору.
В) Бабуся розчісувала посивіле волосся.

5. У якому реченні є помилка?
А) Я записав у зошит перекладені слова.
Б) Директор зустрівся з запрошуючими журналістами.
В) Діти повторювали вивчені правила.

6. *Ми відвідали (відремонтувати) школу.*
Яким словом треба змінити дієслово?
А) відремонтований
Б) відремонтувавшу
В) відремонтовану

7. *У Ірини я бачив сувеніри, (привезти) з України.*
Яким словом треба змінити дієслово?
А) привезли
Б) привезені
В) привізши

8. *Я люблю (пекти) картоплю.*

Яким словом треба змінити дієслово?

- А) печену
- Б) печена.
- В) печу

9. *Ми слухали актора, (запросити) на конференцію.*

Яким словом треба змінити дієслово?

- А) запросив
- Б) запросившого
- В) запрошеного

10. *Олена живе поряд зі школою, (збудувати) минулого року.*

Яким словом треба змінити дієслово?

- А) збудувала
- Б) збудована
- В) збудованою

11. *Хтось підписав документи.*

Яка фраза є синонімічна?

- А) Документи підписалися.
- Б) Документи підписують.
- В) Документи підписані.

12. *У тексті хтось зробив помилки.*

Яка фраза є синонімічна?

- А) У тексті помилки зробляться.
- Б) У тексті помилки зроблені.
- В) У тексті помилки зробили когось.

13. *Хтось розбив тарілки?*

Яка фраза є синонімічна?

- А) Тарілки розбиті.
- Б) Тарілки розбили когось.
- В) Тарілки розіб'ються.

14. Яке речення не потребує редагування?

- А) Наказ підписаний директором.
- Б) Злочинець затриманий поліцією.
- В) Книга перекладена українською мовою.

15. Яке речення потребує редагування?

- А) Машина відремонтована на станції.
- Б) Машина відремонтована майстром.
- В) Машина відремонтована вчасно.

16. Яке речення не потребує редагування?

- А) Кімната прибрана до мого приїзду.
- Б) Магазин збудований робітниками.
- В) товар проданий продавцем.

17. Яке речення потребує редагування?

- А) Малюнок намальований фарбою.
- Б) Арія виконана співаком.
- В) текст написаний олівцем.

18. Яка фраза є правильною?

- А) Студенти записали слова в зошит.
- Б) Студенти записані слова в зошит.
- В) Слова записали студентів у зошит.

19. Яка фраза є правильною?

- А) Олена прочитана книгу за два дні.
- Б) Книга прочитала Олену за два дні.
- В) Книга прочитана за дві дні.

20. Яка фраза потребує редагування?

- А) Степан купив квиток у касі.
- Б) Квиток куплений Степаном у касі.
- В) Квиток куплений у касі.

ДІЄПРИСЛІВНИКИ

Дієприслівники – це особлива незмінювана форма дієслова, що називає додаткову дію предмета, яка супроводжує головну.

Дієприслівники відповідають на питання: **ЩО РОБЛЯЧИ? ЩО ЗРОБИВШИ?**

Дієприкметники поєднують ознаки дієслова (мають вид: недоконаний і доконаний) і прислівника (не змінюються).

Дієприслівники **недоконаного виду** називають додаткову дію, яка відбувається одночасно з основною дією: *Читаючи газету, я пив каву.* – Я читав газету і пив каву (одночасність).

Дієприслівники **доконаного виду** називають додаткову дію, яка відбувалася перед основною дією: *Прочитавши газету, я пішов відпочивати.* – Я прочитав газету, а потім пішов відпочивати (послідовність).

Дієприслівники недоконаного виду	Дієприслівники доконаного виду
I дієвідміна розмовляти – вони розмовляють – розмовляючи нести – вони несуть – несучи	після голосного поговорити – поговоривши зробити – зробивши намалювати – намалювавши вмитися – вмившись
II дієвідміна говорити – вони говорять – говорячи лежати – вони лежать – лежачи	після приголосного принести – він приніс – принісши відвезти – він відвіз – відвізши прийти – він прийшов – прийшовши

1. Від дієслів утворіть дієприслівники:

А) недоконаного виду: вивчати, грати, співати, повторювати, виступати, будувати, розповідати, готувати, купувати, думати, сидіти, дивитися, прибирати, спілкуватися, листуватися, вітатися;

Б) доконаного виду: вивчити, програти, заспівати, повторити, виступити, збудувати, розповісти, приготувати, купити, подумати, посидіти, подивитися, прибрати, поспілкуватися, привітатися.

2. Заповніть пропуски, утворивши від поданих у дужках дієслів дієприслівники.

1. (читати) книжку, Марина пила чай. 2. (слухати) музику, Олена прибирала кімнату. 3. (грати) у теніс, ми сміялися. 4. (готувати) доклад, я думав про свій виступ. 5. (перекладати) нові слова, Антон користувався словником. 6. (робити) ранкову гімнастику, ми зміцнюємо наше здоров'я. 7. (споживати) багато солодоців, ми шкодимо здоров'ю. 8. (хворіти), бабуся пила багато ліків. 9. (відпочивати) у парку, ми насолоджувалися співом пташок. 10. (переглядати) старі світлини, мама розповідала про родичів. 11. (лежати) на дивані, тато читав книгу. 12. (стояти) біля вікна, Марина читала повідомлення. 13. (працювати) на заводі, мій брат заробив гроші і купив

квартиру. 14. (сидіти) в аудиторії, студенти чекали на викладача. 15. (бігати) по стадіону, діти веселилися. 16. (малювати) море, я думав про моє рідне місто. 17. (згадувати) батьків, я завжди сумую. 18. (розмовляти) по телефону, Олесь ходив по кімнаті. 19. (відповідати) на питання, дівчина згадувала граматику. 20. (виконувати) тест, ми намагалися не дивитися в зошити.

3. Перепишіть речення, утворивши від підкреслених дієслів дієприслівники недоконаного виду.

Зразок: Олена слухала музику і готувала піцу. – Слухаючи музику, Олена готувала піцу.

1. Ігор дивився телевизор і вечеряв. 2. Марта читала книжку і пила каву. 3. Ми гуляли парком і розмовляли. 4. Петро слухав радіо і мив машину. 5. Діти гralися у дворі і сміялися. 6. Бабуся готувала вечерю і співала пісню. 7. Оксана писала лист і слухала музику. 8. Андрій сидів на лавці і читав газету. 9. Тато ремонтнував велосипед і розмовляв по телефону. 10. Олена лежала біля басейну та засмагала. 11. Туристи гуляли містом і фотографували історичні пам'ятки. 12. Олесь виконував вправу і дивився в книгу. 13. Я спілкувався з другом і думав про наше дитинство. 14. Мама мила посуд і співала. 15. Я готувався до дня народження і прикрашав кімнату. 16. Олена розповідала про свою подорож і пригадувала цікаві історії. 17. Ми слухали оперу і насолоджувалися. 18. Я купував одяг у Києві і порівнював ціни з цінами в одеських магазинах. 19. Антон заповнював анкету і довго розмірковував, чи варто йти на нову роботу. 20. Ми купували квитки і обирали найзручніші місця.

4. Заповніть пропуски, утворивши від поданих у дужках дієслів дієприслівники.

1. (намалювати) картину, я показав її батькам. 2. (приготувати) вечерю, ми сіли вечеряти. 3. (купити) новий будинок, наша родина переїхала. 4. (зробити) домашнє завдання, учень увімкнув комп'ютер. 5. (закінчити) зустріч, чоловіки потисли руки. 6. (обговорити) всі деталі, ми підписали угоду. 7. (отримати) лист, Андрій одразу відповів. 8. (повернутися) додому, тато почав готувати вечерю. (повернутися). 9. (заповнити) анкету, я віддав її секретареві. 10. (сісти) в автобус, пасажири купили квитки. 10. (заплатити) за квитки, ми пішли отримувати їх у сусідній касі. 11. (зайти) в театр, ми зняли верхній одяг. 12. (оглянути) пацієнта, лікар почав виписувати рецепт. 13. (відчинити) двері, вона побачила гостей. 14. (зустріти) друга в аеропорту, я повіз його в гуртожиток. 15. (забрати) валізу, я вийшов з аеропорту. 16. (зібрати) свої речі, я пішла на вокзал. 17. (подивитися) фільм, ми довго його обговорювали. 18. (закривши) книгу, хлопець поставив її на полицю. 19. (вимкнути) світло, мама вийшла з кімнати. 20. (помити) руки, діти сіли за стіл.

5. Перепишіть речення, утворивши від підкреслених дієслів дієприслівники доконаного виду.

Зразок: Олена приготувала піцу і покликала подругу. – Приготувавши піцу, Олена покликала подругу.

1. Марко зробив домашнє завдання і пішов гуляти. 2. Оксана прочитала лист і усміхнулася. 3. Ми прибрали квартиру і запросили гостей. 4. Тато купив продукти і почав готувати вечерю. 5. Діти повечеряли і побігли гратися. 6. Андрій закрив вікно і ліг спати. 7. Марія написала повідомлення і вимкнула телефон. 8. Студент вивчив нові слова і почав робити вправу. 9. Вони подивилися фільм і пішли додому. 10. Я помив посуд і сів відпочивати. 11. Олена відкрила двері і побачила сусіда. 12. Бабуся приготувала суп і покликала всіх до столу. 13. Ми збрали валізи і поїхали на вокзал. 14. Хлопець купив квіти і прийшов до дівчини. 15. Учитель перевірів зошити і поставив оцінки. 16. Туристи сфотографували площу і пішли далі. 17. Мама випрала одяг і почала прасувати. 18. Петро знайшов ключі і відчинив двері. 19. Діти намалювали малюнок і показали його батькам. 20. Я дочитав книгу і поставив її на полицю.

6. Утворіть речення, поєднавши ліву частину з правою (звертайте увагу на вид дієприслівників).

1. Гуляючи з собакою в парку,	А) я пішов додому.
2. Погулявши з собакою в парку,	Б) я зустрів подругу.
1. Читаючи рецепт,	А) Марина складала список продуктів, які треба купити.
2. Прочитавши рецепт,	Б) Марина почала готувати пиріг.
1. Купуючи одяг,	А) я пішла в гуртожиток.
2. Купивши одяг,	Б) я завжди звертаю увагу на його якість.
1. Телефонуючи батькам,	А) Том повідомив, що незабаром їде додому.
2. Зателефонувавши батькам,	Б) Том завжди питає про їхнє здоров'я.
1. Сидячи у кріслі,	А) я розмірковував над своєю проблемою.
2. Посидівши у кріслі,	Б) я пішов прибирати кухню.
1. Миючи овочі,	А) я поклав їх у холодильник.
2. Вимивши овочі,	Б) я думав, чи не забув щось купити.
1. Міряючи сукню,	А) я переконалася, що вона мені личить.
2. Помірявши сукню,	Б) я думала, чи личить вона мені.
1. Виступаючи перед друзями,	А) Олена хвилювалася.

2. Виступивши перед друзями,	Б) Олена сіла на своє місце.
1. Пояснюючи нову тему,	А) викладач показував студентам ілюстрації.
2. Пояснивши нову тему,	Б) викладач почав питати студентів.
1. Готуючи салат,	А) я почав жарити м'ясо.
2. Приготувавши салат,	Б) я слухав мою улюблену пісню.
1. Замовляючи столик у кафе,	А) я надіслав друзям повідомлення.
2. Замовивши столик у кафе,	Б) я поцікавився в офіціанта ціною.
1. Перевіряючи зошити,	А) вчитель роздав їх дітям.
2. Перевіривши зошити,	Б) вчитель виправляв помилки.

7. Оберіть правильно дієприслівник.

1. (читаючи / прочитавши) книгу, Олена віднесла її в бібліотеку.
2. (заробляючи / заробивши) гроші, Антон повернув банку борг.
3. (отримуючи / отримавши) повідомлення від бабусі, я одразу зателефонував їй.
4. (готуючи / приготувавши) вечерю, мама покликала всіх до столу.
5. (повертаючись / повернувшись) додому, Андрій купив хліб.
6. (слухаючи / послухавши) музику, Марія робила домашнє завдання.
7. (малюючи / намалювавши) картину, хлопець показав її друзям.
8. (сидячи / сівши) на дивані, дідусь читав газету.
9. (ремонтуючи / відремонтувавши) машину, ми помітили ще одну проблему з двигуном.
10. (прибираючи / прибравши) квартиру, ми пішли відпочивати.
11. (пишучи / написавши) листа, Оксана пішла на пошту.
12. (лежачи / лігши) на пляжі, турист читав журнал.
13. (працюючи / попрацювавши) кілька годин, Петро зробив перерву.
14. (дивлячись / подивившись) фільм, вони їли попкорн.
15. (замовляючи / замовивши) їжу додому, завжди питайте, чи потрібно платити за доставку.
16. (відчиняючи / відчинивши) двері, жінка побачила kota.
17. (граючи / зігравши) у футбол, діти дуже втомилися.
18. (запам'ятовуючи / запам'ятавши) нові слова, студент повторював їх декілька разів.
19. (стоячи / вставши) біля вікна, дівчина розмовляла по телефону.
20. (купуючи / купивши) квіти, чоловік пішов до дружини.
21. (їдучи / приїхавши) в автобусі, люди дивилися у вікно.
22. (варячи / зваривши) суп, бабуся поставила його на стіл.
23. (чекаючи / дочекавшись) автобуса, ми сіли на лавку.
24. (повертаючись / повернувшись) додому, тато зібрав усю родину в залі.
25. (розказуючи / розказавши) про свою біду, жінка плакала.

Завдання.

8. Прочитайте текст, заповнюючи пропуски потрібним дієприслівником.

Приємний день

Учора я прокинувся рано. (приймаючи / прийнявши) душ, я одягнувся і пішов на кухню. (Готуючи / приготувавши) сніданок, я слухав радіо. (Снідаючи / поснідавши), я пішов збирати сумку. (Кладучи / поклавши) документи в сумку, я перевірів, чи не забув щось важливе. (Переконуючись / переконавшись), що все на місці, я взяв пальто та вирушив на роботу, (цілуючи / поцілувавши) дружину.

(Йдучи / прийшовши) на автобусну зупинку, я побачив, що мій автобус щойно поїхав. (Очікуючи / зачекавши) наступний автобус, я сів на лавку. (Чекаючи / зачекавши), я розмовляв з чоловіком, який сидів поряд зі мною. (Розмовляючи / поговоривши), я дізнався, що він колись вчився зі мною в одному університеті і навіть на одному факультеті. Ми з моїм новим знайомим сміялися і весело провели час на зупинці, (пригадуючи / пригадавши) викладачів факультету. Коли ж автобус приїхав, ми (прощаючись / попрощавшись), обмінялися номерами телефонів.

(Їдучи / приїхавши) на роботу, я зайшов у кабінет директора і пояснив, чому я запізнився. На роботі я ні з ким не розмовляв, ні на що не відволікався, (працюючи / попрацювавши) над важливим проектом. (Закінчуючи / закінчивши) проект, я зробив перерву і пішов у кафе. (Насолоджуючись, насолодившись) кавою, я пригадував свого нового знайомого і своє навчання в університеті.

Увечері я повернувся додому, (купуючи / купивши) піцу на вечерю. (Підігріваючи / підігрівши) піцу в мікрохвильовій печі, (ріжучи / нарізавши) помідори та огірки, я повечеряв. Після вечері я залишив кухню чистою, (миючи / вимивши) посуд і (складаючи / склавши) продукти в холодильник.

Потім я відпочивав, (дивлячись / подивившись) улюблений серіал. Після цього я прийняв душ і, (одягаючи / одягнувши) піжаму, пішов у ліжко.

Перед сном я читав книгу, (завершуючи / завершивши) розділ. Іноді я робив у книзі позначки олівцем, (помічаючи / помітивши) важливі моменти. Нарешті я ліг спати, (вимикаючи / вимкнувши) світло.

9. Порівняйте речення.

Прочитавши книгу, Микола повернув її другові. = **Після того як** Микола прочитав книгу, він повернув її другові.

Заповнивши анкету, я віддав її секретареві. = **Після того як** я заповнив анкету, я віддав її секретареві.

Я пішов гуляти, попередивши батьків, що повернуся пізно. = **Спочатку** я попередив батьків, що повернуся пізно, **а потім** я пішов гуляти.

Галина принесла в будинок собаку, спитавши дозвіл у мами. = **Спочатку** Галина спитала дозвіл у мами, **а потім** вона принесла собаку.

Помітивши, що мій паспорт зник, я почав шукати його. = **Коли** я помітив, що мій паспорт зник, я почав шукати його.

Зустрівши викладача, ми привіталися з ним. = **Коли** ми зустріли викладача, ми привіталися з ним.

10. Перепишіть речення, вживаючи ПІСЛЯ ТОГО ЯК... / СПОЧАТКУ...ПОТІМ / КОЛИ...

1. Склавши іспити, Олена поїхала відпочивати в Іспанію. 2. Купивши квитки, ми пішли в театр. 3. Отримавши першу заробітну плату, я запросив друзів у кафе. 4. Написавши лист батькам, Антон пішов на пошту. 5. Пропустивши уроки, Максим відчув, що не може виконати завдання самостійно. 6. Приготувавши вечерю, родина сіла за стіл. 7. Прибравши в квартирі, Наталка пішла гуляти. 8. Поговоривши з викладачем, я заспокоївся. 9. Побачивши собаку біля себе, дитина почала плакати. 10. Програвши турнір, наша команда засмутилася. 11. Вигравши золотий кубок, Василь відчув себе щасливим. 12. Отримавши запрошення на побачення, Галина засмутилася. 13. Перевіривши свою роботу, я віддав її викладачеві на перевірку.

11. Перепишіть речення, вживаючи дієприслівник.

Зразок: Після того як Олена вимила посуд, вона розклала його по полицям. – Вимивши посуд, Олена розклала його по полицям.

1. Після того як Олена закінчила домашнє завдання, вона пішла дивитися телевізор. 2. Коли Андрій відчинив вікно, він відчув свіже повітря. 3. Спочатку ми купили квитки, а потім зайшли до театру. 4. Після того як я випив каву, я почав працювати. 5. Коли діти почули дзвінок, вони побігли в клас. 6. Спочатку Наталя зателефонувала бабусі, а потім вона поїхала в магазин. 7. Після того як Петро знайшов ключі, він відчинив двері. 8. Коли ми побачили море, ми дуже зраділи. 9. Спочатку Ірина вимкнула комп'ютер, а потім вона вийшла з офісу. 10. Після того як я прочитав листа, я відповів на нього. 11. Коли Сергій повернувся додому, він одразу ліг спати. 12. Спочатку Марія одягнула пальто, а потім вона вийшла на вулицю. 13. Після того як ми закінчили вечеряти, ми почали мити посуд. 14. Коли я почув дивний шум, я визирнув у вікно. 15. Спочатку Дмитро зробив фотографію, а потім він показав її друзям.

ЗВЕРНІМО УВАГУ

Дієприслівник називає додаткову дію того самого виконавця, який виконує основну дію.

Читаючи книгу, Олена пила каву. = Олена читала. + Олена пила каву.

Побачивши маму, дитина зраділа. = Дитина побачила маму. + Дитина зраділа.

Гуляючи в парку, я зустрів друга. (я гуляв + зустрів – один виконавець)

Гуляючи в парку, у мене задзвонив телефон. (я гуляв + телефон задзвонив – виконавці різні). $\Leftrightarrow$ Коли я гуляв у парку, у мене задзвонив телефон.

12. Прочитайте речення, виправте помилки там, де потрібно.

1. Повертаючись додому, у Марії зламалася парасолька. 2. Готуючи піцу, у мене закінчилися продукти. 3. Чекаючи автобус, я слухав радіо. 4. Зайшовши до кімнати, вікно несподівано відчинилося. 5. Бігаючи на стадіоні, у Тетяни випад гаманець. 6. Отримавши погану оцінку, студент засмутився. 7. Виходячи з магазину, у мене порвався пакет. 8. Перевіряючи вправу, я помітила помилку. 9. Креслячи проєкт будинку, у Олі олівець зламався. 10. Готуючи вечерю, у мене згоріла картопля. 11. Повернувшись в офіс, Олесь знайшов документи на столі. 12. Піднімаючись сходами, у Ірини заболіла нога. 13. Сидячи в аудиторії, двері несподівано відчинилися. 14. Відчувши запах диму, я одразу зателефонував пожежникам. 15. Отримавши цукерку, дитина почала посміхатися. 16. Натиснувши на гальма, таксі зупинилося. 17. Витираючи стіл, ваза розбилася. 18. Згадавши про своїх шкільних подруг, Олена почала писати їм листи. 19. Відкривши зошит, студент почав записувати дату. 20. Біжучи за хлопцем, у мене випали документи з сумки.

13. Прочитайте речення. Ті, які можливо, переписіть, використовуючи дієприслівник.

1. Коли Марія повернулася додому, мати готувала вечерю. 2. Коли Сергій прочитав повідомлення, він усміхнувся. 3. Коли ми їхали до моря, почався дощ. 4. Коли Оксана побачила веселку, вона дістала телефон, щоб сфотографувати. 5. Коли Дмитро закінчив уроки, він пішов гуляти. 6. Коли діти гралися у дворі, почав падати сніг. 7. Коли бабуся приготувала вечерю, вона покликала всіх до столу. 8. Коли я читав книжку, задзвонив телефон. 9. Коли Наталя прочитала книгу, вона віддала її подрузі. 10. Коли ми дивилися фільм, вимкнули світло. 11. Коли Петро відчинив вікно, до кімнати залетів метелик. 12. Коли сестра прибрала кімнату, вона почала малювати. 13. Коли Андрій біг до школи, він послизнувся. 14. Коли тато повернувся з роботи, він сів на диван відпочити. 15. Коли учні писали контрольну, у клас зайшов директор. 16. Коли я почув музику, одразу почав підспівувати. 17. Коли Юля

одягнула пальто, вона вийшла надвір. 18. Коли ми піднімалися сходами, згасло світло. 19. Коли Максим знайшов ключі, він зрадів. 20. Коли мама поливала квіти, кіт перекинув вазон.

14. Закінчіть речення.

Зразок: Написавши вправу, ...

Написавши вправу, я віддав зошит викладачеві.

1. Надіславши другові повідомлення, ... 2. Зайшовши в магазин, ... 3. Зателефонувавши батькам, ... 4. Придбавши новий автомобіль, ... 5. Забувши правила, ... 6. Почувши телефонний дзвінок, ... 7. Обираючи новий одяг, ... 8. Перекладаючи нові слова, ... 9. Спитавши адресу банку, ... 10. Дізнавшись про останні події в Україні, ...

15. Закінчіть речення, вживаючи дієприслівники.

Зразок: ..., Олена почала шукати її в аудиторії.

Побачивши, що сумки немає, Олена почала шукати її в аудиторії.

1. ..., викладач почав питати студентів. 2. ..., Микола сів снідати. 3. ..., діти побігли купатися. 4. ..., ми пішли на перерву. 5. ..., ми зателефонувати пожежникам. 6. ..., студенти почали виконувати їх. 7. ..., ми привіталися. 8. ..., я спитав його про здоров'я. 9. ..., бабуся пригостила мене. 10. ..., ми сіли та поїхали в сусіднє місто.

16. Прочитайте текст, знайдіть дієприслівники та визначте вид. Перепишіть текст, замінюючи дієприслівники дієсловами (за потреби вживайте: КОЛИ, СПОЧАТКУ... ПОТІМ, ЯК ТІЛЬКИ, ПІСЛЯ ТОГО ЯК)

Дізнавшись, що в кінотеатрі демонструють новий американський фільм, Антон і його друзі вирішили подивитися його. Закінчивши заняття, вони поїхали в кінотеатр. Сидячи в автобусі, вони обговорювали місця, які треба купити, щоб краще бачити екран. Підійшовши до кінотеатру, вони побачили багато людей, які питали: «Чи є у вас зайвий квиток?». Зайшовши в кінотеатр, вони побачили на вікні каси напис: «Квитків на сьогоднішній сеанс немає». Вирішивши перевірити, вони спитали в касира: «Може, у вас є 3 квитки на сьогодні?». Здивувавшись, касир сказала: «Хіба ви не вмієте читати. На сьогодні всі квитки продані». Порадившись з друзями, Антон вирішив купити квитки на завтрашній сеанс. Діставши гроші з гаманця, він знов підійшов до каси і попросив чотири квитки на завтра. Порахувавши гроші, касир дала Антонові квитки. Подякувавши, хлопець повернувся до друзів. Не бажаючи повертатися в гуртожиток рано, вони пішли гуляти по вечірньому місту.

САМОПЕРЕВІРКА 6

1. У якому реченні є помилка?
  - А) Читаючи книжку, Марина пила чай.
  - Б) Читаючи книжку, чай був дуже смачний.
  - В) Читаючи книжку, Марина робила нотатки.

2. У якому реченні є помилка?
  - А) Приготувавши вечерю, мама покликала всіх до столу.
  - Б) Приготувавши вечерю, вечеря була дуже смачна.
  - В) Приготувавши вечерю, мама сіла відпочити.

3. У якому реченні немає помилки?
  - А) Гуляючи в парку, у мене задзвонив телефон.
  - Б) Гуляючи в парку, я зустрів друга.
  - В) Гуляючи в парку, почався дощ.

4. У якому реченні немає помилки?
  - А) Зайшовши до кімнати, вікно відчинилося.
  - Б) Зайшовши до кімнати, я побачив гостей.
  - В) Зайшовши до кімнати, стало холодно.

5. *Повертаючись додому, ...*
Як можна правильно закінчити речення?
  - А) у мене зламалася парасолька.
  - Б) я зустрів сусіда.
  - В) почався сильний дощ.

6. *Закінчивши домашнє завдання, ...*
Як можна правильно закінчити речення?
  - А) учень вимкнув комп'ютер.
  - Б) домашнє завдання було складне.
  - В) у кімнаті стало тихо.

7. У якому реченні правильно вжито дієприслівник?
  - А) Сидячи в аудиторії, двері відчинилися.
  - Б) Сидячи в аудиторії, студенти чекали викладача.
  - В) Сидячи в аудиторії, почалася лекція.

8. У якому реченні правильно вжито дієприслівник?
  - А) Відчинивши двері, жінка побачила кота.

- Б) Відчинивши двері, у кімнаті було темно.
- В) Відчинивши двері, двері закрипіли.

9. *Коли ми дивилися фільм, ...*

Як можна правильно закінчити речення?

- А) вимкнули світло.
- Б) ми їли попкорн.
- В) стало темно.

10. *Після того як я помив руки, я сів за стіл.*

Яке речення є синонімічним?

- А) Помивши руки, я сів за стіл.
- Б) Миючи руки, я сів за стіл.
- В) Помив руки, я сидів за столом.

11. У якому реченні є помилка?

- А) Отримавши листа, Андрій одразу відповів.
- Б) Отримавши листа, лист був дуже важливий.
- В) Отримавши листа, Андрій усміхнувся.

12. У якому реченні немає помилки?

- А) Лежачи на дивані, тато читав книгу.
- Б) Лежачи на дивані, книга була цікава.
- В) Лежачи на дивані, стало тепло.

13. *Прочитавши книгу, ...*

Як можна правильно закінчити речення?

- А) я повернув її в бібліотеку.
- Б) книга лежала на столі.
- В) стало цікаво.

14. У якому реченні правильно вжито дієприслівник?

- А) Бігаючи на стадіоні, у Тетяни випав гаманець.
- Б) Бігаючи на стадіоні, Тетяна слухала музику.
- В) Бігаючи на стадіоні, почався дощ.

15. Яке речення правильне?

- А) Побачивши маму, дитина зраділа.
- Б) Побачивши маму, у дитини з'явилася усмішка.
- В) Побачивши маму, стало весело.

16. *Закривши книгу, ...*

Як можна правильно закінчити речення?

- А) хлопець поставив її на полицю.
- Б) книга була цікава.

В) на полиці стало більше місця.

17. У якому реченні є помилка?

А) Готуючи вечерю, мама співала.

Б) Готуючи вечерю, вечеря пахла смачно.

В) Готуючи вечерю, мама слухала музику.

18. У якому реченні немає помилки?

А) Повернувшись з роботи, тато сів відпочити.

Б) Повернувшись з роботи, вечеря вже стояла на столі.

В) Повернувшись з роботи, стало тихо.

19. Яке речення правильне?

А) Малюючи море, я думав про рідне місто.

Б) Малюючи море, картина вийшла гарна.

В) Малюючи море, було тихо.

20. У якому реченні є помилка?

А) Вимкнувши світло, мама вийшла з кімнати.

Б) Вимкнувши світло, кімната стала темною.

В) Вимкнувши світло, мама побажала всім добраніч.

ДІЄСЛОВА РУХУ БЕЗ ПРЕФІКСІВ

Пригадайте дієслова руху.

ХОДИТИ ЇЗДИТИ ПЛАВАТИ ЛІТАТИ БІГАТИ НОСИТИ ВОЗИТИ ВОДИТИ	ЇТИ ЇХАТИ ПЛИСТИ / ПЛИВТИ ЛЕТІТИ БІГТИ НЕСТИ ВЕЗТИ ВЕСТИ
Рух повторюється (зазвичай вживаються зі словами: ЗАВЖДИ, ІНКОЛИ, НАКОЛИ, ЧАСТО, РЕГУЛЯРНО, РІДКО, ПОСТІЙНО, ЯК ПРАВИЛО, ЩОДНЯ, ЩОТИЖНЯ тощо) <i>Діти щодня ходять у школу. Ми завжди бігаємо на стадіоні.</i>	Рух відбувається в певний (конкретний) момент <i>Дивись, діти йдуть у парк. Куди ти зараз йдеш? – Я йду в бібліотеку.</i>
Рух відбувається в різних напрямках <i>Учора я ходив у музей.</i> 	Рух відбувається в одному напрямку <i>Коли я йшов у музей, я загубив гроші.</i>
Рух означає характерну особливість, здатність <i>Мій син вчиться ходити.</i>	Є вказівка, наказ, порада, виконати одноразовий, односпрямований рух <i>Будь ласка, йди сюди!</i>

ХОДИТИ – ЙТИ

минулий час	теперішній час	майбутній час
Ходив, ходила, ходило, ходили Йшов, йшла, йшло, йшли	Я ходжу, йду Ми ходимо, йдемо Ти ходиш, йдеш Ви ходите, йдете Він / вона ходить, йде Вони ходять, йдуть	Я ходитиму, піду, йтиму Ми ходитимемо, підемо, йтимемо Ти ходитимеш, підеш, йтимеш Ви ходитимете, підете, йтимете Він / вона ходитиме, піде, йтиме Вони ходитимуть, підуть, йтимуть

ЇЗДИТИ – ЇХАТИ

Їздив, їздила, їздило, їздили Їхав, їхала, їхало,	Я їжджу, їду Ми їздимо, їдемо Ти їздиш, їдеш Ви їздите, їдете	Я їздитиму, поїду, їхатиму Ми їздитимемо, поїдемо, їхатимемо Ти їздитимеш, поїдеш, їхатимеш Ви їздитимете, поїдете, їхатимете
---	--	--

їхали	Він / вона їздить, їде Вони їздять, їдуть	Він/ вона їздитиме, поїде, їхатиме Вони їздитимуть, поїдуть, їхатимуть
 ПЛАВАТИ – ПЛИСТИ / ПЛИВТИ		
Плавав, плавала, плавало, плавали Плив, пливла, пливло, пливли	Я плаваю, пливу Ми плаваємо, пливемо Ти плаваєш, пливеш Ви плаваєте, пливете Він / вона плаває, пливе Вони плавають, пливуть	Я плаватиму, попливу, плистиму Ми плаватимемо, попливемо, плистимемо Ти плаватимеш, попливеш, плистимеш Ви плаватимете, попливете, плистимете Він / вона плаватиме, попливе, плистиме Вони плаватимуть, попливуть, плистимуть
 ЛІТАТИ – ЛЕТІТИ		
Літав, лігала, лігало, лігали Летів, летіла, летіло, летіли	Я літаю, лечу Ми літаємо, летимо Ти літаєш, летиш Ви літаєте, летите Він / вона літає, летить Вони літають, летять	Я літатиму, полечу, летітиму Ми літатимемо, полетимо, летітимо Ти літатимеш, полетиш, летітимеш Ви літатимете, полетите, летітимете Він / вона літатиме, полетить, летітиме Вони літатимуть, полетять, летітимуть
 БІГАТИ – БІГТИ		
Бігав, бігала, бігало, бігали Біг, бігла, бігло, бігли	Я бігаю, біжу Ми бігаємо, біжимо Ти бігаєш, біжиш Ви бігаєте, біжете Він / вона бігає, біжить Вони бігають, біжать	Я бігатиму, побіжу, бігтиму Ми бігатимемо, побіжимо, бігатимемо Ти бігатимеш, побіжиш, бігтимеш Ви бігатимете, побіжете, бігтимете Він / вона бігатиме, побіжить, бігтиме Вони бігатимуть, побіжать, бігтимуть
 НОСИТИ – НЕСТИ		
Носив, носила, носило, носили Ніс, несла, несло, несли	Я ношу, несу Ми носимо, несемо Ти носиш, несеш Ви носите, несете Він/ вона носить, несе Вони носять, несуть	Я носитиму, понесу, нестиму Ми носитимемо, понесемо, нестимемо Ти носитимеш, понесеш, нестимеш Ви носитимете, понесете, нестимете Він / вона носитиме, понесе, нестиме Вони носитимуть, понесуть, нестимуть

ВОЗИТИ – ВЕЗТИ

Возив, возила, возило, возили	Я вожу, везу Ми возимо, веземо Ти возиш, везеш Ви возите, везете Він/ вона возить, везе Вони возять, везуть	Я возитиму, повезу, везтиму Ми возитимемо, повеземо, везтимемо Ти возитимеш, повезеш, везтимеш Ви возитимете, повезете, везтимете Він / вона возитиме, повезе, везтиме Вони возитимуть, повезуть, везтимуть
Віз, везла, везло, везли		

ВОДИТИ – ВЕСТИ

Водив, водила, води́ло, водили	Я воджу, веду Ми водимо, ведемо Ти водиш, ведеш Ви водите, ведете Він/ вона водить, веде Вони водять, ведуть	Я водитиму, поведу, вестиму Ми водитимемо, поведемо, вестимемо Ти водитимеш, поведеш, вестимеш Ви водитимете, поведете, вестимете Він / вона водитиме, поведе, вестиме Вони водитимуть, поведуть, вестимуть
Вів, вела, вело, вели		

1. Заповніть пропуски потрібною формою дієслова (звертайте увагу на час і на особу).

ЙТИ

1. Я ... в школу. 2. Мій брат ... на роботу. 3. Олена ... в музей. 4. Діти ... в парк. 5. Куди ти ...? 6. Ви ... в басейн? 7. Учора я загубив гаманець, коли я ... в парк. 8. Минулого тижня ми зустріли вашу сестру, коли ми ... в театр. 9. Коли позавчора вони ... в аудиторію, то бачили декана біля офісу. 10. Минулого понеділка ти загубив ключ від дверей, коли ти ... у магазин. 11. Завтра ми ... в кінотеатр. 12. Наступного понеділка після уроків ми ... в театр. 13. Післязавтра мама ... на ринок. 14. Олена ... в академію, коли вона одужає.

ХОДИТИ

1. Щодня я ... на уроки. 2. Ми завжди ... в кафе після уроків. 3. Олег щоранку ... в магазин. 4. Діти щосуботи ... в кінотеатр. 5. Інколи ми ... їсти в ресторан. 6. Учора я ... на базар. 7. Вони позавчора ... в цирк. 8. Куди ви ... минулої суботи? 9. Учора Олена ... до лікаря? 10. Минулого понеділка ви ... на заняття?

ЇХАТИ

1. Зараз я ... до бабусі в село. 2. Тато зараз ... на роботу автобусом. 3. Марина ... в бібліотеку. 4. Студенти ... на екскурсію в музей. 5. Куди ти ... так рано? 6. Ви ... на вокзал? 7. Учора ми зустріли сусідів, коли ми ... додому. 8. Минулого літа я познайомився з гарною дівчиною в автобусі, коли я ... на море. 9. Коли позавчора Андрій ... в університет, він забув зошит у таксі. 10. Завтра я ... на велосипеді на ринок. 11. Після уроків діти ... в спортивну

секцію. 12. Наступного тижня ми ... в Карпати на відпочинок. 13. Післязавтра бабуся ... до лікаря. 14. Оксана ... в офіс, коли закінчиться відпустка.

ЇЗДИТИ

1. Ми часто ... на море. 2. Я щодня ... на роботу на трамваї. 3. Батько ніколи не ... в офіс на автобусі. 4. Куди ви щодня ...? 5. Це автобус регулярно ... вранці. 6. Учора я ... до бабусі. 7. Куди ви ... вранці? 8. Ти ... на лекцію вчора? 9. Учора студенти ... в Київ на екскурсію. 10. Ми ніколи не ... без квитків.

ПЛИСТИ

1. Я ... човном до берега. 2. Мій брат ... через річку. 3. Олена ... в басейні дуже швидко. 4. Діти ... до острова. 5. Куди ти ... на човні? 6. Учора я побачив качок, коли вони ... до берега по озеру. 7. Минулого тижня ми зустріли рибалок, коли ми ... річкою. 8. Коли позавчора вони ... до берега, почався дощ. 9. Завтра ми ... на катері до острова. 10. Через годину качки ... до іншого берега.

ПЛАВАТИ

1. Ми часто ... в річці влітку. 2. Олена щосуботи ... в басейні. 3. Тато щоранку ... в морі. 4. Риби ... в озері. 5. Ти ... влітку в морі? 6. Минулого літа я щодня ... у річці. 7. Минулого року кораблі ... біля наших берегів. 8. Раніше качки ... у цьому озері. 9. Учора я стояв біля озера і спостерігав, як лебідь ... 10. У дитинстві ми часто ... від одного берега на інший.

ЛЕТІТИ

1. Я ... на літаку до Києва. 2. Мій брат ... на параплані через гори. 3. Олена ... на дельтаплані дуже високо. 4. Пташки ... до теплого краю. 5. Куди ти ... зараз? 6. Учора я бачив журавлів, коли вони ... над полем. 7. Минулого тижня ми спостерігали, як літаки ... над містом у бік Молдови. 8. Коли позавчора вони ... на аеропорт, почався туман. 9. Завтра ми ... на літаку до Одеси. 10. Через годину чайки ... до іншого острова.

ЛІТАТИ

1. Ми часто ... на повітряних зміях улітку. 2. Олена щонеділі ... на дельтаплані. 3. Тато інколи ... на маленькому літаку. 4. Птахи ... по небі цілими зграями. 5. Ти часто ... на параплані? 6. Минулого літа я часто ... на повітряних зміях. 7. Минулого року літаки ... над морем. 8. Раніше лелеки ... над нашим селом. 9. Учора я спостерігав, як яструб ... над лісом. 10. У дитинстві ми часто ... на повітряних зміях над полем.

БІГТИ

1. Я ... до школи. 2. Мій брат ... на роботу. 3. Олена ... за автобусом. 4. Діти ... до фінішу. 5. Куди ти ... так швидко? 6. Учора я зустрів сусідку, коли вона ... до магазину. 7. Минулого тижня ми побачили пса, коли він ... по парку. 8. Коли позавчора вони ... до школи, почався дощ. 9. Завтра ми ... на стадіон на тренування. 10. Через годину спортсмени ... до фінішу марафону.

БІГАТИ

1. Ми часто ... по парку вранці. 2. Олена щосуботи ... на стадіоні. 3. Тато ... біля школи після роботи. 4. Діти ... навколо будинку щодня. 5. Ти часто ... вранці? 6. Минулого літа я щодня ... на пляжі. 7. Минулого року ми

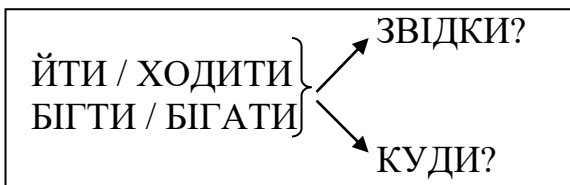
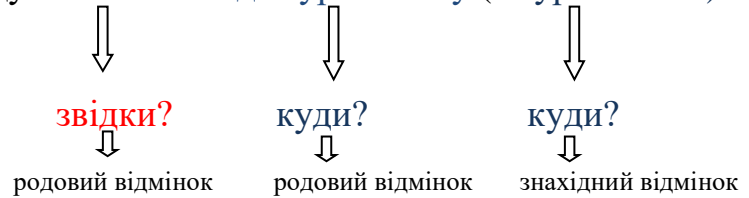
... на шкільному стадіоні. 8. Раніше собаки ... біля нашого будинку щодня. 9. Учора я спостерігав, як діти ... на майданчику. 10. У дитинстві ми часто ... по лісу від одного дерева до іншого.

ЗВЕРНІМО УВАГУ

2. Зверніть увагу на те, як дієслова руху керують відмінками.

Я йду **з бібліотеки** до гуртожитку (в гуртожиток) .

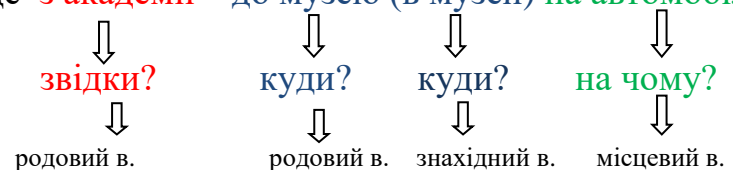

За таблицею складіть речення (звертайте увагу на час).

Хто?	Що робив/ робить/ робитиме?	Звідки?	Куди?	Коли?
я	йти	лабораторія	лікарня	зараз
хлопці	йти	їдальня	бібліотека	зараз
ми	йти	басейн	гуртожиток	учора
ти	йти	університет	ринок	завтра
Олена	йти	академія	парк	позавчора
я	бігти	вокзал	університет	зараз
ви	бігти	театр	поліклініка	вчора
Борис	бігти	клуб	лекція	вчора
студенти	бігти	заняття	консультація	завтра

Тато їде **з академії** до музею (в музей) **на автомобілі**

Діти летять **з Одеси**

↓
звідки?

↓
родовий в.

до Китаю (в Китай)

↓
куди?

↓
родовий в.

↓
куди?

↓
знахідний в.

літаком

↓
чим?

↓
орудний в.

ЇХАТИ / ЇЗДИТИ
ПЛИСТИ / ПЛАВАТИ
ЛЕТІТИ / ЛІТАТИ

→ ЗВІДКИ?

→ КУДИ?

→ НА ЧОМУ? ЧИМ?

За таблицею складіть речення (звертайте увагу на час).

Хто?	Що робив/ робить/ робитиме?	Звідки?	Куди?	На чому? / чим?	Коли?
я	їхати	офіс	ринок	автомобіль	зараз
ви	їхати	університет	бібліотека	мотоцикл	зараз
ми	їхати	лікарня	лабораторія	трамвай	вчора
вони	їхати	школа	клуб	велосипед	завтра
Оля	плисти	Одеса	Миколаїв	корабель	зараз
я і мама	плисти	Україна	Румунія	човен	вчора
Олег	летіти	Стамбул	Пекін	літак	зараз
вона	летіти	Туреччина	Іспанія	літак	зараз
ти	летіти	Одеса	Харків	літак	вчора

Тато несе **доньку** **зі школи** **до парку** (в парк) **на плечах**

↓
кого?

↓
знахідний в.

↓
звідки?

↓
родовий в.

↓
куди?

↓
родовий в.

↓
куди?

↓
знахідний в.

↓
на чому?

↓
місцевий в.

НЕСТИ/ НОСИТИ

→ КОГО? / ЩО?

→ ЗВІДКИ?

→ КУДИ?

→ НА ЧОМУ?

За таблицею складіть речення (звертайте увагу на час).

Хто?	Що робив/ робить/ робитиме?	Кого? / Що?	Звідки?	Куди?	Коли?
я	нести	син	садочок	парк	зараз
ви	нести	книжки	бібліотека	гуртожиток	зараз
ми	нести	валіза	вокзал	машина	вчора
вони	нести	продукти	магазин	їдальня	завтра
Оля	нести	коробка	деканат	аудиторія	зараз
ти	нести	папуга	гуртожиток	лікарня	вчора

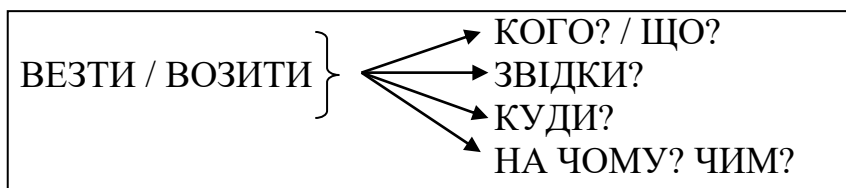
Оля везе **кота** **з лікарні** до **парку** (в парк)

машиною

↓ ↓ ↓ ↓
кого? звідки? куди? куди?

↓
чим?

знахідний в. родовий в. родовий в. знахідний в. орудний в.

За таблицею складіть речення (звертайте увагу на час).

Хто?	Що робив/ робить/ робитиме?	Кого? / Що?	Звідки?	Куди?	На чому? / Чим?	Коли?
я	везти	донька	школа	театр	автобус	зараз
ви	везти	бабуся	будинок	парк	трамвай	зараз
ми	везти	дідусь	вокзал	аеропорт	автомобіль	вчора
вони	везти	сумки	ринок	кафе	мопед	завтра
Оля	везти	торт	магазин	ресторан	машина	зараз
ти	везти	кіт	гуртожиток	лікарня	велосипед	вчора

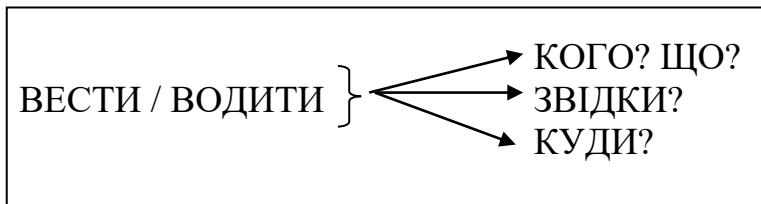
Бабуся веде онуку зі школи до театру (в театр)

↓ ↓ ↓ ↓

кого? звідки? куди? куди?

↓ ↓ ↓ ↓

знахідний в. родовий в. родовий в. знахідний в.

За таблицею складіть речення (звертайте увагу на час).

Хто?	Що робив/ робить/ робитиме?	Кого?	Звідки?	Куди?	Коли?
я	вести	чоловік	поліклініка	лікарня	зараз
ти	вести	бабуся	будинок	парк	зараз
ми	вести	онука	садочок	майданчик	вчора
тато та мама	вести	донька	школа	цирк	завтра
Богдан	вести	цуценя	парк	гуртожиток	зараз
ви	вести	дідусь	кінотеатр	ресторан	вчора

3. Заповніть пропуски дієсловами (звертайте увагу на повторюваність руху та його напрямок (→ або ⇌))

ХОДИТИ – ЙТИ

1. Зараз я ... до школи.
2. Щодня я ... до школи пішки.
3. Вчора я ... до театру.
4. Ми часто ... в парк після уроків.
5. Куди ти ... вчора ввечері?
6. Зараз вони ... додому разом.
7. Раніше я ... на танці щосуботи.
8. Куди ти ... зараз?
9. Влітку ми часто ... до лісу.
10. Подивись! Дитина ... до мами.
11. Минулого тижня я ... в музей.
12. Зазвичай він ... на роботу о восьмій.
13. Куди ви ... щонеділі?
14. Вчора діти ... в цирк.
15. Зараз ми ... на зустріч із друзями.
16. У дитинстві я часто ... на річку.
17. Чому ти не ... на заняття минулого тижня?
18. Вони зараз повільно ... по вулиці.
19. Кожного літа ми ... в гори.
20. Куди ти ... вчора після роботи?

Завдання.

ЇЗДИТИ – ЇХАТИ

1. Зараз я ... в університет автобусом. 2. Щодня я ... на роботу трамваєм. 3. Вчора ми ... до Києва поїздом. 4. Вони часто ... за місто на вихідні. 5. Куди ти ... зараз? 6. У дитинстві я часто ... в село. 7. Ми зараз ... в аеропорт. 8. Раніше він ... на роботу велосипедом. 9. Куди ти ... вчора ввечері? 10. Влітку ми зазвичай ... на море. 11. Подивись! Машина ... на тебе. 12. Щосуботи вона ... на ринок машиною. 13. Коли ми ... трамваєм в гуртожиток, то зустріли викладача. 14. Минулого тижня я ... у відрядження. 15. Зараз діти ... до школи на автобусі. 16. У студентські роки ми часто ... в гори. 17. Чому ти не любиш ... на велосипеді? 18. Вони повільно ... по дорозі через затор. 19. Кожної зими ми ... кататися на лижах. 20. Куди ти ... після роботи щодня?

Завдання.

ПЛАВАТИ – ПЛИСТИ

1. Зараз я ... до берега. 2. Влітку я часто ... в морі. 3. Подивись! Човен ... по річці. 4. У дитинстві я часто ... в басейні. 5. Куди ти ... зараз? 6. Вчора ми довго ... до острова. 7. Риби ... у воді дуже швидко. 8. Щодня він ... у басейні для тренування. 9. Куди ти ... минулого року? 10. Зараз вони ... через річку. 11. Раніше я не вмів ..., але тепер добре це роблю. 12. Ми часто ... на озері влітку. 13. Подивись! Дельфіни ... поруч із човном. 14. Куди ви ... щоліта? 15. Вчора діти ... у річці біля села. 16. Качки ... по ставку. 17. У дитинстві ми багато ... в морі. 18. Чому ти не любиш ... ? 19. Вони повільно ... до берега. 20. Кожного літа ми ... у річці.

Завдання.

ЛІТАТИ – ЛЕТІТИ

1. Зараз літак ... до Парижа. 2. Птахи восени ... у теплі краї. 3. Подивись! Птах ... над озером. 4. У дитинстві я мріяв ... в космос. 5. Куди ти ... зараз? 6. Коли ми ... до Львова літаком учора, то я загубив паспорт. 7. Метелики ... над квітами в саду. 8. Щороку ми ... на відпочинок за кордон. 9. Куди ви так часто ...? 10. Зараз вони ... над містом. 11. Раніше я боявся ..., але тепер люблю подорожувати літаком. 12. Ми часто ... до бабусі літаком. 13. Подивись! Літак вже ... над хмарами. 14. Тобі подобається ... на парашлані? 15. Учора птахи низько ... перед дощем. 16. Зараз вертоліт ... над річкою. 17. У дитинстві ми часто ... на море літаком. 18. Курки вміють ...? 19. Вони швидко ... в напрямку України. 20. Щороку я ... у відрядження літаком.

Завдання.

БІГАТИ – БІГТИ

1. Зараз я ... до магазину. 2. Щоранку спортсмени ... у парку. 3. Подивись! Хлопчик ... до мами. 4. У дитинстві ми часто ... босоніж по траві. 5. Куди ти ... зараз? 6. Учора я швидко ... за автобусом. 7. Діти ... по подвір'ю і сміються. 8. Щодня він ... на стадіоні. 9. Куди ти ... щовечора? 10. Зараз вони ... через дорогу. 11. Раніше я не любив ..., але тепер із задоволенням це роблю. 12. Я зламав ногу і зараз не можу ... 13. Ми часто ... вранці перед роботою. 14. Подивись! Собака ... за м'ячем. 15. Вчора діти довго ... на стадіоні. 16. Зараз спортсмен ... до фінішу. 17. Коли я ... за сином, моя сумка впала на землю. 18. У дитинстві я багато ... у дворі. 19. Інколи він ... з нами після уроків. 20. Вони швидко ... до школи зараз. 21. Щодня я ... кілька кілометрів.

Завдання.

НОСИТИ – НЕСТИ

1. Зараз я ... сумку додому. 2. Щодня я ... важкі пакети з магазину. 3. Подивись! Він ... квіти. 4. У дитинстві я часто ... воду з криниці. 5. Куди ти ... цей ящик? 6. Вчора вона ... книги з бібліотеки в аудиторію та загубила одну. 7. Вони завжди ... змінне взуття в школу. 8. Зараз ми ... стіл у кімнату. 9. Куди ти ... мої речі? 10. Раніше він ... окуляри, але тепер ні. 11. Обережно! Не

... це так швидко. 12. Антон часто ... носить квіти Олені. 13. Подивись! Дитина ... іграшку. 14. Куди ви ... ці коробки? 15. Учора я ... важку валізу з гуртожитку на вокзал і назад. 16. Зараз вони ... меблі на другий поверх. 17. У школі ми завжди ... однакову форму. 18. Чому ти не любиш ... джинси? 19. Вони повільно ... мішок до машини. 20. Кожного дня я ... обід на роботу.

Завдання.

ВОЗИТИ – ВЕЗТИ

1. Зараз я ... дітей до школи. 2. Щодня він ... товари до магазину. 3. Подивись! Машина ... меблі. 4. У дитинстві батько часто ... мене на море. 5. Куди ти ... ці валізи? 6. Учора ми ... гостей з вокзалу та потрапили в аварію. 7. Вони часто ... туристів містом. 8. Зараз автобус ... пасажирів у центр. 9. Коли ми ... ката до лікарні, він вистрибнув у вікно на дорогу. 10. Раніше він ... нас до школи машиною. 11. Ця машина щодня ... молоко. 12. Ми часто ... продукти з села. 13. Подивись! Вантажівка ... пісок. 14. Куди ви ... ці меблі? 15. Учора я довго ... по місту важкий вантаж. 16. Зараз вони ... обладнання на склад. 17. Улітку ми часто ... дітей до табору. 18. Чому ти ніколи не ... пасажирів у своїй машині? 19. Вони повільно ... вантаж через міст. 20. Щодня він ... людей на роботу.

Завдання.

ВОДИТИ – ВЕСТИ

1. Зараз я ... дитину до школи. 2. Щодня вона ... собаку на прогулянку. 3. Подивись! Він ... групу туристів. 4. У дитинстві мама часто ... мене в цирк. 5. Куди ти ... гостей? 6. Учора я ... брата в садок. 7. Вони часто ... дітей у парк. 8. Зараз ми ... гостей до зали. 9. Куди ти ... дітей вчора? 10. Раніше він ... мене на тренування. 11. Коли я ... цуценя в парк, я зустріла подругу. 12. Я не можу щодня ... тебе в кафе. 13. Ми часто ... друзів у кіно. 14. Подивись! Учитель ... учнів у клас. 15. Куди ви ... цю групу? 16. Учора я ... собаку в лікарню. 17. Зараз вони ... гостей у музей. 18. У дитинстві батьки часто ... мене в театр. 19. Вони повільно ... коня до стайні. 20. Щодня вона ... сина до школи.

Завдання.

4. Порівняйте речення.

1. Я йду в гуртожиток. У мене в руках продукти.	→	1. Я йду в гуртожиток і несу продукти.
2. Студент йде в аудиторію. У нього в руках підручники.	→	2. Студент йде в аудиторію і несе підручники.
3. Жінка сидить в автобусі. В руках у неї цуценя.	→	3. Жінка їде в автобусі і везе цуценя.
4. Ось їде вантажівка. У вантажівці стільці та столи.	→	4. Вантажівка їде і везе стільці та столи.
5. Чоловік сидить у машині. У нього в багажнику валіза.	→	5. Чоловік їде на машині і везе валізу.
6. Жінка йде в парк. З нею за руку йде син.	→	6. Жінка йде в парк і веде сина.
7. Чоловік і жінка йдуть в театр. З ними йдуть діти.	→	7. Чоловік і жінка йдуть в театр і ведуть дітей.

5. Скажіть, що зображено на малюнках, використовуючи дієслова руху.

Зразок: (малюнок 1) Я їду в гуртожиток і везу собаку.

6. Перепишіть речення за зразком.

Зразок: В аудиторію йде викладач. У нього в руках книжки.

*В аудиторію йде викладач і **несе** книжки.*

1. Учень йде до школи. У нього в руках портфель. 2. До лікарні йде жінка. У неї в руках сумка. 3. В аудиторію йде студент. У нього в руках зошити. 4. До лікарні їде чоловік. У нього в машині хвора дружина. 5. У парк йде жінка. У візочку в неї дитина. 6. До університету йде викладач. У нього в руках документи. 7. В офіс йде працівник. У нього в руках ноутбук. 8. У магазин йде дівчина. У неї в руках список покупок. 9. На вокзал їде автобус. В автобусі пасажири. 10. На вокзал йде чоловік. У нього в руках валіза. 11. У парк йде чоловік. За руку з ним йде донька. 12. До школи йде вчителька. У неї в руках підручники. 13. До театру йде подружжя. З ними за руки йдуть діти. 14. До кабінету йде лікар. У нього в руках картки пацієнтів. 15. Літак летить до Китаю. У літаку діти. 16. У парк йде хлопець. З ним собака. 17. У гуртожиток йде студент. У нього в руках валіза. 18. У музей йде екскурсовод. З ним йдуть студенти. 19. До магазину йде бабуся. У неї в руках кошик. 20. До лікарні їде швидка допомога. В машині пацієнт.

7. Прочитайте діалоги, заповнивши пропуски дієсловами: **НЕСТИ** / **ВЕЗТИ** / **ВЕСТИ**

- Куди ти йдеш?

- Я йду в аудиторію.

- А що ти...?

- Я ... студентські квитки та паспорти.

...

- Куди йдуть ці чоловіки?

- Вони йдуть на завод.

- А що вони ...?

- Вони ... деталі, щоб ремонтувати автомобілі.

...

- Звідки ти їдеш?

- Я їду з ринку.

- А що ти ...?

- Я ... фрукти, овочі та ягоди.

...

- Куди ти йдеш?

- Я йду до школи.

- А хто це з тобою?

- Це моя сестра.

- Отже, ти ... сестру до школи?

- Так, я ... сестру до школи.

...

- Куди ти йдеш?

- Я йду в лікарню.

- А хто це тобою?

- Це моя бабуся. Вона не бачить, а зараз я ... її до лікаря

...

- Де ти був?

- Я був в академії.

- А хто з тобою в машині?

- Це моя подруга. Я ... її на вокзал.

8. Заповніть пропуски дієсловами НОСИТИ – НЕСТИ / ВОЗИТИ – ВЕЗТИ / ВОДИТИ – ВЕСТИ.

1. Подивіться, он іде офіціант і ...нам наше замовлення. 2. Батько щоранку ... дитину в дитячий садок на машині. 3. Зараз на дорозі затор, бо вантажівка ... величезні бетонні плити на будівництво. 4. Ми часто ... собаку на прогулянку в парк. 5. Чому ти ... цей важкий рюкзак у руках? 6. Кур'єри щодня ... посилки мешканцям міста на мопедах. 7. Гід зараз ... туристів по Дерибасівській і розповідає цікаві історії. 8. Я завжди ... із собою парасольку в машині. 9. Куди цей автобус ... пасажирів так пізно ввечері? 10. Мама щосуботи ... сина на тренування в басейн. 11. Дивись, дівчинка йде і ... маленьке кошеня додому, воно таке миле! 12. Ці потяги щодня ... сотні людей з Одеси в Київ. 13. Викладач зараз ... студентів до комп'ютерного класу. 14. Дідусь іде і ... онука в садочок. 15. Допоможи мені, будь ласка! Я не можу сам ... цю коробку, вона дуже важка. 16. Фермери щонеділі ... овочі та фрукти на ринок «Привоз» машинами. 17. Поліцейський йде і ... затриманого порушника до відділку. 18. Ми зазвичай ... продукти з супермаркету в багажнику машини. 19. Хто ... прапор попереду колони під час свята? 20. Наша вчителька часто ... нас на екскурсії в музеї та театри.

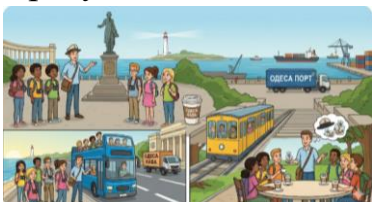
9. Заповніть пропуски дієсловами НОСИТИ – НЕСТИ / ВОЗИТИ – ВЕЗТИ / ВОДИТИ – ВЕСТИ в минулому часі.

1. Коли я зустрів Андрія, він ... у руках великий букет квітів. 2. Минулого року бабуся щодня ... онука до школи. 3. Ми бачили, як вантажівка вчора ... нові меблі до твого будинку. 4. Раніше мій брат ... мене до школи щодня. 5. Коли ми були в селі, ми щоранку ... корову на пасовище. 6. Влітку тато часто ... нас на човні по морю. 7. Я бачив Олену годину тому — вона ... важкі сумки з ринку. 8. Минулого року спеціальний автобус щодня ... працівників на завод. 9. Минулої неділі гід ... нас підземними лабіринтами Одеси. 10. У дитинстві мама часто ... мене в ляльковий театр. 11. Моряк їхав машиною і ...у клітці папугу, якого купив у далекій країні. 12. Раніше ці потяги ... вугілля зі сходу на захід. 13. Вихователька .. дітей у приміщення щоразу, як починається дощ. 14. Мій сусід раніше ... дуже старий капелюх, а тепер купив новий. 15. Учора я бачив, як діти ... маленьке цуценя на мотузці. 16. Минулої зими водії ... продукти в магазини навіть через снігопади. 17. Поки ми йшли, я ... твою куртку, щоб ти міг вільно фотографувати. 18. Мій дядько раніше часто ... мене і сестру в театр. 19. Жінка їхала в трамваї і ... kota. 20. Колись ці старі трамваї ... пасажирів аж до вокзалу.

10. Прочитайте текст і заповніть пропуски дієсловами **НОСИТИ – НЕСТИ / ВОЗИТИ – ВЕЗТИ / ВОДИТИ – ВЕСТИ**

Екскурсія Одесою

Сьогодні у Максима особливий день — він ... велику групу туристів з Китаю по видатним місцям Одеси. Максим уже багато років працює гідом і щодня ... іноземців найцікавішими двориками Одеси. Він завжди ... на плечі невелику сумку, у якій ... старі карти міста та сувеніри для туристів. Також він зазвичай ... капелюх, щоб сонце не напекло голову під час тривалих прогулянок.

Екскурсія почалася біля пам'ятника Дюку. Максим ... групу по Приморському бульвару, розповідаючи про історію порту. У цей момент повз них проїхав фунікулер, який уже понад століття ... людей вгору та вниз. Поки Максим ... туристів по бульвару, вони побачили вантажівки в порту. Ці машини цілодобово ... величезні контейнери з корабля на склад.

Далі група сіла у відкритий автобус. Водій, який зазвичай ... туристів по колу вздовж моря, цього разу ... їх за спеціальним маршрутом до Оперного театру. По дорозі іноземці бачили, як офіціанти в кафе на літніх терасах вправно ... їжу та напої.

Біля театру Максим зупинився. Він ... туристів навколо будівлі, показуючи деталі архітектури. Раптом він помітив чоловіка, який ... на повідку дуже кумедного мопса в маленькому костюмі моряка. Максим посміхнувся: «Одесити люблять ... своїх тварин на прогулянки в центр».

Коли екскурсія добігала кінця, Максим подарував туристам сувеніри. Він ... їх із самого ранку, щоб наприкінці дня зробити сюрприз. Поки вони пили каву, повз проїхав маленький потяг, який часто ... дітей по парку.

Максим був задоволений. Йому подобається не просто ... групу за собою, а ... людям знання та позитивні емоції. Завтра він знову ... нову групу, знову ... у сумці карти й знову ... людей у подорож історією улюбленого міста.

11. Перепишіть речення у минулому та майбутньому часі за зразком (звертайте увагу на вживання дієслів руху в одному напрямку та в різних напрямках).

Зразок: Зараз я **йду** до академії. —→

Учора я **ходив** до академії. ←→

Завтра я **піду** до академії. —→

1. Зараз Антон йде в лікарню. 2. Зараз діти йдуть на урок. 3. Зараз ти йдеш на заняття. 4. Зараз ми йдемо на консультацію. 5. Зараз ви йдете на екзамен. 6. Зараз я їду в село. 7. Зараз тато їде на ринок. 8. Зараз ти їдеш в парк. 9. Зараз Оля їде в Київ. 10. Зараз вони їдуть у кафе.

12. Заповніть пропуски, уживаючи дієслова: **ХОДИТИ / ЙТИ** (звертайте увагу на час).

- Привіт! Куди ти зараз ...?
- Привіт! Я ... в магазин. Хочеш зі мною?
- Ні, дякую. Я вже вранці ... туди.
- Ти часто ... в цей магазин?
- Так, я зазвичай ... туди щодня.
- А вчора ти теж ...?
- Ні, вчора я не ... , бо був дуже зайнятий.
- Зрозуміло. А після магазину ти куди ...?
- Думаю, я ... в гуртожиток, мій друг запросив мене в гості.
- О, ти часто до нього ...?
- Так, ми іноді разом ... у кіно або в кафе.
- Добре, а я, мабуть, сьогодні ввечері теж ... кінотеатр, бо я давно був там.
- Добре, якщо хочеш, ми можемо разом ... ввечері.
- Чудова ідея!

...

- Привіт! Ти вже ... на заняття?
- Ні, ще ні. Я ... о 12.00.
- А ти зазвичай пішки ... чи їдеш транспортом?
- Я завжди ... пішки, це недалеко.
- Зрозуміло. А після занять куди ти ...?
- Думаю, я ... до бібліотеки.
- Ти часто туди ...?
- Так, я регулярно ... туди готуватися до занять.
- Добре, тоді я, мабуть, теж ... туди сьогодні.
- Чудово, можемо разом ... після занять.

...

- Привіт! Куди ти вчора ... після роботи?
- Я ... в спортзал.
- Ти часто туди ...?
- Так, я зазвичай ... тричі на тиждень.
- А сьогодні ти теж ...?
- Так, але спочатку я ... додому.
- Добре. А потім одразу ... в зал?
- Так, думаю, я ... туди о сьомій.
- Можна з тобою? Я давно не ... в спортзал.
- Звісно! Ми можемо разом ... .
- Чудово! Тоді повідомлю, коли я буду готовий.
- Домовились.

13. Заповніть пропуски, уживаючи дієслова: ЇЗДИТИ / ЇХАТИ
(звертайте увагу на час).

- Куди ви ... минулого тижня?
- Ми ... у Київ на конференцію.
- Ви часто ... туди?

- Так, двічі на місяць ми ... туди.
- А ви ... туди один чи з командою?
- Зазвичай я ... разом з колегами, але минулого тижня я ... один.
- А коли ви ... туди наступного разу?
- Я думаю, що я ... туди в другій половині травня.

...

- Ти щодня ... на роботу громадським транспортом?
- Так, я зазвичай ... метро, бо так швидше.
- А твій колега ... з тобою тим самим маршрутом?
- Ні, він ... на роботу автомобілем.
- Але вчора метро не працювало, то як ви ... на роботу?
- Учора я ... на автобусі.
- А як вам більше подобається ...: метро чи автобусом?
- Я ж казав, що мені подобається ... метро, бо це швидше.
- Я завтра буду ... в лікарню, яка знаходиться біля вашої роботи. Якщо хочете, ми можемо ... разом.
- Буду дуже вдячний.

...

- Куди ти зазвичай ... у відпустку?
- Я часто ... до моря або в гори.
- А цього року ти куди ... на відпочинок?
- Я ... в Італію.
- Ти вже ... туди раніше?
- Так, я вже ... туди кілька разів.
- З ким ти зазвичай ... у подорожі?
- Я ... з родиною або друзями.
- А твій брат ... з тобою цього разу?
- Так, він теж ... зі мною. А ти куди ... цього року?
- Я ще не вирішив.
- Може, ти ... з нами?
- Ні, дякую. Я вже ... в Італію багато разів. Мабуть, я нікуди не ..., а лишуся вдома.

14. Прочитайте речення (зверніть увагу на вживання відмінків).

Учора я **був** у бібліотеці. (місцевий відмінок)

Учора я **ходив** до бібліотеки. (родовий відмінок)

Завтра Ірина **буде** на роботі. (місцевий відмінок)

Завтра Ірина **підє** на роботу. (знахідний відмінок)

Позавчора Олена **була** в Харкові. (місцевий відмінок)

Позавчора Олена **їздила** до Харкова. (родовий відмінок)

Післязавтра ми будемо в Туреччині. (місцевий відмінок)

Післязавтра ми поїдемо / полетимо до Туреччини. (родовий відмінок)

При заміні дієслова БУТИ дієсловами руху змінюється відмінок іменника:

БУТИ + де? (місцевий відмінок)

дієслово руху + куди? (родовий / знахідний в.)

Перепишіть подані нижче речення, змінюючи дієслово БУТИ на потрібні дієслова руху.

1. Минулого літа ми були в Одесі на морі. 2. Учора Олена була в університеті на лекції. 3. Мій брат був у магазині за продуктами годину тому. 4. Минулого тижня вони були в Карпатах. 5. Уранці я був у банку, щоб оформити картку. 6. Студенти були в бібліотеці після занять. 7. Минулого року я був у Польщі у справах. 8. Друзі були в кінотеатрі на новому фільмі. 9. Учора ввечері ми були в ресторані біля фонтану. 10. Ти вже був сьогодні на пошті? 11. Завтра я буду в спортзалі о восьмій ранку. 12. Наступного місяця ми будемо в Італії. 13. Увечері вони будуть у парку на прогулянці. 14. Скоро я буду в касі, щоб купити квитки. 15. Після уроків діти будуть на ігровому майданчику. 16. Ми будемо в Міському саду в суботу. 17. Ви будете завтра в офісі на нараді? 18. Мій тато буде на станції, щоб відремонтувати авто. 19. У неділю вона буде в гостях у бабусі. 20. На вихідних ми будемо за містом на пікніку.

Прочитайте таблицю і пригадайте вживання відмінків з дієсловами руху та дієсловом БУТИ.

	Де? / У кого?	Куди? / До кого?	Звідки? / Від кого?
БУТИ	у класі на уроці (місце – місцевий відмінок) у сестри (істота – родовий відмінок)		
ДІЄСЛОВА РУХУ		до класу на урок (місце – родовий / знахідний в.) до сестри (істота – родовий відмінок)	з класу з уроку (місце – родовий відмінок) від сестри (істота – родовий відмінок)

15. Утворіть речення, поєднавши ліву та праву частини.

1. Учора я був (де?)	поліклініка / лікар
2. Завтра я піду (куди?)	консультація / професор
3. Я часто ходжу (куди?)	офіс / сестра
4. Діти йдуть (звідки?)	тренування / тренер
5. Ми їздили (куди?)	село / бабуся
6. Улітку Олег полетить (куди?)	Китай / батьки
8. Зараз ми йдемо (звідки?)	концерт / подруга
9. Ми їдемо (куди?)	гуртожиток / друзі
10. Батьки ходили (куди?)	вистава / діти
11. Викладач був (де?)	деканат / секретар
12. Ми їдемо (звідки?)	магазин / консультант
13. Мати ходила (куди?)	школа / директорка
14. Я був (де?)	музей / археолог
15. Лікар повернувся (звідки?)	операційна / пацієнт
16. Наступного тижня я буду (де?)	Київ / керівник
17. Я йду (звідки?)	факультет / декан
18. Ми їдемо (куди?)	озеро / рибалки
19. Ми були (де?)	бібліотека / друг
20. Олена йде (куди?)	пошта / листоноша

16. Перепишіть речення, замінивши дієслово БУТИ дієсловами руху.

Зразок: Я був на лекції у професора.

Я ходив на лекцію до професора.

1. Я був на співбесіді у директора. 2. Вона була в гуртожитку у подруги. 3. Ми були в хаті у бабусі. 4. Він був на тренуванні у тренера. 5. Я був на консультації у лікаря. 6. Вони були в офісі у директора. 7. Ти був на виставі у друга. 8. Ми були в квартирі у сусідів. 9. Вона була в салоні у майстра. 10. Я був в кабінеті у стоматолога. 11. Він був в офісі у начальника. 12. Ми були в майстерні у художника. 13. Вони були на дачі у родичів. 14. Я був у квартирі у колеги. 15. Вона була на занятті у репетитора.

САМОПЕРЕВІРКА 7

1. Студент ... в аудиторію на заняття.

Яке дієслово потрібно вжити замість пропуску?

А) йде

Б) пливе

В) летить

2. *Високо в небі ... великий птах.*

Яке дієслово потрібно вжити замість пропуску?

- А) їде
- Б) біжить
- В) летить

3. *Глибоко в морі ... риби.*

Яке дієслово потрібно вжити замість пропуску?

- А) ходять
- Б) плавають
- В) бігають

4. *Ось на велосипеді ... листоноша і ... нам листи.*

Які дієслова потрібно вжити замість пропусків?

- А) йде; несе
- Б) їде; везе
- В) їздить; веде

5. *Ось ... чоловік і за руку ... сина.*

Які дієслова потрібно вжити замість пропусків?

- А) їде; несе
- Б) ходить; везе
- В) йде; веде

6. У якому реченні немає помилок?

- А) Щодня ми ходимо на заняття.
- Б) Коли я ходжу до школи, я зустрів директора.
- В) Учора я йшов до університету.

7. У якому реченні немає помилок?

- А) Завтра ми полетимо до Іспанії.
- Б) Щороку я лечу до Іспанії
- В) Коли я літав до Іспанії, у літаку я забув паспорт.

8. У якому речення є помилка?

- А) Дивись! Ось йде машина і несе пасажирів.
- Б) Як часто ви ходите до бібліотеки?
- В) Ми любимо плавати в річці.

9. У якому реченні є помилка?

- А) Тато везе на плечах сина.
- Б) Дівчина несе квіти в сумці.
- В) Вантажівка везе робочих на завод.

10. У якому реченні є помилка?

- А) Ми любимо плити на човнах.
- Б) Нам подобається їздити на велосипедах.
- В) Тато ненавидить літати на парашані.

11. У якому реченні є помилка?

- А) Чуєш звуки? Хтось ходить з коридору в аудиторію.
- Б) Я вже годину спостерігаю, як діти бігають в парку.
- В) Дивись, Антон їде до нас .

12. У якому реченні немає помилки?

- А) Учора я ходив у лікарню у лікаря.
- Б) Учора я ходив у лікарні від лікаря.
- В) Учора я ходив у лікарню до лікаря.

13. У якому реченні немає помилки?

- А) У дитинстві я часто біг на стадіоні у тренера.
- Б) У дитинстві я часто бігав на стадіоні від тренера.
- В) У дитинстві я часто бігав на стадіон до тренера.

14. У якому реченні немає помилки?

- А) Завтра я піду на консультації у лікаря.
- Б) Завтра я піду на консультацію до лікаря.
- В) Завтра я ходитиму на консультацію до лікаря.

15. У якому реченні немає помилки?

- А) Зараз Олена їде з Києва у сестри.
- Б) Зараз Олена їде у Києві до сестри.
- В) Зараз Олена їде з Києва від сестри.

16. У якому реченні немає помилки?

- А) Викладач веде студентів у музей автобусом.
- Б) Викладач несе студентів у музей автобусом.
- В) Викладач везе студентів у музей автобусом.

17. У якому реченні є помилка?

- А) Батько йде на роботу і веде з собою сина .
- Б) Батько ходить на роботу і веде з собою сина.
- В) Батько їде на роботу і везе з собою сина.

18. У якому реченні є помилка?

- А) Яна йде на день народження і несе подарунок.
- Б) Яна їде на день народження і везе подарунок.
- В) Яна ходить на день народження і веде подарунок.

19. Яка фраза є неправильною?

- А) Дивись. Дельфіни пливуть до нашого човна.
- Б) Дивись. Качки пливуть до нашого берега.
- В) Дивись. Пес бігає до нас.

20. Яка фраза є неправильною?

- А) Метелики летять в саду влітку.
- Б) Зараз над Україною не літають літаки.
- В) У Тихому океані плавають тисячі кораблів.

ДІЄСЛОВА РУХУ З ПРЕФІКСАМИ

ПІД- / ПІДІ- – ВІД- / ВІДІ-

У дієсловах руху префікси ПІД- / ПІДІ- означають наближення до об'єкта. →

ПІДХОДИТИ / ПІДЙТИ
ПІД'ЇЗДЖАТИ / ПІД'ЇХАТИ
ПІДПЛИВАТИ / ПІДПЛИСТИ
ПІДЛІТАТИ / ПІДЛІТАТИ
ПІДБИГАТИ / ПІДБИГТИ

+ до кого / до чого (родовий в.)

Олесь підійшов до дошки.

ПІДНОСИТИ / ПІДНЕСТИ
ПІДВОЗИТИ / ПІДВЕЗТИ
ПІДВОДИТИ / ПІДВЕСТИ

+ кого/що (знахідний в.) + до кого/до чого (родовий в.)

Я підвіз жінку до лікарні.

Префікси ВІД- / ВІДІ- означають:

А) віддалення від об'єкта на невелику відстань →

ВІДХОДИТИ / ВІДЙТИ
ВІД'ЇЗДЖАТИ / ВІД'ЇХАТИ
ВІДПЛИВАТИ / ВІДПЛИСТИ
ВІДЛІТАТИ / ВІДЛІТАТИ
ВІДБИГАТИ / ВІДБИГТИ

+ від кого / від чого (родовий в.)

Три від'їхала від школи.

Б) з дієсловами НОСИТИ – НЕСТИ, ВОЗИТИ – ВЕЗТИ, ВОДИТИ – ВЕСТИ – перенесення об'єкта у віддалене від виконавця місце

ВІДНОСИТИ / ВІДНЕСТИ
ВІДВОЗИТИ / ВІДВЕЗТИ
ВІДВОДИТИ / ВІДВЕСТИ

+ кого/що (Зн.в.) + до кого (Р.в.) / кому (Д.в.) + куди (Зн.в.)

Я відніс книгу до друга / другові в гуртожиток

1. Заповніть пропуски дієсловами ПІДЙТИ / ПІД'ЇХАТИ / ПІДЛІТАТИ / ПІДПЛИСТИ.

1. Я ...до будинку і подзвонив у двері.
2. Машина швидко ... до зупинки.
3. Птах раптово ...до вікна.
4. Човен повільно ... до берега.
5. Ми до школи за кілька хвилин до дзвінка.
6. Поліцейська машина ... до місця події.
7. Метелик тихо ... до квітки.
8. Рибалка ...до човна, що стояв біля причалу.
9. Я ... до вчителя, щоб спитати про наступний урок.
10. Таксі ... прямо до входу в готель.
11. Літак ... до аеропорту вчасно.
12. Дельфін ...до людей.
13. Дівчина ... до вікна і виглянула на вулицю.
14. Автобус ...до платформи номер три.
15. Орел ...до своєї здобичі.
16. Ми ... до острова на маленькому човні.
- 17.

Хлопець ... до друга і привітався. 18. Потяг ... до станції із запізненням. 19. Чайка ... до води й сіла на хвилю. 20. Я ... до каси, щоб купити квиток.

2. Заповніть пропуски дієсловами ВІДІЙТИ / ВІД'ІХАТИ / ВІДЛЕТІТИ / ВІДПЛИСТИ.

1. Я ... від вікна і сів на стілець. 2. Потяг ... від станції рівно о сьомій. 3. Човен ... від берега і попрямував у відкрите море. 4. Птах ... від дерева, злякавшись шуму. 5. Ми ... від будинку й зупинилися. 6. Автобус уже ... від зупинки, коли я підійшов. 7. Корабель ... від причалу під звуки сирени. 8. Літак ... від аеропорту із запізненням. 9. Дитина ... від мами й побігла до друзів. 10. Машина швидко ... від тротуару. 11. Катер ... від острова рано вранці. 12. Журавлі ... від поля і полетіли на південь. 13. Купивши квиток, я ... від каси. 14. Таксі ... від готелю через кілька хвилин. 15. Човен повільно ... від берега через сильний вітер. 16. Птахи ... від даху будинку. 17. Ми ... від берега й почали плавати. 18. Потяг уже ... від платформи, коли оголосили посадку. 19. Літак ... від землі й набрав висоту. 20. Вона ... від дверей і мовчки пішла.

3. Замініть речення за зразком.

Зразок: Я підійшов до подруги.

Я відійшов від подруги.

1. Я підійшов до будинку. 2. Ми під'їхали до школи на автобусі. 3. Птах підлетів до дерева. 4. Човен підплив до берега. 5. Хлопець підбіг до друга. 6. Вона підійшла до вікна. 7. Машина під'їхала до магазину. 8. Метелик підлетів до квітки. 9. Ми підпливли до острова. 10. Дитина підбігла до мами. 11. Я відійшов від викладача. 12. Вони від'їхали від будинку дуже рано. 13. Птахи відлетіли від озера. 14. Корабель відплив від порту вночі. 15. Хлопець відбіг від собаки. 16. Вона відійшла від зупинки. 17. Автобус від'їхав від зупинки із запізненням. 18. Лебеді відпливли від берега тихо й повільно. 19. Діти відбігли від майданчика. 20. Літак відлетів від міста.

4. Заповніть пропуски дієсловами: ПІДХОДИТИ – ПІДІЙТИ, ПІД'ІЖДЖАТИ - ПІД'ІХАТИ, ПІДПЛИВАТИ – ПІДПЛИСТИ, ПІДЛІТАТИ – ПІДЛЕТІТИ, ПІДБІГАТИ – ПІДБІГТИ.

1. Він ніколи не ... близько до вікна. 2. Автобус завжди ... до нашої зупинки о 8:00. 3. Вчора ми ... до школи за 10 хвилин до уроку. 4. Діти часто ... до вчителя після уроків. 5. Машина вже ... до мосту, коли почався дощ. 6. Таксі швидко ... до під'їзду. 7. Щоранку машина ... до школи в один і той самий час. 8. Учора вони ... до вокзалу за кілька хвилин. 9. Він не любить, коли хтось ... занадто близько. 10. Автобус уже ... до платформи. 11. Човен часто ... до нашого берега. 12. Рибалки ... до острова вчора ввечері. 13. Корабель завжди ... до причалу вночі. 14. Ми вже ... до причалу, коли з'явився туман. 15. Він обережно ... до буйка. 16. Птахи часто ... до годівниці взимку. 17. Гелікоптер швидко ... до майданчика. 18. Дрон ... до вікна і завис

у повітрі. 19. Ластівка вже ... до свого гнізда. 20. Літак ніколи не ... до аеропорту занадто близько.

5. Заповніть пропуски дієсловами: ВІДХОДИТИ – ВІДЙТИ, ВІД'ЇЗДЖАТИ - ВІД'ЇХАТИ, ВІДПЛИВАТИ – ВІДПЛИСТИ, ВІДЛІТАТИ – ВІДЛЕТІТИ, ВІДБІГАТИ – ВІДБІГТИ.

1. Я завжди ... від натовпу, щоб краще бачити сцену. 2. Автобус повільно ... від зупинки. 3. Вчора молоковоз ... від ферми рано вранці. 4. Дитина ніколи не ... від мами далеко. 5. Діти ... від дороги, коли побачили машину. 6. Щодня о 5.00 потяг ... від вокзалу. 7. Щоранку маршрутка ... від нашого будинку о 7:30. 8. Вони ... на велосипедах від села ще до світанку. 9. Я трохи ... від групи під час екскурсії. 10. Машина швидко ... від стоянки. 11. Корабель ... від берега у відкрите море. 12. Ми ... від острова після обіду. 13. Човен щовечора ... від причалу. 14. Рибалки вже ... від узбережжя. 15. Цей катер щодня ... від нашої станції о 10.00. 16. Птахи ... від теплих країв восени. 17. Літак ... від аеропорту із затримкою. 18. Щодня літак ... від стоянки о 10.00. 19. Дрон ... від будівлі і зник у хмарах. 20. Часто ластівка ... від гнізда вранці.

6. Заповніть пропуски дієсловами: ПРИНОСИТИ – ПРИНЕСТИ, ВІДНОСИТИ – ВІДНЕСТИ, ПРИВОЗИТИ – ПРИВЕЗТИ, ВІДВОЗИТИ – ВІДВЕЗТИ, ПРИВОДИТИ – ПРИВЕСТИ, ВІДВОДИТИ – ВІДВЕСТИ.

1. Мама щодня ... мені обід до школи. 2. Вчора вона ... мені обід раніше, ніж зазвичай. 3. Я часто ... книги з бібліотеки додому. 4. Учора я ... книгу і одразу почав її читати. 5. Він завжди ... сина до школи вчасно. 6. Вчора тато ... мене до школи сам. 7. Вона щодня ... молодшого брата додому після уроків. 8. Учора вона ... брата додому раніше через дощ. 9. Водій щодня ... пасажирів до міста. 10. Вчора автобус ... людей до центру за 20 хвилин. 11. Я іноді ... речі в майстерню. 12. Учора я ... старий велосипед майстрові. 13. Він ... документи в офіс. 14. Вчора він ... документи особисто начальнику. 15. Ми щодня ... продукти додому з магазину. 16. Учора мама ... продукти з ринку на машині. 17. Я завжди ... друзів у школу, коли їду на машині з мамою. 18. Вчора я ... друга машиною в школу, бо він запізнювався. 19. Водій регулярно ... дітей у табір влітку. 20. Вчора автобус ... дітей у табір за містом.

7. З поданих слів складіть речення.

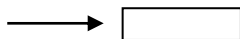
1. Хлопець / підвезти / хвора жінка / поліклініка. 2. Батько / віднести / готовий проєкт / начальник / кабінет. 3. Я / принести / книга / бібліотека. 4. Учень / віднести / зошит / учитель / стіл. 5. Водій / привезти / туристи / готель. 6. Ми / відвезти / бабуся / село. 7. Старший брат / привести / сестра / школа. 8. Мати / відвести / дитина / дитячий садок. 9. Я / принести / квіти / мама. 10. Кур'єр / віднести / посилка / клієнт. 11. Вони / привезти / меблі / нова квартира. 12. Таксист / відвезти / пасажир / вокзал. 13. Учитель /

привести / учні / музей. 14. Дідусь / відвести / онук / парк. 15. Друг / принести / торт / свято.

ДІ-/ДО-

Префікс ДІ- / ДО- у дієсловах руху означає досягнення кінцевої точки.

Порівняйте:

Хлопчик підбіг до мами.

Хлопчик **підбіг** до мами (акцент на наближенні)

Хлопчик добіг до фінішу.

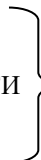

Хлопчик **добіг** до фінішу (акцент на результаті руху / на досягненні кінцевого пункту)

Нарешті я доплив до берега

ДОХОДИТИ / ДІЙТИ
ДОЇДЖАТИ / ДОЇХАТИ
ДОПЛИВАТИ / ДОПЛИСТИ
ДОЛІТАТИ / ДОЛІТІТИ
ДОБІГАТИ / ДОБІГТИ

Нарешті чоловік доплив до берега

ДОНОСИТИ / ДОНЕСТИ
ДОВОЗИТИ / ДОВЕЗТИ
ДОВОДИТИ / ДОВЕСТИ

} + кого/що (зн. в.) + до кого / до чого (род. в.)

Нарешті ми донесли валізу до машини

1. Заповніть пропуски дієсловами **ДОХОДИТИ – ДІЙТИ, ДОЇДЖАТИ – ДОЇХАТИ, ДОПЛИВАТИ – ДОПЛИСТИ, ДОЛІТАТИ – ДОЛІТІТИ, ДОБІГАТИ – ДОБІГТИ**

1. Я не люблю швидко ходити, тому я завжди ... до гуртожитку пізніше моїх друзів. 2. Ти впевнений, що на цій машині ... завтра до села? 3. Спортсмен ледь ... до фінішу, бо був дуже втомлений. 4. Я сподіваюся, що ми ... до Львова без пригод. 5. Маленька пташка нарешті ... до свого гнізда на високому дереві. 6. Не зважаючи на великі затори, учора ми ... до театру вчасно. 7. Спортсмен щодня тренується, щоб швидше ... до протилежного берега. 8. Попри сильний дощ, ми вчора все ж таки ... до театру вчасно. 9. Цей трамвай такий старий. Я сумніваюся, що він ... до залізничного вокзалу? 10. Діти так швидко ... до майданчика, що батьки не встигли їх наздогнати. 11. Літак має ... до Токію за десять годин. 12. Вона була настільки знесилена, що ледь ... до ліжка. 13. Зранку в центрі багато аварій, затори. Коли ж ви зазвичай ... до роботи? 14. Хлопчик ... до мами останній, бо дорогою

зупинився подивитися на квіти. 15. Хоча хвили були високими, рятувальник ... до потерпілого.

<i>Я підійшов до машини, відкрив двері, сів і поїхав.</i>	<i>Не зважаючи на біль у нозі, я дійшов до машини, сів і поїхав у лікарню.</i>
акцент на наближенні	акцент на результаті, на досягненні кінцевої точки, часто з вказівкою на те, що подоланий певний шлях / перешкоди

Заповніть пропуски дієсловами: ПІДХОДИТИ – ПІДЙТИ, ПІД'ЇЗДЖАТИ – ПІД'ЇХАТИ, ПІДБІГАТИ – ПІДБІГТИ, ДОХОДИТИ – ДІЙТИ, ДОЇЗДЖАТИ – ДОЇХАТИ, ДОБІГАТИ – ДОБІГТИ.

1. Я часто ... до вікна, щоб подивитися на вулицю. 2. Попри зливу та вітер ми ... до міста. 3. Автобус ... до зупинки, і пасажери вийшли. 4. У мене було мало бензину, але я все ж таки ...до заправки. 5. Долаючи втому та знесилення, спортсмен ... до фінішу. 6. Діти ... до мами та обійняли її. 7. Проїхавши багато кілометрів, ми нарешті ... до вершини гори. 8. Щодня я ... до університету за пів години до заняття, не зважаючи на те, що в цей час на дорозі багато машин. 9. Кіт ... до мене і почав тертися об мої ноги. 10. Вона завжди ... до вчителя, коли не розуміє якесь правило. 11. Він ... до дверей і постукав. 12. Уся кімната була в диму, але ми ... до дверей та покликали на допомогу. 13. Поїзд уже ... до станції Київ. 14. Після кількох вимушених зупинок потяг нарешті ... до Одеси, хоча з великим запізненням. 15. Олесь ... до Катерини та подарував квіти. 16. Ми повільно ... до парку. 17. Була сильна спека, ми втомилися і хотіли пити, але ми все ж таки ... до парку. 18. Ця машина занадто стара. Я дуже сумніваюся, що вона ... до місця призначення. 19. Тенісист ... до м'яча, схопив його й підкинув вгору. 20. Ми довго блукали містом і нарешті ... до банку.

ЗА- – ВИ-

Префікс **ЗА-** означає:

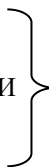
А) у неперехідних дієсловах руху – відхилення від основного шляху для короткотривалого (швидкого) відвідування когось / чогось

По дорозі додому я зайшов в аптеку.

ЗАХОДИТИ / ЗАЙТИ
ЗАЇЗДЖАТИ / ЗАЇХАТИ
ЗАПЛИВАТИ / ЗАПЛИСТИ
ЗАЛІТАТИ / ЗАЛІТАТИ
ЗАБІГАТИ / ЗАБІГТИ

+ куди (знахідний в.) + до кого (родовий в.)

Іван зайшов у гуртожиток до друга.

Б) переміщення за об'єкт / за межу

Хлопець заплив за буйки.

ЗАХОДИТИ / ЗАЙТИ
ЗАЇЖДЖАТИ / ЗАЇХАТИ
ЗАПЛИВАТИ / ЗАПЛИСТИ
ЗАЛІТАТИ / ЗАЛІТАТИ
ЗАБІГАТИ / ЗАБІГТИ

+ куди: за кого за що (знахідний в.)

М'яч залетів за тенісний корт

В) з дієсловами НОСИТИ – НЕСТИ, ВОЗИТИ – ВЕЗТИ, ВОДИТИ – ВЕСТИ – переміщення об'єкта всередину чогось

Робітники занесли шафу в кімнату.

ЗАНОСИТИ / ЗАНЕСТИ
ЗАВОЗИТИ / ЗАВЕЗТИ
ЗАВОДИТИ / ЗАВЕСТИ

+ кого/що (зн. в.) + до кого (род. в.) + куди (зн. в.)

Ми занесли диван до бабусі в кімнату.

Префікс ВИ- у дієсловах руху означає:

А) переміщення зсередини чогось назовні

Я вийшов з магазину.

ВИХОДИТИ / ВИЙТИ
ВИЇЖДЖАТИ / ВИЇХАТИ
ВИПЛИВАТИ / ВИПЛИСТИ
ВИЛІТАТИ / ВИЛІТАТИ
ВИБІГАТИ / ВИБІГТИ

+ звідки (родовий в.) + від кого (родовий в.)

Іван вийшов з гуртожитку від друга.

Б) перетин межі між двома просторами

Робітники винесли диван з кімнати в коридор.

ВИНОСИТИ / ВИНЕСТИ
ВИВОЗИТИ / ВИВЕЗТИ
ВИВОДИТИ / ВИВЕСТИ

кого/що (зн. в.) + звідки (род. в.) + куди (зн. в.)

Ми винесли диван з кімнати в коридор.

В) точку відправлення

Літак вилетів з Одеси.

ВИХОДИТИ / ВИЙТИ
ВИЇЖДЖАТИ / ВИЇХАТИ
ВИПЛИВАТИ / ВИПЛИСТИ
ВИЛІТАТИ / ВИЛІТАТИ
ВИБІГАТИ / ВИБІГТИ

+ звідки (родовий відмінок)

Машина виїхала з гаража.

1. Заповніть пропуски дієсловами ЗАЙТИ / ЗАЇХАТИ / ЗАЛІТАТИ / ЗАПЛИСТИ.

1. Коли я йшов додому, я згадав, що треба купити молоко, і вирішив ... у магазин 2. Якщо в тебе є вільний час, ми можемо ... в кафе і випити каву. 3. Водій таксі погодився ... у двір, щоб висадити пасажера. 4. Дивись! Ось книжка, яку ти давно шукав. Давай ... у книгарню і купимо її. 5. Пташка випадково ... у відкрите вікно. 6. Коли я буду у Києві, я можу одного дня ...

до вас у гості. 7. Машина мого брата зламалась, і він мусив .... на станцію ремонту. 8. Якщо б я мав час, я ... би до тебе ввечері. 9. Дорога була перекрита, тому автобус ... в якийсь перевулок, щоб зачекати. 10. Метелик ... у кімнату й сів на квітку. 11. Рибалки наважилися ... за буйки. 12. Я хочу ... в офіс перед зустріччю. 13. Він пообіцяв ... до нас після роботи. 14. Качка ... за огорожу на озері. 15. Я відчуваю, що в мене температура. Давай по дорозі ... в аптеку. 16. Спортсмен під час тренування випадково забіг ... за лінію. 17. Горобець ... у сарай. 18. Якщо буде можливість, то я ... до старих друзів завтра. 19. Діти боялися ... за буйки. 20. М'яч ... за сітку.

2. Заповніть пропуски дієсловами ВИЙТИ / ВИЇХАТИ / ВИЛЕТІТИ / ВИПЛИСТИ.

1. Я вирішив ... з дому раніше, щоб не запізнитися. 2. Потяг має ... з Одеси о восьмій ранку. 3. Птах раптово ... з гнізда. 4. Плавець зміг ... з виру самостійно. 5. Нам потрібно ... з офісу до шостої години. 6. Автобус вже ... з гаража. 7. Літак має ... з Києва за розкладом. 8. Дельфін несподівано ... з глибини океану на поверхню. 9. Вони вирішили ... з кімнати тихо, щоб нікого не розбудити. 10. Машина не могла ... з вузького двору. 11. Пташка вперше ... з гнізда. 12. Рятувальник допоміг дитині ... з течії річки на берег. 13. Я планую ... з роботи трохи раніше. 14. Водій не встиг ... з парковки вчасно. 15. Літак не зміг ... з Лондона через погану погоду. 16. Риба швидко ... на поверхню води. 17. Гості ... з будинку, щоб подихати свіжим повітрям. 18. Ми хочемо ... з міста на машині на тиждень. 19. Ластівка тихо ... зі свого гнізда. 20. Дитина несподівано ... з кімнати.

3. Замініть речення за зразком.

Зразок: Я зайшов у бібліотеку.

Я вийшов з бібліотеки.

1. Я зайшов у кімнату до сестри. 2. Ми заїхали у двір. 3. Пташка залетіла у вікно. 4. Хлопець забіг у магазин. 5. Плавець заплив у затоку. 6. Вона зайшла в кабінет до викладача. 7. Машина заїхала в гараж. 8. Метелик залетів у будинок. 9. Дитина забігла у клас. 10. Човен заплив у бухту. 11. Я зайшов у кабінет до лікаря. 12. Водій заїхав у тунель. 13. Горобець залетів у сарай. 14. Пес забіг у їдальню. 15. Риба запливла у сітку. 16. Учні зайшли в школу. 17. Машина заїхала на станцію до майстра. 18. Бджола залетіла в кімнату. 19. Спортсмен забіг у зал. 20. Діти забігли в офіс до тренера.

4. Заповніть пропуски дієсловами: ЗАХОДИТИ – ЗАЙТИ, ЗАЇЖДЖАТИ - ЗАЇХАТИ, ЗАПЛИВАТИ – ЗАПЛИСТИ, ЗАЛІТАТИ – ЗАЛЕТІТИ, ЗАБІГАТИ – ЗАБІГТИ.

1. Щоранку дорогою на роботу я ... в кав'ярню. 2. Вчора ввечері ми вирішили ... до друзів, щоб обговорити плани на вихідні. 3. Коли будеш їхати з міста, не забудь ... на заправку. 4. Ми часто ... до бабусі в село, коли маємо вільний час. 5. Спортсмен ... за буйки, і рятувальники зробили йому зауваження. 6. Човен повільно ... у вузьку затоку, де було дуже тихо. 7.

Маленька пташка випадково ... через відчинене вікно до кімнати. 8. Літаки часто ... у цю зону для розвороту перед посадкою. 9. Діти на хвилинку ... у двір, щоб забрати м'яч. 10. Будь ласка, ... в аптеку після школи, купи вітаміни. 11. Машина вже ... за будівлю, і ми не могли її бачити. 12. Вибачте, я на хвилинку ... до вас, щоб підписати документи? 13. Вантажівка завжди повинна ...у двір через задні ворота. 14. Вони часто ... в кафе перед заняттями. 15. Минулого літа ми ... в Одесу лише на один день. 15. Люди іноді ... далеко за буйки, не зважаючи на небезпеку. 16. Не треба... так далеко в море, якщо ти погано плаваєш. 17. Раптово у кімнату ... великий барвистий метелик. 18. Футбольний м'яч ... прямо у вікно сусіднього будинку. 19. Перед тренуванням я завжди ... додому, щоб переодягнутися. 20. Пес весело ... у воду, побачивши свою іграшку.

5. Заповніть пропуски дієсловами: ВИХОДИТИ – ВИЙТИ, ВИЇЇЖДАТИ - ВИЇХАТИ, ВИПЛИВАТИ – ВИПЛИСТИ, ВИЛІТАТИ – ВИЛЕТІТИ, ВИБІГАТИ – ВИБІГТИ.

1. Коли я ... з дому, я завжди перевіряю, чи вимкнене світло. 2. Будь ласка, зачекайте хвилинку, директор скоро має ... з кабінету. 3. Поїзд регулярно... з вокзалу рівно о дев'ятій годині вечора. 4. Ми зазвичай ... за місто в п'ятницю, щоб уникнути заторів. 5. Величезний кит несподівано ... на поверхню океану. 6. Ми завжди ... з аудиторії на перерві. 7. Горобці часто ... зі своєї стріхи, коли бачать зерно. 8. Наш літак сьогодні ... із запізненням через погані погодні умови. 9. Діти весело ... зі школи на подвір'я, як тільки пролунав дзвоник. 10. Кожен ранок спортсмен ... з гуртожитку на стадіон для розминки. 11. Щодня ми ... з гуртожитку о 7.20 ранку, щоб не запізнюватися на заняття. 12. Ви ... з метро чи ще їдете? 13. Автомобіль ... з головної дороги і поїхав полем. 14. Наступного тижня ми ... з готелю і переїжджаємо до друзів. 15. Човен повільно ... з туману, і ми нарешті побачили берег. 16. Маленькі каченята вперше ... з гнізда за мамою. 17. Бджоли ... з вулика на пошуки першого весняного нектару. 18. З вікна раптом ... папірець і впав прямо в калюжу. 19. Собака ... з будки назустріч господареві, голосно гавкаючи від радості. 20. Перед тим як ... з гримерки на сцену, актор дуже хвилювався.

6. Заповніть пропуски дієсловами: ЗАНОСИТИ – ЗАНЕСТИ, ВІНОСИТИ – ВІНЕСТИ, ЗАВОЗИТИ – ЗАВЕЗТИ, ВИВОЗИТИ – ВИВЕЗТИ, ЗАВОДИТИ – ЗАВЕСТИ, ВИВОДИТИ – ВИВЕСТИ.

1. Кур'єр обіцяв ... замовлення у квартиру через годину. 2. Щоразу, коли йде дощ, ми ... садові меблі в дім. 3. Допоможи мені, будь ласка, ... це старе крісло з квартири на смітник. 4. Студенти почали ... експонати з аудиторії після завершення виставки. 5. Вантажівка зазвичай ... свіжі продукти в цей магазин рано-вранці. 6. Учора ввечері тато ... доньку зі школи в театр. 7. Будівельне сміття потрібно ... за межі міста на спеціальний полігон. 8. Завод щомісяця ... свою продукцію на експорт у десять країн. 9. Батько щодня ... дитину в дитячий садок перед роботою. 10. Не забудь ...

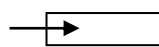
собаку в дім, бо на вулиці починається гроза. 11. Вчителька почала ... дітей з класу в коридор. 12. Тренер допоміг лікареві ... травмованого гравця з поля в машину швидкої допомоги. 13. Хлопчик допоміг бабусі ... важкі сумки в під'їзд. 14. Коли ми переїжджали, друзі допомогли нам ...речі з п'ятого поверху. 15. На склад щойно ... нову побутову техніку. 16. Чи зможеш ти ... старі книги з квартири на дачу? 17. Фермери щоосені ... зерно на елеватор для зберігання. 18. Поліція ... людей із небезпечної зони під час пожежі. 19. Ти вже ... у гараж? 20. Щовечора я ... пса з будинку в парк.

7. З поданих слів складіть речення.

1. Хлопець / завезти / цуценя / ветеринарна лікарня. 2. Ми / винести / шафа / кімната. 3. Дитина / забігти / кімната / мама. 4. Футболісти / вийти / стадіон. 5. Я / зайти / кабінет / директора. 6. Тренер / завести / діти / гардероб. 7. Автобус / виїхати / станція / Одеса / вчасно. 8. Щодня / викладач / заходити / аудиторія / вчасно. 9. Олена / занести / кіт / вулиця / квартира. 10. Ми / вийти / автобус . 11. Раптом / автобус / зупинитися / пасажирів / вийти. 12. Олег / забігти / межу. 13. Човен / впливти / середина / річка. 14. Літак / завжди / вилітати / Харків / вранці. 15. Несподівано / пташеня / вилетіти / гніздо.

В-

Префікс **В-** у дієсловах руху позначає рух всередину з невеликої відстані, перехід з одного простору в інший

ВХОДИТИ / ВВІЙТИ
В'ЇЗДЖАТИ / В'ЇХАТИ
ВЛІТАТИ / ВЛЕТІТИ
ВБІГАТИ / ВБІГТИ

+ куди (зн. в.) + до кого (род.в.)

Хлопчик увійшов у клас до однокласників.

ВНОСИТИ / ВНЕСТИ
ВВОЗИТИ / ВВЕЗТИ
ВВОДИТИ / ВВЕСТИ

+ що (зн. в.) + звідки (р.в.) + куди (зн. в.)

Том ввіз продукти з Румунії в Україну.

1. Заповніть пропуски дієсловами **ВХОДИТИ – ВВІЙТИ, В'ЇЗДЖАТИ – В'ЇХАТИ, ВЛІТАТИ – ВЛЕТІТИ, ВБІГАТИ – ВБІГТИ**

1. Щоразу, коли я ... до мого старого будинку, відчуваю дивну атмосферу. 2. Автобус повільно ... на територію автостанції. 3. Маленький горобчик випадково ... через відчинене вікно у кімнату. 4. Обурений хлопець стрімко ... до зали, не чекаючи на дозвіл. 5. Учитель ... у клас, і учні відразу замовкли. 6. Щоб ... у цей вузький двір, водієві потрібно докласти зусиль. 7. Велика муха ... у кімнату. 8. Пес радісно ... на подвір'я, побачивши господаря. 9. Пацієнт не ... у кабінет лікаря без попереднього запису. 10.

Щоразу, коли літак ... в зону турбулентності, я починаю хвилюватися. 11. Ластівка ... у своє гніздо перед зливою. 12. Олена, важко дихаючи, ... у кімнату. 13. Нам дозволили ... на територію парку лише після пред'явлення перепустки. 14. Метелик ... у кімнату і сів на квітку у вазі. 15. Студент ... в аудиторію і сів за стіл. 16. Наречені завжди ... у святкову залу під урочисту музику. 17. Поліцейська машина швидко ... у вузький провулок. 18. Кажан ...у кімнату вночі та налякав кота. 19. Дитина ... до кухні, щоб похвалитися своїм малюнком. 20. Щоразу, коли дорослі ... у кімнату, діти замовкають.

ЗВЕРНІМО УВАГУ

<i>На шляху в офіс я зайшов у кафе, щоб випити каву.</i>	<i>Викладач ввійшов у клас і почав урок.</i>
акцент на тимчасовості, відхиленні від основного шляху	акцент на переміщенні всередину

Заповніть пропуски дієсловами ЗАХОДИТИ – ЗАЙТИ, ЗАЇЖДЖАТИ – ЗАЇХАТИ, ВХОДИТИ – ВВІЙТИ, В'ЇЖДЖАТИ – В'ЇХАТИ.

1. Коли викладач ... в аудиторію, студенти привіталися. 2. Давай по дорозі в гуртожиток ... в магазин і купимо продукти. 3. Діти ... в магазин, коли йшли до школи, тому що почався дощ. 4. Учні підіймаються, коли директор ... у клас. 5. Чуєш, як стало тихо. Мабуть, декан ... в кабінет. 6. Олена згадала, що вдома немає молока, і ... в кіоск, щоб купити. 7. У мене нежить, мені треба ... в аптеку за ліками. 8. Зупинись, будь ласка, біля мого офісу, мені треба ... і взяти папку з документами. 9. Лише після того, як автобус зупиняється, пасажир ... 10. Двері гаража відчинилися, і автомобіль ... 11. Щодня по дорозі додому я ... в бібліотеку і міняю книжки. 12. Професор ... у кабінет, екзамен почався. 13. Під час уроку секретар ... в аудиторію, щоб зробити оголошення. 14. Вам терміново треба ... до декана. 15. Викладач не дозволяє нам ... в клас, якщо ми запізнилися більше, ніж на 20 хвилин.

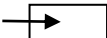
ЗВЕРНІМО УВАГУ

<i>Я щодня завожу сина в школу.</i>	<i>Я вніс дані експерименту в таблицю.</i>
Акцент на тому, що дія є додатковою і вимагає відхиленні від основного шляху Після дієслів можна вживати іменники на позначення істот і неістот.	Акцент на переміщенні всередину, перетин просторів Після дієслів вживаються переважно іменники на позначення неістот. ВНОСИТИ – ВНЕСТИ (лінійний рух усередину) ВВОДИТИ – ВВЕСТИ (поміщати в систему) ВВОЗИТИ – ВВЕЗТИ (доставляти всередину країни)

Заповніть пропуски дієсловами ЗАНОСИТИ – ЗАНЕСТИ, ВНОСИТИ – ВНЕСТИ, ЗАВОДИТИ – ЗАВЕСТИ, ВВОДИТИ – ВВЕСТИ, ЗАВОЗИТИ – ЗАВЕЗТИ, ВВОЗИТИ - ВВЕЗТИ.

1. Допоможи мені ... коробки в квартиру, коли будеш проходити повз.
2. Нам довелося ... зміни у наш план.
3. Завтра мені треба ... вранці доньку до школи.
4. Коли студент зробив обчислення, він ... результати в діаграму.
5. Уряд ... нові податкові пільги для бізнесу.
6. Ми вирішили по дорозі на роботу ... дитину в дитячий садок.
7. Митники контролюють тих, хто ... заборонені товари.
8. Не забудь ... хліб бабусі.
8. Професор порадив ... результати тестування в статтю.
9. Ми мусимо запізнитися на заняття, бо нам треба ... мою молодшу сестру додому.
10. Олена знає, що заборонено ... зброю у будь-яку країну.
11. Ця машина щоранку ... продукти до всіх магазинів району.
12. Цю техніку заборонено ... на територію країни без відповідних сертифікатів.
13. Я буду поруч, я можу ... тобі ключі від офісу ввечері.
14. Редактор попросив мене ... правки в статтю.
15. Щоб карта стала активною, вам треба ... пін-код.
16. Директор сказав, що з понеділка вони ... нову систему пропусків.
17. Будь ласка, ... мене на залізничний вокзал, якщо тобі по дорозі.
18. Багато підприємців ... якісні запчастини з Європи.
19. Ви можете ... книгу, коли у вас буде час.
20. Щоб почати користуватися телефоном, вам треба ... 50% його вартості.

ПРИ-

Префікс **ПРИ-** означає прибуття, завершення руху і досягнення місця призначення

ПРИХОДИТИ / ПРИЙТИ
ПРИЇДЖАТИ / ПРИЇХАТИ
ПРИЛІТАТИ / ПРИЛЕТІТИ
ПРИПЛИВАТИ / ПРИПЛИСТИ
ПРИБІГАТИ / ПРИБІГТИ

} + куди (р. в. / зн. в.) + до кого (род. в.)
↑ ↑ ↑

Хлопець прийшов до школи (в школу) до брата.

ПРИНОСИТИ / ПРИНЕСТИ
ПРИВОЗИТИ / ПРИВЕЗТИ
ПРИВОДИТИ / ПРИВЕСТИ

} + що (зн. в.) + звідки (р. в.) + куди (зн. в.)
↑ ↑ ↑

Жінка принесла kota з офісу в гуртожиток.

1. Заповніть пропуски дієсловами ПРИХОДИТИ – ПРИЙТИ, ПРИЇДЖАТИ – ПРИЇХАТИ, ПРИЛІТАТИ – ПРИЛЕТІТИ, ПРИПЛИВАТИ – ПРИПЛИСТИ, ПРИБІГАТИ – ПРИБІГТИ.

1. Щодня він ... до школи о восьмій годині.
2. Учора вона ... на зустріч раніше за всіх.
3. Ми часто ... в село до бабусі на вихідні.
4. Завтра вони ... до Києва потягом.
5. Літаки регулярно ... в аеропорт цього міста.
6. Минулого тижня літак ... із запізненням.
7. Кораблі рідко ... до цього порту взимку.
8. Учора корабель ... пізно ввечері.
9. Діти швидко ... на подвір'я, коли почули музику.
10. Щоранку він ... на роботу пішки.
11. Коли ти ... до мене в гості?
12. Вона часто ... додому дуже втомлена.
13. Ми ... до Одеси минулого літа.

14. Поїзди зазвичай ...за розкладом. 15. Птахи ... з теплих країв навесні. 16. Нарешті літак ..., і пасажери зітхнули з полегшенням. 17. Спортсмен ... до фінішу першим. 18. Вони ... до річки й одразу стрибнули у воду. 19. Коли корабель ... до берега, почалася висадка. 20. Гості ... дуже пізно, коли всі вже чекали.

2. Заповніть пропуски дієсловами ПРИНОСИТИ – ПРИНЕСТИ, ПРИВОДИТИ – ПРИВЕТИ, ПРИВОЗИТИ – ПРИВЕЗТИ.

1. Щодня він ... каву на роботу. 2. Учора вона ... мені цікаву книгу. 3. Мама завжди ... дітям солодощі. 4. Завтра я ... тобі документи. 5. Він часто ... друзів до себе додому. 6. Учитель ... учнів до музею минулого тижня. 7. Батько інколи ... мене на тренування. 8. Учора він ... сестру до лікаря. 9. Вони регулярно ... товари з-за кордону. 10. Минулого місяця фірма ... нове обладнання. 11. Будь ласка, ... мені води. 12. Хто ... цей пакет учора? 13. Він завжди ... нових людей у нашу компанію. 14. Екскурсивод ... туристів до старовинного замку. 15. Ми часто ... фрукти з села. 16. Минулого літа вони ... багато сувенірів з Америки. 17. Вона завжди ... мені книги з бібліотеки. 18. Хто ... тебе сьогодні на роботу? 19. Я ... тобі подарунок із подарожі. 20. Водій ... пасажирів до готелю вчасно.

3. Побудуйте речення за моделлю

Хто?	Що зробив?	Кого? Що?	Кому?	Звідки?	Коли?
Я	принести	книга	сестра	бібліотека	вчора
Діти	привезти	кубок	тренер	чемпіонат	червень
Оля	привезти	квіти	директорка	магазин	вранці
Мама	принести	торт	діти	пекарня	завтра
Ми	привезти	шоколад	викладач	Стамбул	вчора
Хлопець	привести	цуценя	подруга	вулиця	вчора
Дідусь	принести	медична картка	лікар	приймальня	2 хвилини тому
Вони	привезти	квитки	друзі	каса	завтра
Я	принести	зошит	викладачка	кімната	завтра
Ти	привезти	продукти	бабуся	ринок	завтра

Оберіть потрібне дієслово в реченнях.

ПІД- підходити – підійти під'їжджати – під'їхати	ЗА- заходити – зайти заїжджати – заїхати	ДІ-/ ДО- доходити – дійти доїжджати – доїхати	ПРИ- приходити – прийти приїжджати – приїхати
наближення	відвідування когось / чогось, відхилившись від основного шляху	досягнення мети руху, подолавши перепони	прибуття

1. Він (підійшов / зайшов / прийшов) до викладача і привітався. 2. Ми їхали цілий день і нарешті (під'їхали / заїхали / доїхали) до міста пізно ввечері. 3. Вона (підходить / заходить / приходить) у парк годувати пташок щодня. 4. Таксі (під'їхало / заїхало / доїхало) прямо до будинку. 5. Друзі (підійшли / зайшли / прийшли) до нас в готі без попередження. 6. Я (підійшов / зайшов / прийшов) до вікна і подивився надвір. 7. Ми (під'їхали / заїхали / приїхали) до супермаркету по дорозі. 8. Він (підходить / заходить / доходить) до мене щодня після уроків. 9. Велосипедист вибився з сил, але все ж таки (заїхав / приїхав / доїхав) до фінішу. 10. Вони (підійшли / зайшли / прийшли) у кімнату без стуку. 11. Я (підійду / зайду / дійду) до тебе завтра ввечері. 12. Ми (під'їдемо / заїдемо / доїдемо) до тебе по дорозі з роботи. 13. Він (підійшов / зайшов / прийшов / дійшов) до дверей і постукав. 14. Гості (під'їхали / заїхали / приїхали / доїхали) на свято вчасно. 15. Вона (підходить / заходить / приходить / доходить) у кафе після занять. 16. Таксі (під'їде / заїде / доїде) через 5 хвилин. 17. Після тривалих пошуків ми (зайшли / прийшли / дійшли) до музею, але він був зачинений. 18. Вони (заїхали / приїхали / доїхали) до готелю і відразу заселилися. 19. Я (підійшов / зайшов / прийшов / дійшов) до нього ближче, щоб почути. 20. Він (підходить / заходить / приходить / доходить) до офісу раніше за всіх.

5. Заповніть речення дієсловами: ПІДХОДИТИ – ПІДІЙТИ, ЗАХОДИТИ – ЗАЙТИ, ПРИХОДИТИ – ПРИЙТИ

1. Я повільно ... до будинку і зупинився біля дверей. 2. Він раптово ... у кімнату і всіх здивував. 3. Ми завжди вчасно ... на зустріч. 4. Я ... до будинку й відчинив двері. 5. Друзі часто ... до нас у гості. 6. Ірина ... у під'їзд, тому що був дощ. 7. Вона ... до вчителя і поставила запитання. 8. Гості вже ... і чекають на господаря. 9. По дорозі ми ... до магазину за водою. 10. Петро ... на урок із запізненням. 11. Я ... до столу й узяв книгу. 12. Вони несподівано ... до нас увечері. 13. Марина ... до воріт в почала шукати ключ. 14. Ми ... у кафе випити кави. 15. Тетяна ... на заняття рано-вранці. 16. Учень ... до карти і почав відповідати. 17. Водій ... до машини і відкрив двері. 18. Гості ... дуже пізно, коли всі вже сиділи за столом. 19. Я ... до тебе після роботи. 20. Олена ... на концерт за 15 хвилин до початку.

ПО-

Префікс **ПО-** у дієсловах, що позначають рух в одному напрямку, означає початок руху: *Водій натиснув на газ, і машина поїхала. Спортсмен піднявся і побіг вперед.*

ПІТИ
ПОЇХАТИ
ПОЛЕТІТИ
ПОПЛИСТИ
ПОБІГТИ

+

куди (р. в. / зн. в.) + до кого (род.в.)

Я поїхав до школи (в школу) до брата

ПОНЕСТИ
ПОВЕЗТИ
ПОВЕСТИ

+ що (зн. в.) + звідки (р.в.) + куди (зн. в.)

Чоловік поніс коробку з офісу в гуртожиток.

1. Заповніть пропуски дієсловами **ПІТИ, ПОЇХАТИ, ПОЛЕТІТИ, ПОПЛИСТИ, ПОБІГТИ.**

1. Туристи сіли в автобус і ... на екскурсію до Львова. 2. Ми вийшли з офісу і ... до парку пішки. 3. Почувши звук сирени, усі люди швидко ... на вихід. 4. Пташка побачила кота, злякалася і швидко ... у небо. 5. Човен відштовхнувся від берега і ... за течією річки. 6. Батько сів у таксі та ... на роботу. 7. Капітан дав команду, і корабель ... з порту. 8. Пасажири пристебнулися, і літак ... в небо. 9. Маленьке каченя спустилося на воду і весело ... до своєї мами. 10. Собака побачив кістку і стрімголов ... до неї. 11. Я закінчив роботу, вимкнув світло в кабінеті й ... в спальню. 12. Студенти сіли в трамвай і ... в музей. 13. Літак здійснив дозаправку в аеропорту Туреччини і ... далі. 14. Метелик посидів на квітці, а потім ... далі, до іншого куща. 15. Побачивши, що автобус уже на зупинці, студент швидко... до нього. 16. Пляшка з листом всередині впала у воду і ... далеко в океан. 17. Після занять ми всі разом ... до бібліотеки. 18. Космонавти готуються до того, що незабаром вони ... на Марс. 19. Дитина побачила маму, яка прийшла з роботи, і щасливо ... їй назустріч. 20. Яхта підняла вітрила і впевнено ... по хвилях у відкрите море.

2. Заповніть пропуски дієсловами **ПОНЕСТИ, ПОВЕЗТИ, ПОВЕСТИ.**

1. Мама взяла дитину на руки і ... її до дитячої кімнати. 2. Вранці батько ... сина до школи на автомобілі. 3. Екскурсовод ... туристів до головного входу музею. 4. Я ... пакети з магазину додому, бо я живу поряд. 5. Завтра ми ... бабусю до лікаря машиною, щоб вона не їхала автобусом. 6. Вчителька ... дітей на шкільне подвір'я. 7. Кур'єр взяв посылку на пошті і ... її за адресою. 8. Господар ... собаку на прогулянку до парку. 9. Ми ... старі меблі на дачу, бо вони вже не потрібні в міській квартирі. 10. Студент ... роботу на перевірку до свого викладача. 11. Подруга ... мене в найкращий ресторан міста. 12. Олена знайшла пораненого кота, взяла на руки і ... до

лікарні. 13. Робітники завантажили товар у машину та ... його в магазин. 14. Старший брат .. меншого до лісу, щоб показати, де ростуть гриби. 15. Я кинув документи на заднє сидіння машини і ... їх в офіс на підпис.

Машина повернула ліворуч і поїхала *по полю*

описуємо стан поверхні (по поверхні поля)
давальний відмінок

Машина повернула ліворуч і поїхала *полем*

описуємо маршрут
орудний відмінок

3. Оберіть правильну форму іменника.

1. Дітям зняли босоніжки та побігли босоніж (по траві / травою). 2. Щоб не їхати зайві кілометри, ми повернули ліворуч і поїхали (по полю / полем). 3. Ми пішли (по піску / піском), хоча ноги провалювалися, і кросівки наповнювалися сміттям. 4. Щоб відчувати запах моря, туристи пішли до готелю (по берегу / берегом). 5. Машина повільно поїхала (по ґрунтовій дорозі / ґрунтовою дорогою), яка після зливи була розмита. 6. Ми вирішили поїхати (по ґрунтовій дорозі / ґрунтовою дорогою), бо на головній трасі зараз затори. 7. Хлопці пішли (по болоту / болотом), хоча було дуже важко просуватися вперед. 8. Щоб вороги не знайшли наш табір, ми повели їх (по болоту / болотом). 9. Дитина весело побігла (по калюжах / калюжами). 10. Скрізь була вода, не було можливості піти іншим шляхом, тому ми пішли (по калюжах / калюжами). 11. Оля босоніж пішла (по камінню / камінням), хоча розуміла, що вона може поранити ноги. 12. Щоб скоротити шлях, ми поїхали (по лісу / лісом). 13. Діти обережно пішли (по льоду / льодом), але було слизько, вони ледве втримувалися на ногах. 14. Ми вирішили змінити маршрут і поїхали (по селі / селом). 15. Я пішов (по снігу / снігом), відчуваючи, як він хрумтить під ногами.

У деяких випадках дієслова, що позначають рух в одному напрямку, з префіксом ПО- можуть утворювати смислову протилежність до дієслів руху з префіксом ПРИ- (це пов'язано з напрямком руху, який передають ці префікси: ПРИ- рух до місця; ПО- рух з місця).

Чоловік *прийшов* в офіс.

Чоловік *прибув* в офіс.

Чоловік пішов з офісу.

Чоловік залишив офіс.

4. Змініть речення за зразком.

Зразок: Жінка приїхала в лікарню.

Жінка поїхала з лікарні.

1. Діти прийшли на урок.
2. Лікар прийшов в операційну.
3. Директор прийшов в офіс.
4. Ми прийшли на консультацію.
5. Мама прийшла на ринок.
6. Богдан прийшов на тренування.
7. Олена прийшла в басейн.
8. Тренер прийшов на стадіон.
9. Ми приїхали в Китай.
10. Літак прилетів у Лондон.
11. Корабель приплив в Африку.
12. Ластівка прилетіла в гніздо.
13. Таксі приїхало на станцію.
14. Олена прийшла на екзамен.
15. Батько приїхав в театр на концерт.
16. Оксана прийшла на консультацію до професора.
17. Ми прийшли на конференцію до письменника.
18. Студенти прийшли на збори до ректора.
19. Олена приїхала на виставу до сестри.
20. Ви прийшли на турнір до брата.

ПІТИ ПОЇХАТИ ПОЛЕТІТИ ПОБІГТИ	ВИЙТИ ВИЇХАТИ ВИЛЕТІТИ ВИБІГТИ	ВІДІЙТИ ВІД'ЇХАТИ ВІДЛЕТІТИ ВІДБІГТИ
Суб'єкт залишив місце на невизначений час або назавжди.	Суб'єкт залишив місце на певний час, але знаходиться недалеко та скоро повернеться.	Суб'єкт віддалився від місця, але на незначну відстань і перебуває в полі зору.
<i>Не чекайте викладача, він уже пішов.</i>	<i>Зачекайте 2 хвилини, викладач вийшов.</i>	<i>Мені було холодно стояти біля вікна, тому я трохи відійшов.</i>

Заповніть пропуски дієсловами ПІТИ, ВИЙТИ, ВІДІЙТИ, ПОЇХАТИ, ВИЇХАТИ, ВІД'ЇХАТИ.

1. Директор закінчив прийом і ... з офісу.
2. Мати ... до сусідки, вона повернеться пізніше.
3. Автобус ... від станції, але зупинився через 50 метрів.
4. Учора Олена ... в Китай.
5. Не зачиняйте двері в гараж, батько ..., але він повернеться дуже швидко.
6. Чоловік ... від натовпу на кілька кроків.
7. Дитина ... від групи і зупинилася поруч.
8. Я давно не чув нічого про Бориса. Здається, він ... з міста.
9. Під час ремонту всі студенти ... з гуртожитку.
10. Мені треба прибрати в кімнаті, будь ласка, ...
11. Дівчинка ... від вікна на кілька кроків.
12. Я не бачу, що написано на дошці, будь ласка, ...
13. Том

закінчив університет і ... з України додому. 14. Студент ... з гуртожитку на все літо. 15. Він ... від столу, щоб не заважати накривати на стіл. 16. Під час обшуку всі працівники ... з офісу. 17. Трамвай ... від зупинки на 3 метри. 18. Батьки сіли в автобус і ... 19. Автомобіль ... з парковки і поїхав далеко. 20. Лікар зачинив кабінет і ... додому.

6. Прочитайте ситуацію та оберіть дієслово ПІТИ, ВИЙТИ, ВІДІЙТИ в правильній формі.

1. Ви хочете зустрітися з ректором, проте він закінчив роботу та його немає в кабінеті. Що вам скаже секретарка? (*Ректор вже...*)

2. Ви розмовляєте по телефону, але в кабінеті дуже галасливо. Ви відкриваєте двері та переступаєте поріг, щоб краще чути співрозмовника. Що ви скажете викладачу? (*Я... на хвилинку в коридор*).

3. Ви стоїте біля лабораторного столу, де вчитель хімії демонструє дослід з вогнем. Вчитель просить вас зробити кілька кроків назад для безпеки. Що він вам скаже? (*Будь ласка, ... від столу*).

4. Ви на вечірці у друзів. Вже дуже пізно, і вам час додому. Що ви скажете господарям? (*Мені вже пора ...*).

5. Колега заходить у ваш кабінет, щоб віддати документи, але вас немає на місці, бо ви пішли купити каву. Що ви скажете вашому колезі, коли повернетесь? (*Вибач, я ... за кавою*).

6. Ви стоїте в черзі в банку. Людина за вами каже, що ви перекриваєте їй огляд табло, і просить вас змінити позицію, не залишаючи чергу. Що вона вам скаже? (*Ви не могли б ... трохи вбік?*)

7. Заняття в університеті закінчилося. Студенти зібрали речі і покинули аудиторію, щоб більше не повертатися сьогодні. Раптом в аудиторію заходить декан і говорить, що хоче поспілкуватися зі студентами. Що викладач скаже деканові? (*Студенти ... додому*).

8. Ви хочете сфотографувати красиву пам'ятку, але перед вами стоїть турист. Ви просите його змінити місце, щоб він не потрапив у кадр. Що ви йому скажете? (*Вибачте, чи могли б ви ... трохи далі?*)

9. Ви розглядаєте картину в музеї, але стоїте занадто близько, тому не бачите її повністю. Що порадить вам екскурсовод? (*Будь ласка, ... на два кроки назад*).

10. Ви згадали, що залишили парасольку на ганку, тому швидко вертаєтеся назад, щоб забрати її. Що ви скажете мамі? (*Я ... на вулицю, щоб забрати парасольку, і відразу повернуся*).

11. Ця робота не приносить вам задоволення, і ви вирішили звільнитися. Що ви скажете директорові? (*Я вирішив ... з цієї компанії назавжди*).

12. Фотограф на весіллі просить гостя змінити місце, щоб той не закривав наречених. Що він йому скаже? (*Прошу вас ... трохи вбік, щоб ви не потрапляли в кадр*).

13. Вам стало душно в конференц-залі під час наради. Ви хочете подихати трохи свіжим повітрям. Що ви скажете присутнім? (*Я ... з зали, щоб подихати свіжим повітрям*).

14. У будівлі пожежа, люди почали покидати свої квартири. Як ви опишете ситуацію? (*Люди ... з квартир*).

15. Ви з другом стоїте в натовпі людей. Ви хочете сказати йому секрет, але не хочете, щоб інші чули. Що ви йому скажете? (*Давай ... трохи далі від усіх, щоб нас ніхто не почув*).

Префікс **ПО-** у дієсловах, що позначають рух у різних напрямках, означає короткотривалу дію: *Діти трохи побігали по парку. Автобус з туристами трохи поїздив по центру міста.*

ПОХОДИТИ
ПОЇЗДИТИ
ПОЛІТАТИ
ПОПЛАВАТИ
ПОБІГАТИ

+ де?

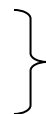
(м. в. / д. в.)

Діти побігали пів години в парку / по парку.

ПОНОСИТИ
ПОВОЗИТИ
ПОВОДИТИ

+ кого / що (зн. в.)

Жінка поносила сина на руках 20 хвилин, щоб він заспокоївся .

Хлопці побігали в парку.

місцевий відмінок

Акцент на місці дії (*у межах парку*), напрямок руху неважливий (може бути прямолінійний рух або рух і різні напрямки)

Хлопці побігали по парку.

давальний відмінок

Акцент на напрямку руху (переміщення різними частинами території)

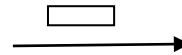
7. Заповніть пропуски дієсловами ПОХОДИТИ, ПОЇЗДИТИ, ПОПЛАВАТИ, ПОБІГАТИ, ПОЛІТАТИ.

1. Влітку ми любимо трохи ... в басейні.
2. Діти після школи вирішили ... у дворі.
3. Під час відпустки я мрію ... різними містами України.
4. Після обіду він пішов ... на стадіоні.
5. Туристи планують ... над Карпатами на повітряній кулі.
6. Ми трохи ... по набережній і повернулися додому.
7. Спортсмен вирішив ... у річці перед змаганнями.
8. У вихідні я хочу ... містом на велосипеді.
9. Діти ... на вулиці, а потім пішли додому.
10. Пілот мав можливість ... над містом під час тренування.
11. Влітку ми ... по різних курортах.
12. Після тренування спортсмени ще трохи ... на стадіоні.
13. Ми вирішили ... в озері біля села.
14. Гості ... по місту з екскурсоводом.
15. Птахи трохи ... над морем під час міграції.

ПРО-

Префікс **ПРО-** у дієсловах руху означає:

А) залишення позаду / «минути» щось

ПРОХОДИТИ / ПРОЙТИ
ПРОЇЖДАТИ / ПРОЇХАТИ
ПРОЛІТАТИ / ПРОЛЕТІТИ
ПРОПЛИВАТИ / ПРОПЛИСТИ
ПРОБІГАТИ / ПРОБІГТИ

повз кого/ що (знахідний відмінок)

Я проїхав повз будинок

Я проніс квітку повз викладача

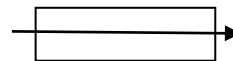
ПРОНОСИТИ / ПРОНЕСТИ
ПРОВОЗИТИ / ПРОВЕЗТИ
ПРОВОДИТИ / ПРОВЕСТИ

+ кого / що (зн. в.) + повз кого/ що (зн. в.)

Я проніс квітку повз викладача.

Б) проходження крізь якийсь простір

Туристи пройшли крізь ліс

ПРОХОДИТИ / ПРОЙТИ
ПРОЇЖДАТИ / ПРОЇХАТИ
ПРОЛІТАТИ / ПРОЛЕТІТИ
ПРОПЛИВАТИ / ПРОПЛИСТИ
ПРОБІГАТИ / ПРОБІГТИ

+ крізь що (знахідний відмінок)

Туристи пройшли крізь ліс.

Я проніс каву крізь кухню

ПРОНОСИТИ / ПРОНЕСТИ
ПРОВОЗИТИ / ПРОВЕЗТИ
ПРОВОДИТИ / ПРОВЕСТИ

+ кого / що (зн. в.) + крізь що (зн. в.)

Я проніс каву крізь кухню.

В) подолання певної відстані

ПРОХОДИТИ / ПРОЙТИ
ПРОЇЗДЖАТИ / ПРОЇХАТИ
ПРОЛІТАТИ / ПРОЛЕТІТИ
ПРОПЛИВАТИ / ПРОПЛИСТИ
ПРОБІГАТИ / ПРОБІГТИ

ПРОНОСИТИ / ПРОНЕСТИ
ПРОВОЗИТИ / ПРОВЕЗТИ
ПРОВОДИТИ / ПРОВЕСТИ

+ відстань

Човен проплив 10 кілометрів.

+ кого / що (зн. в.) + відстань

Жінка пронесла сумку 2 квартали.

1. Обери правильне дієслово.

1. Коли ми їхали до Києва, ми (проїжджали / проїхали) через маленький тунель у горах.
2. Пташка (пролітала / пролетіла) крізь відчинене вікно і одразу сіла на шафу.
3. Щодня, коли я йду на роботу, я (проходжу / пройду) через парк.
4. Маленький човен (пропливав / проплив) під великим мостом і зник у тумані.
5. Наша група (проїжджала / проїхала) через усю Україну, щоб дістатися до Карпат.
6. Я (проходив / пройшов) крізь довгий коридор, перш ніж побачив двері.
7. Велосипедист (проїжджав / проїхав) крізь густий ліс, щоб скоротити шлях додому.
8. Щогодини літаки (пролітали / пролетіли) крізь наш повітряний простір.
9. Спортсмен дуже швидко біг і вже (пробігав / пробіг) 10 кілометрів без жодної зупинки.
10. Літак (пролітав / пролетів) тисячі миль, перш ніж почав зниження перед посадкою.
11. Ми дуже втомилися, тому що вчора (проходили / пройшли) ціле місто пішки.
12. Поїзд (проїжджав / проїхав) майже п'ятсот кілометрів за одну ніч.
13. Спортсмен (пробігав / пробіг) усю дистанцію всього за дві години.
14. Автобус (проїжджав / проїхав) сотні кілометрів, поки не зупинився.
15. Я (проходив / пройшов) за сьогодні стільки, що тепер ледве відчуваю свої ноги.
16. Вибачте, я випадково (проїжджав / проїхав) свою зупинку.
17. Я (проходив / пройшов) повз цей магазин щодня, але не помітив, що він уже зачинений.
18. Комар (пролітав / пролетів) повз моє вухо, і я не встиг його виймати.
19. Ми (проїжджали / проїхали) повз будинок дуже швидко, тому не встигли розгледіти номер.
20. Ми (проходили / пройшли) повз потрібний поворот, бо були занадто захоплені розмовою.
21. Спортсмен (пробігав / пробіг) повз фінішну лінію, бо не почув сигнал судді.
22. Машина (пролітала / пролетіла) повз нас на червоне світло, ледь не спричинивши аварію.

ЗВЕРНІМО УВАГУ

дієслова руху без префіксів	дієслова руху з префіксом ПРО-
Дієслова руху без префіксів позначають дію в процесі, в розвитку. <i>До музею туристи йшли 2 години</i>	Дієслова руху з префіксом ПРО- вказують на те, що суб'єкт подолав певну відстань, і не вживаються без вказівки на цю відстань. <i>Весь шлях до музею туристи пройшли за 2 години.</i>
Дієслова руху без префіксів і утворені від них дієслова доконаного виду з префіксом ПРО- утворюють видову пару: процес ↔ результат	

Заповніть пропуски дієслова руху без префіксів (**ЙТИ, ЇХАТИ, ЛЕТИТИ, БІГТИ, ПЛИСТИ**) і дієсловами руху з префіксом **ПРО-** (**ПРОЙТИ, ПРОЇХАТИ, ПРОЛЕТІТИ, ПРОБІГТИ, ПРОПЛИСТИ**) в минулому часі.

1. Вчора я довго ... додому, бо не хотів сідати в автобус. 2. За годину він ... п'ять кілометрів і дуже втомився. 3. Ми ... на дачу, коли почався дощ. 4. Автобус ... 30 кілометрів за 15 хвилин. 5. Спортсмен швидко ... по стадіону, розминаючись перед змаганням. 6. Учень ... 2 кілометри і зупинився. 7. Човен тихо ... по річці. 8. Кораблі ... вузьку протоку під час шторму. 9. Літак ... над океаном всю ніч. 10. Олена ... всю вулицю, поки знайшла мій будинок. 11. Я ... 3 зупинки трамваем і доїхав до гуртожитку. 12. Ми ... в кафе, коли по дорозі зустріли професора. 13. Він ... 4 квартали і вийшов. 14. Туристи ... на екскурсію в Карпати два дні. 15. Діти ... 5 кілометрів і втомилися. 16. Риба ... глибоко під водою, тому ми її не бачили. 17. Спортсмен ... весь басейн без зупинки. 18. М'яч ... у вікно, але ми встигли його зловити. 19. М'яч ... 500 метрів і впав за межами корту. 20. Він ... всю Україну на власному авто за три дні.

3. Змініть речення, вживаючи дієслова руху з префіксом ПРО.

Зразок: Я не вийшов з трамваю біля університету, бо не помітив його.

Я проїхав повз університет.

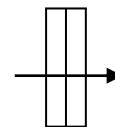
1. Я заснув в автобусі і пропустив зупинку, на якій мав вийти. 2. Тоня не знайшла аптеку, бо не помітила вивіску, хоча вона була поряд з аптекою. 3. Ми зустріли знайомого на вулиці, але не привіталися, бо не помітили його. 4. Водій їхав за навігатором, але не повернув вчасно там, і потрібний поворот залишився позаду. 5. Водій трамваю не зупинився на моїй зупинці, хоча я подавав сигнал. 6. Оля не помітила вхід у бібліотеку і пішла далі. 7. Я намагався спіймати м'яч, але він не влучив мені в руки, а впав поряд. 8. Автомобіль на великій швидкості не зупинився біля пішохода, який стояв на

узбіччі. 9. Ми хотіли зайти до кабінету колеги, але заговорилися і пройшли повз двері. 10. Комар літав біля мого вуха, але не зачепив мене.

ПЕРЕ-

Префікс **ПЕРЕ-** у дієсловах руху означає:

А) переміщення з одного боку на інший (рух перпендикулярний простору)

Я перейшов через дорогу

ПЕРЕХОДИТИ / ПЕРЕЙТИ
ПЕРЕЇДЖАТИ / ПЕРЕЇХАТИ
ПЕРЕЛІТАТИ / ПЕРЕЛІТАТИ
ПЕРЕПЛИВАТИ / ПЕРЕПЛИСТИ
ПЕРЕБІГАТИ / ПЕРЕБІГТИ

через що (знахідний відмінок)

Я перейшов через дорогу

Я перевів дитину через дорогу

ПЕРЕНОСИТИ / ПЕРЕНЕСТИ
ПЕРЕВОЗИТИ / ПЕРЕВЕЗТИ
ПЕРЕВОДИТИ / ПЕРЕВЕСТИ

+ кого / що (зн. в.) + через кого / що (зн. в.)

Я перевів дитину через дорогу.

Б) зміна місця

Ми переїхали з Китаю в Україну

ПЕРЕХОДИТИ / ПЕРЕЙТИ
ПЕРЕЇДЖАТИ / ПЕРЕЇХАТИ
ПЕРЕЛІТАТИ / ПЕРЕЛІТАТИ
ПЕРЕПЛИВАТИ / ПЕРЕПЛИСТИ
ПЕРЕБІГАТИ / ПЕРЕБІГТИ

+ звідки (р. в.) + куди (зн. в.)

Ми переїхали з Китаю в Україну.

Я переніс вазу з вікна на стіл

ПЕРЕНОСИТИ / ПЕРЕНЕСТИ
ПЕРЕВОЗИТИ / ПЕРЕВЕЗТИ
ПЕРЕВОДИТИ / ПЕРЕВЕСТИ

+ кого / що (зн. в.) + звідки (р. в.) + куди (зн. в.)

Я переніс диван з кабінету в кухню.

1. Заповніть речення дієсловами руху з префіксом ПЕРЕ-

1. Я завжди ... через дорогу на зелене світло. 2. Щойно вчитель допоміг дітям ... через вулицю. 3. Ми ... меблі в нову квартиру вантажівкою. 4. Вони ... з одного міста в інше минулого року. 5. Мама попросила мене ... сумки через дорогу. 6. Щодня паром ... сотні людей на інший берег річки. 7. Я швидко ... через калюжу. 8. Цей автобус регулярно ... пасажирів через міст. 9. Ми завжди ... через дорогу тільки в спеціальних місцях. 10. Вона обережно ... вазу з полиці на стіл. 11. Машини Укрпошти щодня ... посилки з одного міста в інший. 12. Туристи ... через кордон без проблем. 13. Я ледве встиг ... через дорогу. 14. Він ... бабусю через дорогу, бо вона погано бачила. 15. Три дні ми ... речі зі спальні в кабінет під час ремонту. 16. Вони ... доньку з гуманітарного класу в математичний. 17. Я на руках ... дитину через глибоку калюжу. 18. Птах ... через річку за кілька хвилин. 19. Кур'єр на велосипеді ... посилку через усе місто. 20. Вона ... стіл з кухні в кімнату.

2. Складіть речення за моделлю (дієслова вживайте в минулому часі).

Хто?	Що зробив?	Кого? Що?	Куди?	Звідки?
Я	перенести	холодильник	коридор	кухня
Олена	перевезти	кіт	гуртожиток	зоопарк
Оля	перевести	донька	гімназія	ліцей
Декан	перевести	студента	перший курс	другий курс
Директор	перевести	робітник	завод	офіс
Хлопець	перенести	цуценя	коробка	ліжко
Санітари	перевезти	пацієнт	палата	реанімація
Вони	перевезти	декорації	фабрика	завод
Я	перенести	дзеркало	кімната	коридор
Ти	перевезти	бабуся	санаторій	лікарня

дієслова руху з префіксом ПРО-	дієслова руху з префіксом ПЕРЕ-
<p>Дієслова руху з префіксом ПРО-позначають лінійний рух:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) рух вглиб певної території; 2) паралельний рух відносно предмета, який лишається позаду; 3) подолання певної відстані 	<p>Дієслова руху з префіксом ПЕРЕ-позначають:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) перпендикулярне переміщення з одного боку предмета, що має форму лінії, на інший бік; 2) переміщення з одного місця в інше

3. Оберіть правильне дієслово.

1. Я (пройшов / перейшов) через дорогу і зайшов у магазин. 2. Ми (пройшли / перейшли) повз театр і не зупинилися. 3. Вона (проїхала / переїхала) будівлю банку і зупинилася біля кафе. 4. Туристи (пройшли / перейшли) вулицю за п'ять хвилин. 5. Він (пройшов / перейшов) через річку по мосту. 6. Я (пройшов / перейшов) через міст і побачив річку. 7. Машина (проїхала / переїхала) повз будинок. 8. Ми (пройшли / перейшли) усе село за годину. 9. Вона (пронесла / перенесла) сумку на інший стіл. 10. Він (проїхав / переїхав) у нове місто минулого року. 11. Я (пройшов / перейшов) повз аптеку. 12. Діти (пройшли / перейшли) через дорогу з учителем. 13. Птах (пролетів / перелетів) через річку. 14. Ми (пропливли / перепливли) озеро на човні. 15. Він (проніс / переніс) коробку в іншу кімнату. 16. Я (пройшов / перейшов) 2 кілометри. 17. Вони (проїхали / переїхали) все місто. 18. Борис (проніс / переніс) посилку з крісла на стіл. 19. Ми (пройшли / перейшли) повз парк і пішли далі. 20. Вона (пронесла / перенесла) вазу з вікна на стіл.

4. Подумайте, з яким префіксом треба вжити подане в дужках дієслово: ПРО- або ПЕРЕ-

1. Я зажди ... через дорогу на світлофорі. (ходити)
2. Ми ... повз магазин і не зайшли туди. (йти)
3. Вона ... через міст і опинилася в іншому районі. (їхати)
4. Туристи ... через центр міста. (йти)
5. Я ... повз зупинку і не помітив її. (бігти)
6. Вони ... річку на човні. (плисти)
7. Ми ... усе місто за один день. (йти)
8. Він ... через парк і вийшов до озера. (йти)
9. Машина швидко ... повз нас. (їхати)
10. Ми ... з України до Польщі автобусом. (їхати)
11. Вона ... коридор і зайшла до кімнати. (йти)
12. Я ... через міст пішки. (йти)
13. Я ... повз секретаря і забув привітатися (йти)
14. Ми ... крізь поле до села. (йти)
15. Він ... повз мене і нічого не сказав. (йти)
16. Я ... сумку через кімнату. (нести)
17. Вони ... меблі в нову квартиру. (возити)
18. Діти ... всю вулицю, але не помітили аптеку. (йти)
19. Корабель ... океан за кілька днів. (плисти)
20. Я ... через калюжу, щоб не намочити ноги. (йти)

ОБІ- / ОБ-

Префікс **ОБ-** у дієсловах руху означає:

А) рух навколо об'єкта

ОБХОДИТИ / ОБЙТИ
ОБ'ЇДЖАТИ / ОБ'ЇХАТИ
ОБЛІТАТИ / ОБЛІТАТИ
ОБПЛИВАТИ / ОБПЛИСТИ
ОББІГАТИ / ОББІГТИ

+ навколо / довкола кого / чого (родовий в.)

Пес оббіг навколо жінки.

Б) зміну маршруту для уникнення прямого зіткнення з об'єктом

ОБХОДИТИ / ОБЙТИ
ОБ'ЇДЖАТИ / ОБ'ЇХАТИ
ОБЛІТАТИ / ОБЛІТАТИ
ОБПЛИВАТИ / ОБПЛИСТИ
ОББІГАТИ / ОББІГТИ

+ кого / що (знахідний відмінок)

Хлопець обійшов калюжу.

В) переміщення різними частинами території, відвідування різних місць

ОБХОДИТИ / ОБЙТИ
ОБ'ЇДЖАТИ / ОБ'ЇХАТИ
ОБЛІТАТИ / ОБЛІТАТИ
ОБПЛИВАТИ / ОБПЛИСТИ
ОББІГАТИ / ОББІГТИ

+ кого / що (знахідний відмінок)

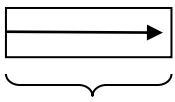
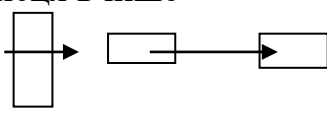

Туристи об'їхали всю Україну.

1. Заповніть речення дієсловами руху з префіксом ОБІ-/ ОБ-

1. Хлопець швидко ... стадіон, щоб розім'ятися перед змаганнями.
2. Туристи ... весь старовинний замок, милуючись ним з різних боків.
3. Водій ... яму, щоб не пошкодити колеса.
4. Олена ... всі магазини у пошуках подарунку для брата.
5. Охоронець ... увесь банк перед закриттям.
- 6.

Листоноша ... усі будинки на вулиці й усім розніс газети та листи. 7. Олена за 2 роки ... всю Італію. 8. Ми побачили на дорозі вибухівку та ...її. 9. Дитина ... навколо дерева декілька разів. 10. Ми ... усі Карпати за тиждень. 11. Мама ... всі кімнати, але не знайшла дитину. 12. Собака декілька разів ... навколо господаря, виляючи хвостом. 13. Папуга ... усі кімнати і повернувся на кухню. 14. Щоб не намочити взуття, я ... калюжу. 15. Вантажівка ... заблокований переїзд іншою дорогою. 16. Спортсмен ...суперника на останньому колі дистанції. 17. Ми .. увесь музей, подивилися всі експонати. 18. Літак ... зону сильної турбулентності, щоб забезпечити комфорт пасажиром. 19. Кур'єр ... усі офіси в бізнес-центрі, залишаючи пакунки. 20. Автобус ... центр міста, щоб уникнути ранкових заторів.

дієслова руху з префіксом ПРО-	дієслова руху з префіксом ПЕРЕ-	дієслова руху з префіксом ОБ-
<p>Дієслова руху з префіксом ПРО- позначають:</p> <p>1) рух вглиб певної території;</p> <p>2) паралельний рух відносно предмета, який лишається позаду;</p> <p>3) подолання певної відстані</p> 	<p>Дієслова руху з префіксом ПЕРЕ- позначають:</p> <p>1) перпендикулярне переміщення з одного боку предмета, що має форму лінії, на інший бік;</p> <p>2) переміщення з одного місця в інше</p> 	<p>Дієслова руху з префіксом ОБ- позначають:</p> <p>1) рух навколо об'єкта;</p> <p>2) відхилення від маршруту для уникнення зіткнення;</p> <p>3) переміщення різними частинами території</p>

2. Виберіть префікс (ПЕРЕ-, ОБ- або ПРО-) та утворіть поданих у дужках дієслів руху. Поясніть свій вибір.

1. Ми ... (йти) через міст, щоб потрапити на інший берег річки.
2. Автобус ... (їхати) вздовж вулиці і зупинився біля гори.
3. Щоб не наступити на підозрілий предмет, я ... (йти) його.
4. Спортсмен ... (бігти) всю відстань без зупинки.
5. Водій ... (їхати) аварію іншим маршрутом.
6. Птах ... (летіти) річку за 5 хвилин.
7. Велосипедист ... (їхати) навколо парку кілька разів.
8. Він ... (йти) аптеку, не помітивши її.
9. Поїзд ... (їхати) усе місто за 20 хвилин.
10. Машина ... (їхати) калюжу, щоб не забризкати пішоходів.
11. Я дочекався зеленого сигналу світлофора і ... (йти) вулицю.
12. Пішохід ... (бігти) через дорогу на пішохідному переході.
13. Ми ... (йти) будинок, щоб знайти вхід з

іншого боку. 14. Туристи ... (їхати) все місто, поки не знайшли готель. 15. Літак ... (летіти) океан за десять годин і почав зменшувати швидкість на іншому боці. 16. Водій ... (їхати) дерево, яке лежало на дорозі. 17. Дівчина ... магазин, не помітивши вивіску. 18. Спортсмени ... (пливти) навколо острова під час регати. 19. Пілот ... (летіти) крізь грозові хмари. 20. Ми ... (йти) навколо будівлі, але всі двері були закриті.

ВИ- – С-/З-/ЗІ –

Префікс **ВИ-** у дієсловах руху, крім того значення, яке було описане вище: рух назовні, може означати переміщення вгору

Машина виїхала на вершину гори.

ВИХОДИТИ / ВИЙТИ
ВИЇЖДЖАТИ / ВИЇХАТИ
ВИБІГАТИ / ВИБІГТИ
ВИЛАЗИТИ / ВИЛІЗТИ

} + куди (знахідний відмінок)
↑

Машина виїхала на вершину гори.

Водій вивіз туристів на Говерлу.

ВИНОСИТИ / ВИНЕСТИ
ВИВОЗИТИ / ВИВЕЗТИ
ВИВОДИТИ / ВИВЕСТИ

} + кого / що (зн. в.) + куди (зн. в.)
↑ ↑

Водій вивіз туристів на Говерлу.

Префікс **С-/З-/ЗІ-** у дієсловах руху означає переміщення вниз

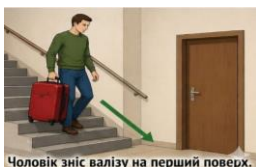

Кіт зліз з дерева.

СХОДИТИ / ЗІЙТИ
З'ЇЖДЖАТИ / З'ЇХАТИ
ЗБІГАТИ / ЗБІГТИ
ЗЛАЗИТИ / ЗЛІЗТИ

} звідки (родовий відмінок)
↑

Кіт зліз з дерева.

Чоловік зніс валізу на перший поверх.

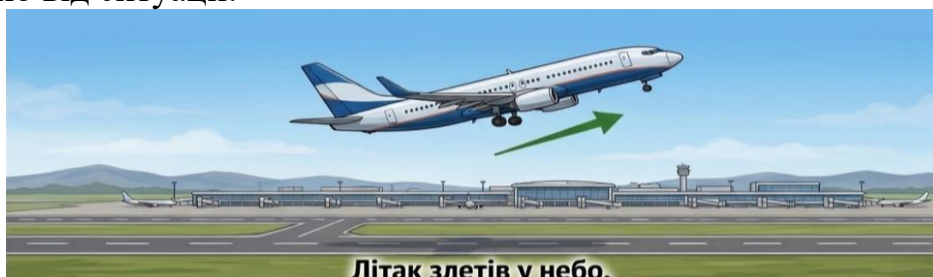
ЗНОСИТИ / ЗНЕСТИ
ЗВОЗИТИ / ЗВЕЗТИ
ЗВОДИТИ / ЗВЕСТИ

} + кого / що (зн. в.) + звідки (р. в.) + куди (зн.в.)
↑ ↑ ↑

Чоловік зніс валізу з останнього поверху на перший поверх.

ЗВЕРНІМО УВАГУ

У дієсловах **ЗЛІТАТИ / ЗЛЕТІТИ** префікс **З-** вказує на різні напрямки залежно від ситуації:

Літак злетів у небо.

рух вгору (Літак піднявся в небо)

Папір злетів зі столу на підлогу.

рух униз (*Папір упав зі столу*)

1. Заповніть речення дієсловами **ВИХОДИТИ / ВИЙТИ, ВИЇДЖАТИ / ВИЇХАТИ, ВИБІГАТИ / ВИБІГТИ, ВИЛАЗИТИ / ВИЛІЗТИ, СХОДИТИ / ЗІЙТИ, З'ЇДЖАТИ / З'ЇХАТИ, ЗБІГАТИ / ЗБІГТИ, ЗЛАЗИТИ / ЗЛІЗТИ.**

1. Щоліта ми з друзями ... машиною на саму верхівку Карпат. 2. Побачивши собаку, кіт злякався і ... на дерево. 3. Поїзд приїхав і пасажирів ... з вагону на перон. 4. Діти весело ... на невеликий пагорб. 5. Ми обережно ... на лижах з гору в долину. 6. Альпініст ... з гори та почав ставити намет. 7. Спортсмен ... на п'єдестал, щоб отримати нагороду. 8. Артист ... зі сцени в залу, щоб привітатися з глядачами. 9. Велосипедист повільно ... на найвищу точку гірської дороги. 10. Взимку діти завжди ... з цієї гірки на санчатах. 11. Вантажівка ледве ... на круту гору. 12. Почався дощ, наш кіт ... з дерева та сховався у хаті. 13. Хлопець так поспішав на урок, що коли ...зі сходинок ледве не впав. 14. Мандрівники ... на вершину гори. 15. Щоб краще побачити все місто, тобі треба ... на останній поверх – там відкрита тераса.

2. Змініть речення за зразком.

Зразок: *Машина виїхала на гору.*

Машина з'їхала з гори.

1. Хлопець вийшов на гору. 2. Туристи вийшли на пагорб. 3. Дівчина вибігла на дах. 4. Папуга злетів на дерево. 5. Кіт виліз на шафу. 6. Дитина вибігла на гірку. 7. Альпініст виліз на скелю. 8. Вони виїхали на пагорб. 9. Машина виїхала на гору. 10. Олена вийшла з зали на сцену. 11. Хлопчик виліз на дерево. 12. Чемпіон вийшов на п'єдестал. 13. Ми виїхали на вершину. 14. Він вийшов на дах. 15. Петро виліз на верх драбини.

С-/З- + СЯ – РОЗ-/ РОЗІ- + СЯ

Префікс **С-/З-** у дієсловах руху з постфіксом **СЯ** позначає переміщення в одну точку, зближення

Діти збіглися в кімнату.

СХОДИТИСЯ / ЗІЙТИСЯ
З'ЇДЖАТИСЯ / З'ЇХАТИСЯ
ЗБІГАТИСЯ / ЗБІГТИСЯ
ЗЛІТАТИСЯ / ЗЛІТИТИСЯ

+ куди (зн. відмінок) / де (м.в.)

Діти збіглися в кімнату. / Діти зійшлися в кімнаті.

У дієсловах **НОСИТИ – НЕСТИ, ВОЗИТИ – ВЕЗТИ, ВОДИТИ – ВЕСТИ** цей префікс виражає такі самі просторові відношення: переміщення предметів в одну точку.

Люди знесли сумки на рецепцію готелю.

ЗНОСИТИ / ЗНЕСТИ
ЗВОЗИТИ / ЗВЕЗТИ
ЗВОДИТИ / ЗВЕСТИ

} + кого / що (зн. в.) + куди (зн. в.)

Люди знесли сумки на рецепцію готелю.

Префікс **РОЗ-/РОЗІ-** у дієсловах руху з постфіксом **СЯ** позначає переміщення з однієї точки в різні напрямки, віддалення

Діти розбіглися по кімнатах.

РОЗХОДИТИСЯ / РОЗІЙТИСЯ
РОЗ'ЇЖДАТИСЯ / РОЗ'ЇХАТИСЯ
РОЗБІГАТИСЯ / РОЗБІГТИСЯ
РОЗЛІТАТИСЯ / РОЗЛЕТІТИСЯ

+ по чому (давальний відмінок)

Діти розбіглися по кімнатах.

У дієсловах **НОСИТИ – НЕСТИ, ВОЗИТИ – ВЕЗТИ, ВОДИТИ – ВЕСТИ** цей префікс виражає такі самі просторові відношення: переміщення предметів з однієї точки в різні.

Листоноша розвіз газети по домівках.

РОЗНОСИТИ / РОЗНЕСТИ
РОЗВОЗИТИ / РОЗВЕЗТИ
РОЗВОДИТИ / РОЗВЕСТИ

+ кого / що (зн. в.) + по чому (д. в.)

Листоноша розвіз газети по домівках.

1. Заповніть пропуски дієсловами СХОДИТИСЯ – ЗІЙТИСЯ, РОЗХОДИТИСЯ – РОЗІЙТИСЯ, З'ЇЖДАТИСЯ – З'ЇХАТИСЯ, РОЗ'ЇЖДАТИСЯ – РОЗ'ЇХАТИСЯ.

1. Щовечора мешканці будинку ... у дворі. 2. Після свята гості почали ... по домівках. 3. Родичі ... з різних міст на весілля. 4. Друзі ... біля школи о 8 годині. 5. Після концерту люди ... по своїх справах. 6. У неділю вся сім'я ... у бабусі. 7. Після зустрічі учасники ... в різні боки. 8. Музиканти ... з усієї країни на фестиваль. 9. Діти ... у парку щовечора. 10. Після конференції делегати ... по готелях. 11. На свято всі ... в центр міста. 12. Після уроків учні ... по гуртожитках. 13. Гості поступово ... з ресторану. 14. Влітку студенти ... на практику по різних школах міста. 15. Люди ... на площу перед виступом. 16. Після зустрічі ми ... кожен у своєму напрямку. 17. Родина знову ... за столом на Різдво. 18. Після вечірки всі ... по номерах готелю пізно вночі. 19. Щороку випускники ... на зустріч. 20. Після роботи працівники ... по домівках.

2. Оберіть потрібне дієслово.

1. Автобус (приїхав / відїхав) на зупинку точно за розкладом. 2. Студент (ввійшов / вийшов) з аудиторії, бо забув свою ручку. 3. Собака (підбіг / відбіг) до господаря, щоб отримати смаколик. 4. По дорозі додому ми (дійшли / зайшли) за хлібом у магазин. 5. Діти весело (розбіглися /

побігли) по всьому майданчику в різні боки. 6. Водій (об'їхав / під'їхав) велику перешкоду на дорозі, щоб не зупинятися. 7. Машина (в'їхала / виїхала) у гараж учора після 20.00. 8. Човен (підплив / відплив) від берега на середину річки. 9. Я (підійшов / відійшов) до вікна, щоб подивитися на вулицю. 10. Гості (розійшлися / зійшлися) по домівках після пізньої вечері. 11. Літак (прилетів / відлетів) в аеропорт з великою затримкою. 12. Він (обійшов / підійшов) увесь будинок навколо, щоб знайти задній вхід. 13. Ми (дійшли / зайшли) до гірського озера через годину ходьби. 14. Після закінчення університету студенти (заїхали / поїхали) до своїх рідних міст. 15. Кур'єр (приніс / відніс) посилку, яку ми так довго чекали. 16. Поїзд (в'їхав / виїхав) у темний тунель. 17. Я (заніс / підніс) йому гарячу каву прямо до робочого столу. 18. Туристи (під'їхали / від'їхали) до готелю на таксі. 19. Дощ почався, тому ми (вбігли / вибігли) у під'їзд. 20. Він (забіг / добіг) у кабінет лише на хвилину, щоб взяти документи. 21. У кімнаті було жарко, тому ми (зайшли / вийшли) на вулицю. 22. Листоноша (розніс / поніс) усі газети по поштових скриньках будинків. 23. Ми (підійшли / відійшли) від краю скелі, бо це було небезпечно. 24. Автобус (об'їхав / заїхав) навколо великої центральної площі. 25. Дитина (привела / перевела) свого собаку до ветеринара на огляд. 26. Вона (ввійшла / вийшла) з метро і пішла до офісу. 27. Спортсмен (доїхав / заїхав) до фінішу першим і отримав кубок. 28. Ми (пройшли / перейшли) вулицю і пішли в театр. 29. Діти (перебігли / пробігли) 10 кілометрів і втомилися. 30. Я (зайшов / вийшов) до друга в гуртожиток, щоб попросити книжки.

3. Оберіть правильне дієслово.

Ранок на вокзалі

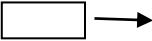
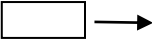
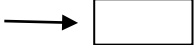
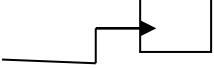
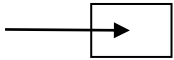
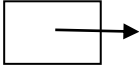
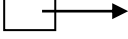

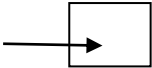

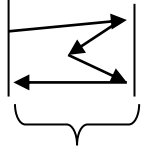
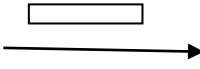
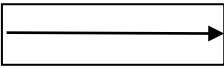

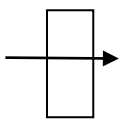
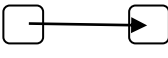

Ранок на центральному вокзалі був дуже метушливим. Поїзд нарешті (приїхав / від'їхав) до перону, і сотні пасажирів почали (заходити / виходити) з приміщення на платформу. Я (ввійшов / вийшов) у головну будівлю вокзалу, щоб знайти свого друга. Спочатку я (підійшов / відійшов) до інформаційного табло, щоб перевірити розклад, але навколо було забагато людей.

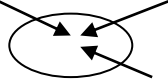

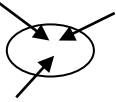

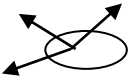
Я вирішив (обійти / підійти) зал очікування, щоб побачити всіх, хто там був. Раптом я побачив свого друга, який (підбіг / відбіг) до мене з валізою. Ми дуже зраділи зустрічі. Щоб не стояти в натовпі, ми (зайшли / вийшли) у невелике кафе поруч.

Після кави ми (вийшли / ввійшли) з вокзалу на привокзальну площу. Там було багато машин, які (роз'їхалися / зійшлися) в різні боки, як тільки загорілося зелене світло. Ми сіли в автобус, який швидко (виїхав / заїхав) з території вокзалу і за 20 хвилин (доїхав / від'їхав) до центру міста.

ПІД- / ПІД-	ПІДХОДИТИ / ПІДЙТИ ПІД'ЇЗДЖАТИ / ПІД'ЇХАТИ ПІДПЛИВАТИ / ПІДПЛИСТИ ПІДЛІТАТИ / ПІДЛІТАТИ ПІДБІГАТИ / ПІДБІГТИ ПІДВОЗИТИ / ПІДВЕЗТИ ПІДНОСИТИ / ПІДНЕСТИ ПІДВОДИТИ / ПІДВЕСТИ	наближення до об'єкта <i>Я підійшов до вікна</i>	
ВІД-	ВІДХОДИТИ / ВІДЙТИ ВІД'ЇЗДЖАТИ / ВІД'ЇХАТИ ВІДПЛИВАТИ / ВІДПЛИСТИ ВІДЛІТАТИ / ВІДЛІТАТИ ВІДБІГАТИ / ВІДБІГТИ	віддалення від об'єкта на невелику відстань <i>Я відійшов від вікна</i>	
	ВІДВОЗИТИ / ВІДВЕЗТИ ВІДНОСИТИ / ВІДНЕСТИ ВІДВОДИТИ / ВІДВЕСТИ	перенесення об'єкта у віддалене від виконавця місце <i>Я відніс книгу до бібліотеки</i>	
ДІ- / ДО-	ДОХОДИТИ / ДІЙТИ ДОЇЗДЖАТИ / ДОЇХАТИ ДОПЛИВАТИ / ДОПЛИСТИ ДОЛІТАТИ / ДОЛІТАТИ ДОБІГАТИ / ДОБІГТИ ДОВОЗИТИ / ДОВЕЗТИ ДОНОСИТИ / ДОНЕСТИ ДОВОДИТИ / ДОВЕСТИ	досягнення кінцевої точки (часто з вказівкою на подолання певних перешкод) <i>Попри втому я добіг до фінішу</i>	
ЗА-	ЗАХОДИТИ / ЗАЙТИ ЗАЇЗДЖАТИ / ЗАЇХАТИ ЗАПЛИВАТИ / ЗАПЛИСТИ ЗАЛІТАТИ / ЗАЛІТАТИ ЗАБІГАТИ / ЗАБІГТИ	відхилення від основного шляху для короткотривалого (швидкого) відвідування когось / чогось <i>По дорозі в школу я зайшла в магазин</i>	
	ЗАВОЗИТИ / ЗАВЕЗТИ ЗАНОСИТИ / ЗАНЕСТИ ЗАВОДИТИ / ЗАВЕСТИ	переміщення об'єкта всередину чогось <i>Я заніс телевізор у кімнату</i>	
ВИ-	ВИХОДИТИ / ВИЙТИ ВИЇЗДЖАТИ / ВИЇХАТИ ВИПЛИВАТИ / ВИПЛИСТИ ВИЛІТАТИ / ВИЛІТАТИ ВИБІГАТИ / ВИБІГТИ	переміщення зсередини чогось назовні <i>Під час пожежі ми вийшли з офісу на вулицю</i>	
		точку відправлення <i>Літак вилетів з Одеси</i>	
В-	ВХОДИТИ / ВВІЙТИ В'ЇЗДЖАТИ / В'ЇХАТИ ВЛІТАТИ / ВЛІТАТИ	рух всередину з невеликої відстані, перехід з одного простору в інший	

	ВБІГАТИ / ВБІГТИ ВВОЗИТИ / ВВЕЗТИ ВНОСИТИ / ВНЕСТИ ВВОДИТИ / ВВЕСТИ	<i>Ми ввійшли в клас</i>	
ПРИ-	ПРИХОДИТИ / ПРИЙТИ ПРИЇЖДАТИ / ПРИЇХАТИ ПРИЛІТАТИ / ПРИЛІТАТИ ПРИБІГАТИ / ПРИБІГТИ ПРИВОЗИТИ / ПРИВЕЗТИ ПРИНОСИТИ / ПРИНЕСТИ ПРИВОДИТИ / ПРИВЕСТИ	прибуття, завершення руху і досягнення місця призначення <i>Я прийшов на заняття</i>	
ПО-	ПІТИ ПОЇХАТИ ПОЛІТАТИ ПОПЛИСТИ ПОБІГТИ ПОНЕСТИ ПОВЕЗТИ ПОВЕСТИ	початок руху (з дієсловами, що позначають рух в одному напрямку) <i>Вантажівка поїхала зі складу в магазин</i>	
	ПОХОДИТИ ПОЇЗДИТИ ПОЛІТАТИ ПОПЛАВАТИ ПОБІГАТИ ПОНОСИТИ ПОВОЗИТИ ПОВОДИТИ	обмежений в часі рух (з дієсловами, що позначають рух у різних напрямках) <i>Діти побігали пів години по траві</i>	 обмеження в часі
ПРО-	ПРОХОДИТИ / ПРОЙТИ ПРОЇЖДАТИ / ПРОЇХАТИ ПРОЛІТАТИ / ПРОЛІТАТИ ПРОБІГАТИ / ПРОБІГТИ ПРОВОЗИТИ / ПРОВЕЗТИ ПРОНОСИТИ / ПРОНЕСТИ ПРОВОДИТИ / ПРОВЕСТИ	залишення позаду / «минути» щось <i>Я пройшов повз музей</i>	
		проходження крізь якийсь простір (рух паралельний простору) <i>Машина проїхала крізь ліс</i>	
		подолання певної відстані <i>Туристи пройшли 10 кілометрів</i>	 10 кілометрів
ПЕРЕ-	ПЕРЕХОДИТИ / ПЕРЕЙТИ ПЕРЕЇЖДАТИ / ПЕРЕЙХАТИ ПЕРЕЛІТАТИ / ПЕРЕЛІТАТИ ПЕРЕБІГАТИ / ПЕРЕБІГТИ ПЕРЕВОЗИТИ / ПЕРЕВЕЗТИ ПЕРЕНОСИТИ / ПЕРЕНЕСТИ ПЕРЕВОДИТИ / ПЕРЕВЕСТИ	переміщення з одного боку на інший (рух перпендикулярний простору) <i>Дівчина перейшла вулицю</i>	
		зміна місця <i>Том перейхав з готелю в гуртожиток</i>	
ОБИ- /ОБ-	ОБХОДИТИ / ОБІЙТИ ОБ'ЇЖДАТИ / ОБ'ЇХАТИ ОБЛІТАТИ / ОБЛІТАТИ ОББІГАТИ / ОББІГТИ	рух навколо об'єкта <i>Чоловік обійшов навколо будівлі, але не побачив двері</i>	
		зміна маршруту для уникнення прямого зіткнення з об'єктом <i>Машина об'їхала яму</i>	
		переміщення різними частинами території, відвідування різних місць <i>Туристи обійшли все місто</i>	
ВИ-	ВИХОДИТИ / ВИЙТИ ВИЇЖДАТИ / ВИЇХАТИ ВИБІГАТИ / ВИБІГТИ	переміщення вгору <i>Кіт виліз на дерево</i>	

	ВИВОЗИТИ / ВИВЕЗТИ ВИНОСИТИ / ВИНЕСТИ ВВОДИТИ / ВИВЕСТИ		
С-/ З- / ЗІ-	СХОДИТИ / ЗЙТИ З'ЇДЖАТИ / З'ЇХАТИ ЗБІГАТИ / ЗБІГТИ	переміщення вниз <i>Машина з'їхала з гори</i>	
	ЗВОЗИТИ / ЗВЕЗТИ ЗНОСИТИ / ЗНЕСТИ ЗВОДИТИ / ЗВЕСТИ	переміщення вниз <i>Я зніс сумку з останнього поверху на перший</i>	
		переміщення в одну точку, зближення <i>Туристи знесли валізи на реєнцію</i>	
	 ЗЛТАТИ – ЗЛЕТІТИ – залежно від ситуації	<i>Літак злетів у небо</i> <i>Папір злетів зі столу</i> 	
С-/ З- + СЯ	СХОДИТИСЯ / ЗЙТИСЯ З'ЇДЖАТИСЯ / З'ЇХАТИСЯ ЗБІГАТИСЯ / ЗБІГТИСЯ ЗЛТАТИСЯ / ЗЛЕТІТИСЯ	переміщення в одну точку, зближення <i>Люди зійшлися на мітинг</i>	
РОЗ-/ РОЗІ- + СЯ	РОЗХОДИТИСЯ / РОЗЙТИСЯ РОЗ'ЇДЖАТИСЯ / РОЗ'ЇХАТИСЯ РОЗБІГАТИСЯ / РОЗБІГТИСЯ РОЗЛТАТИСЯ / РОЗЛЕТІТИСЯ	переміщення з однієї точки в різні напрямки, віддалення <i>Діти розбіглися по кімнатах</i>	
РОЗ-	РОЗВОЗИТИ / РОЗВЕЗТИ РОЗНОСИТИ / РОЗНЕСТИ РОЗВОДИТИ / РОЗВЕСТИ	переміщення з однієї точки в різні	
		<i>Кур'єр розвіз замовлення замовникам</i>	

САМОПЕРЕВІРКА 8

1. Хлопець ... до дошки, щоб написати відповідь.

Замість пропуску треба вставити дієслово:

- А) відійшов
- Б) підійшов
- В) вплив

2. Я не бачу запис на дошці, бо ви закрили спиною.

Як треба продовжити висловлювання?

- А) Підійдіть, будь ласка, до дошки.
- Б) Відійдіть, будь ласка, до дошки.
- В) Зайдіть, будь ласка, до дошки.

3. Машина швидко ... від станції.

Замість пропуску треба вставити дієслово:

- А) від'їхала
- Б) під'їхала
- В) переїхала

4. *По дорозі додому ми ... в кафе випити каву.*

Замість пропуску треба вставити дієслово:

- А) ввійшли
- Б) зайшли
- В) прийшли

5. *Ми нарешті ... до Одеси, хоча з великим запізненням.*

Замість пропуску треба вставити дієслово:

- А) заїхали
- Б) доїхали
- В) виїхали

6. *Зазвичай цей літак ... з Одеси о 9.00 ранку.*

Замість пропуску треба вставити дієслово:

- А) влітає
- Б) вилетів
- В) вилітає

7. *Ми завжди ... сміття з квартири ввечері.*

Замість пропуску треба вставити дієслово:

- А) виносимо
- Б) винесли
- В) приносимо

8. *Я допоміг бабуся ... вулицю.*

Замість пропуску треба вставити дієслово:

- А) зайти
- Б) дійти
- В) перейти

9. *Водії завжди ... цей провулок, оскільки там часто затори.*

Замість пропуску треба вставити дієслово:

- А) заїжджають
- Б) об'їжджають
- В) переїжджають

10. *Учитель ... у клас, і учні замовкли.*

Замість пропуску треба вставити дієслово:

- А) входить
- Б) ввійшов

В) перейшов

11. *Щодня ця машина ... молоко в магазин.*

Замість пропуску треба вставити дієслово:

А) ввозить

Б) привозить

В) вивозить

12. *Кур'єр ... замовлення у квартиру.*

Замість пропуску треба вставити дієслово:

А) виніс

Б) заніс

В) підніс

13. *Птах ... до вікна.*

Замість пропуску треба вставити дієслово:

А) відлетів

Б) залетів

В) підлетів

14. *Спортсмен ледь ... до фінішу.*

Замість пропуску треба вставити дієслово:

А) забіг

Б) добіг

В) підбіг

15. *Минулого тижня вони ... у новий будинок.*

Замість пропуску треба вставити дієслово:

А) переїхали

Б) доїхали

В) виїхали

16. *Діти ... по кімнатах.*

Замість пропуску треба вставити дієслово:

А) розбіглися

Б) збіглися

В) розлетілися

17. *Мати ... дитину в дитячий садок перед роботою.*

Замість пропуску треба вставити дієслово:

А) відвела

Б) вивела

В) підвела

18. *Літак ... з аеропорту із запізненням.*

Замість пропуску треба вставити дієслово:

- А) вилетів
- Б) прилетів
- В) залетів

19. *Дивись! До нашого човна ... дельфін.*

Замість пропуску треба вставити дієслово:

- А) підпливає
- Б) запливає
- В) впливає

20. *Не чекайте на декана, бо ...*

Яким має бути продовження фрази:

- А) він вийшов
- Б) він пішов
- В) він зайшов

Підсумковий тест

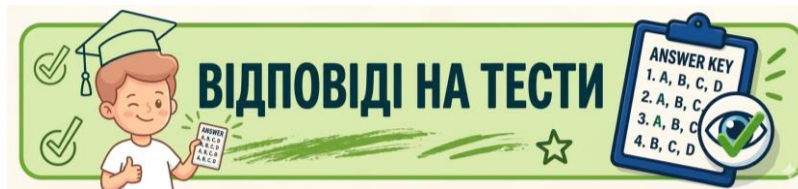

1	Усі дієслова мають форму інфінітива:	А) співати, розмовляє, гуляли Б) писати, чекати, спілкуватися В) розповідати, готуємо, вивчати
2	Дієслова теперішнього часу записані в рядку:	А) малюємо, пишатиметься, повторили Б) снідатимемо, купую, напишу В) стоїть, питають, домовляємося
3	Дієслова минулого часу записані в рядку:	А) купив, продавали, загубилася Б) перевірила, світило, запізнюємося В) відчинила, випиваю, пригостили
4	Дієслова майбутнього часу записані в рядку:	А) складатимемо, напише, отримуєте Б) беру, прочитаю, розкажу В) зробить, приготую, перевірятимемо
5	Відійдіть, будь ласка, від дошки, тому що я нічого не ...	А) дивлюся Б) знаю В) бачу
6	Говоріть, будь ласка, голосніше, ми не ...	А) слухаємо Б) чуємо В) бачимо
7	Студенти завжди уважно ..., що говорить викладач.	А) дивляться Б) знають В) слухають
8	Я зламав ногу, тому я не ... сьогодні прийти.	А) вмію Б) хочу В) можу
9	Оксана закінчила музичну школу. Вона ... грати на скрипці.	А) вміє Б) знає В) подобається
10	Моя сестра щовечора ... серіали.	А) бачить Б) дивиться В) любить
11	Учора ми ... контрольну роботу з української мови.	А) пишемо Б) писали В) писатимемо
12	Завтра я і Олена ... в університеті	А) гуляти Б) гулятимемо В) гуляли
13	Не заважай, я ... слова.	А) повторив Б) повторюю В) повторити

14	Інженери ... новий проект.	А) готуються Б) готують В) готувати
15	Психологія ... на 3 курсі.	А) вивчає Б) вивчають В) вивчається
16	Двері ... автоматично.	А) відчиняються Б) відчиняють В) відчинять
17	Мати ... доньку.	А) одягається Б) одягає В) одягла
18	Діти ... за результати контрольної роботи.	А) хвилюватися Б) хвилюються В) хвилюють
19	Редагування потребує речення:	А) Викладач перевіряє зошити щодня. Б) Зошити перевіряються викладачем щодня. В) Зошити перевіряються щодня.
20	Олена ... подругу на вокзалі.	А) зустрічає Б) зустрічається В) зустрічаються
21	Артисти ...виступати.	А) починаються Б) починають В) почалися
22	Заходьте в аудиторію, перерва...	А) закінчила Б) закінчитися В) закінчилася
23	Я хочу ... батьків з друзями.	А) познайомитися Б) познайомити В) познайомлюся
24	Якщо ти прийдеш, ми ... в кінотеатр.	А) підемо Б) пішли В) пішли б
25	Якби у мене була книга, я ... завдання.	А) зроблю Б) зробила В) зробила б
26	Я ... тобі, якби ти мене попросив.	А) допомагаю Б) допоможу В) допоміг би
27	Степан охоче ... тобі прибрати кімнату.	А) допоможе Б) допоміг би В) допомагає
28	Завтра екзамен, тому обов'язково ... всі правила.	А) повторю Б) повторив би

		В) повторюєш
29	Дієслова наказового способу записані в рядку:	А) читай, співайте, слухаймо Б) читала б, співали б, слухав би В) читаю, співаємо, слухаємо
30	Андрій завжди ... бабусі.	А) допомагати Б) допомагає В) допоможу
31	Щосуботи ми ... піцу, але вчора ми ... рис з м'ясом	А) готуємо, готували Б) готуємо, приготували В) приготували, готуватимемо
32	Олена ... грану картину і подарувала сестрі.	А) малює Б) намалювала В) малювала
33	У дитинстві ми часто ... у футбол.	А) гратимемо Б) виграли В) грали
34	Студенти вже ... правила і можуть відповідати.	А) повторили Б) повторять В) повторюють
35	Цілий вечір діти ... мультфільми.	А) дивилися Б) подивилися В) подивляться
36	Ганна ... будинок і переїхала в новий.	А) продає Б) продавала В) продала
37	Я ... статтю і підкреслював незнайомі слова	А) прочитав Б) читаю В) читав
38	Завтра на уроці я обов'язково ... тобі книгу.	А) даю Б) дам В) буду давати
39	Поки бабуся буде в лікарні, ми щодня ... її.	А) відвідаємо Б) відвідувати В) відвідуватимемо
40	Редагування потребує речення:	А) Поліція знайшла зниклу дівчину. Б) Я бачу бігаючу дитину. В) Я викинув засохлу троянду.
41	Я знайшов ... документи.	А) загубити Б) загублені В) загубивші
42	Всі слухали ... лектора.	А) запрошеного Б) запрошуючого В) запросили
43	Я поклав ... тарілки в шафу.	А) вимиті

		Б) миючі В) вимити
44	Марина була в музеї, ...	А) відкрити минулого року Б) відкритому минулого року В) відкритий минулого року
45	Остап посміхався, ... свої пригоді в Одесі.	А) згадавши Б) згадуючи В) згадувати
46	... правила, Олена відповіла на всі питання добре.	А) згадуючи Б) згадавши В) згадує
47	Коли я ... в кафе, я загубив гаманець.	А) йду Б) ходив В) йшов
48	Хлопчик допоміг дитині ... вулицю.	А) прийти Б) перейти В) зайти
49	Туристи ... 10000 кілометрів автобусом.	А) пройшли Б) пролетіли В) проїхали
50	Щоранку цей автобус ... робітників в офіс.	А) приводить Б) привозить В) приносить

САМОПЕРЕВІРКА 1

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
В Б А Б В А В А В Б Б В Б А В В Б В В В

САМОПЕРЕВІРКА 2

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
В Б В А А Б В Б Б Б В Б В Б Б А Б А В В

САМОПЕРЕВІРКА 3

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
А В А В А Б Б В В Б А А Б А В Б Б В Б В

САМОПЕРЕВІРКА 4

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
Б В В А Б В В А Б А Б А Б Б В А А А А Б

САМОПЕРЕВІРКА 5

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
А Б В В Б В Б А В В В Б А В Б А Б А В Б

САМОПЕРЕВІРКА 6

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
Б Б Б Б Б А Б А Б А Б А А Б А А Б А А Б

САМОПЕРЕВІРКА 7

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
А В Б Б В А А А А А А В В Б В В Б В В А

САМОПЕРЕВІРКА 8

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
Б Б А Б Б В А В Б Б Б Б В Б А А А А А Б

ПІДСУМКОВИЙ ТЕСТ

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
Б В А В В Б В В А Б Б Б Б Б В А Б Б Б А

21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40
Б В Б А В В А А А Б Б Б В А А В В Б В Б

41 42 43 44 45 46 47 48 49 50
Б А А Б Б Б В Б В Б

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Барчук О. Г., Волкова О. М., Ворона Н. О. та ін. Українська мова для іноземців: навчальний посібник.; за ред. Т. О. Дегтярьової. Вид. 3, стер. Суми: Університетська книга, 2018. 400 с.
2. Валіт О. С., Колоколова А. О., Лагута Т. М. Українська мова для іноземних студентів: навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна. 2019. 228 с.
3. Волкова О. М., Ворона Н. О., Голованенко Є. О. та ін. Ukrainian for Beginners. Українська для студентів-іноземців. Початковий рівень. Суми: Університетська книга, 2023. 305 с.
4. Голованенко Є. О., Дегтярьова Т. О., Дядченко Г. В. та ін. Ukrainian for Foreigners A1. Українська мова для іноземців. Рівень A₁. Суми: Університетська книга, 2023. 279 с.
5. Данилюк Н. О., Масицька Т. Є. Українська мова як іноземна: навчально-методичні рекомендації для слухачів-іноземців підготовчого відділення. Луцьк: Надстир'я, 2024. 40 с.
6. Дегтярьова Т. О., Дядченко Г. В., Скварча О. М. Українська мова як іноземна. Елементарний курс: навч. посібник. Суми: СумДУ, 2020. 140 с.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80532>
7. Дегтярьова Т. О., Дядченко, Г. В, Кулішенко Л. А. Українська мова для іноземців у таблицях та коментарях: навч. посібник. Суми: СумДУ, 2021. 123 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/83665>
8. Зуєнко Я. М., Корбут Л. М., Репетун А. К. Українська мова як іноземна. Вступний фонетично-комунікативний курс. Запоріжжя: ЗДМУ, 2020. 204 с.
9. Лазаренко С. В. «Українська мова як іноземна (рівень A₁): практикум. Модуль 1. Людина. Знайомство» для іноземних громадян, які навчаються на підготовчих факультетах/відділеннях закладів вищої освіти. Одеса: Університет Ушинського, 2021. 53 с.
<http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/13309>
10. Лазаренко С. В. «Українська мова як іноземна (рівень A₁): практикум. Модуль 2. Щоденне життя. Побут» для іноземних громадян, які навчаються на підготовчих факультетах/відділеннях закладів вищої освіти. Одеса: Університет Ушинського, 2021. 34 с.
<http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/13310>
11. Лазаренко С. В. «Українська мова як іноземна (рівень A₁): практикум. Модуль 3. Дім. Помешкання» для іноземних громадян, які навчаються на підготовчих факультетах/відділеннях закладів вищої освіти. Одеса: Університет Ушинського, 2021. 27 с.
<http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/13311>

12. Лазаренко С. В. Українська мова як іноземна. Початковий рівень. Частина І. Відмінковий концентр. Одеса: ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського», 2025. 164 с.
<http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/22457>

13. Мазурик Д. Українська мова для іноземців. Крок за кроком. Харків: Фоліо, 2017. 288 с.

14. Масицька Т. Є. Українська мова як іноземна: комунікація: навч. посібник. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. 232 с.

15. Масицька Т. Є., Сур'як М. В. Комунікація: я розмовляю українською: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. 324 с.

16. Сікорська О. О., Шаніна О. С. Українська мова як іноземна : практикум для студентів міжнародних факультетів. Одеса : ОНМедУ, 2022. 136 с.

17. Українська мова для іноземців. Рівень А₁: навч. посібник / Голованенко Є. О., Дегтярєва Т. О., Дядченко Г. В. та ін. Суми: ПФ Видавництво «Університетська книга», 2020. 279 с.

18. Українська мова для іноземців. Рівень А₂: навч. посібник / Дегтярєва Т. О., Дядченко Г. В., Коньок О. П. та ін. Суми: ПФ Видавництво «Університетська книга», 2020 215 с.